

EĞİTİM EL KİTABI

Bütûn ðlkelerin proleterleri birleşin! Karkêren hemû welatan yekbîn!

Eğitim El Kitabı

İşçinin Sesi Yayınları

Şubat 1983

Printed by Morning Litho Printers Ltd. (TU)

İçindekiler

I. Eğitim üzerine	11
1. Partimizde eğitim	11
1.1. Eğitimin içeriği	14
1.2. Eğitimin biçimi	16
2. Eğitimin planlanması ve örgütlenmesi üstüne	17
2.1. Eğitimin planlanması	17
(i) Genel parti eğitimi: a. Temel eğitim, b. Sürekli eğitim	17
(ii) Özel eğitim	17
(iii) Bireysel eğitim	18
2.2. Eğitimi örgütlerken dikkat edilecek noktalar	18
2.2.1. Eğitimin içeriği üstüne merkezi yönlendirme	18
2.2.2. Merkezi denetim	19
2.2.3. Geriye bilgi akışı	19
2.2.4. İşleyişte birörneklik	20
3. Nasıl çalışılmalı?	22
4. Bu eğitim kitabına yaklaşım	24
II. Temel eğitim dersleri	25
1. Sınıflar ve sınıf savaşımları	25
1.1. Sınıf, devlet ve sınıf savaşımları	25
1.1.1. Sınıf nedir?	25
1.1.2. Sınıfların doğuşu ve devlet	25
1.1.3. Sınıf savaşımları	26
1.2. Kapitalizmde sınıflar ve sınıf savaşımları	26
1.2.1. Temel sınıflar	26

6 EĞİTİM EL KİTABI

1.2.2. Ara sınıflar	26
1.2.3. Kapitalizmde sınıf savaşımları	26
1.3. Proletaryanın sınıf savaşımları	27
1.3.1. Tarihsel gelişimi	27
1.3.2. Proletaryanın sınıf savaşımlarının biçimleri	27
1.3.3. İşçi sınıfının kısa ve uzun erimli çıkarları	28
1.3.4. İşçi sınıfının savaşımlarının enternasyonal niteliği	28
1.3.5. Proletarya enternasyonalizmi ve dünya devrimi	28
1.4. İşçi sınıfının iktidarı ele geçirmesinden sonra sınıf savaşımları	29
1.4.1. Proletarya diktatörlüğü altında sınıf savaşımları	29
1.4.2. Sınıfların ve devletin yokoluşu	29
Kaynaklar	29
Sorular	32
2. Devlet	33
2.1. Devlet — burjuva devleti	33
2.2. Devrim, burjuva devleti ve ordu	33
2.3. Proletarya diktatörlüğünün gerekliliği	33
2.4. Sosyalist demokrasi	34
2.5. Sınıfların, devletin ve demokrasinin yokoluşu	34
Kaynaklar	34
Sorular	36
3. Komünist parti	36
3.1. Komünist parti işçi sınıfı hareketiyle komünist teorisinin birliğidir	36
3.1.1. İşçi hareketinin ve işçi sınıfı ideolojisinin ortaya çıkışı	36
3.1.2. Komünist parti işçi hareketiyle bilimin birliğidir	37
3.2. Komünist parti öncü sınıfın öncü müfrezesidir	37
3.2.1. İşçi sınıfı tüm emekçilerin öncüsüdür	37
3.2.2. Komünist parti işçi sınıfının öncü müfrezesidir	37
3.3. Komünist parti işçi sınıfının örgütlü müfrezesidir	38
3.3.1. Komünist parti örgütlerinin bütünsel bir toplamıdır	38
Üye — Yönetim örgütlenmesi — Temel örgütler — Çevresel örgüt — İşbölümü ve uzmanlaşma	38
3.3.2. Parti disiplini: Demokratik merkezîyetçilik	39
3.3.3. Proletaryanın zaferi ve parti disiplini	39
3.3.4. TKP tüzüğüne dayandığı temel düşünceler	39
3.4. Komünist siyaset	40

3.4.1. Genel olarak komünist siyaset üstüne	40
3.4.2. Komünist siyaset ve proleter hegemonyası	40
3.4.3. Komünist siyasetin yöntemleri	40
Kaynaklar	41
Sorular	42
4. Yığınlar içinde parti çalışması	43
4.1. Yığın çalışmasının anlamı	43
4.2. Propaganda ve ajitasyon	43
4.3. Sınıf psikolojisinin yığın çalışmasındaki yeri	44
4.4. Parti toplumun hangi kesimlerine yönelir?	44
4.5. Yığın örgütlerinde çalışma	44
Kaynaklar	44
Sorular	46
5. Parti taktiğinin çerçevesi	47
5.1. Türkiye'nin toplumsal ekonomik yapısı	47
5.1.1. Kısa tarihçe I — Kapitalist gelişme	47
5.1.2. Kısa tarihçe II — Orta derecede gelişmiş dışa bağımlı yapı	48
5.1.3. Kısa tarihçe III	48
5.1.4. Sınıfsal yapı	48
Kaynaklar	50
Sorular	50
5.2. Devrim	50
5.2.1. Toplumsal ilerleme ve devrim	50
5.2.2. Devrimin niteliği	51
5.2.3. Devrimde proletarya hegemonyası	51
5.2.4. Devrimde düşman ve bağlaşıklar	51
Kaynaklar	51
Sorular	52
5.2.5. Devrimin yolu ve savaşım biçimleri	52
a. Barışçıl yoldan devrim	52
b. Komünist partisi ve savaşım biçimleri	52
Kaynaklar	53
Sorular	54
5.3. Devrimci durum	54
5.3.1. Devrimci durum nedir?	54
5.3.2. Devrimci durum ve ekonomik bunalım	54
5.3.3. Yığınların hareketliliği	54
5.3.4. Devrimci durum, karşı-devrim	55
5.3.5. Öznel öge	55
5.3.6. Ulusal çapta bunalım	55
5.3.7. Devrimci durum ve görevler	55
Kaynaklar	55
Sorular	56

8 EĞİTİM EL KİTABI

5.4. Burjuvazinin konumu	56
5.4.1. Burjuvazinin ilericiğini ya da devrimciliğini belirleyen etmenler	56
5.4.2. Tekelci sermaye ve tekeldışı sermaye arasındaki ilişkiler	57
5.4.3. Türkiye'de tekeldışı burjuvazinin konumu	57
5.4.4. İşçi sınıfının tekeldışı burjuvaziye tutumu	57
Kaynaklar	57
Sorular	58
5.5. Burjuva ideolojisine karşı tutum	58
5.5.A. Sosyal demokrasi	58
5.5.A.1. Sosyal demokrasinin doğuşu ve evrimi	58
5.5.A.2. Türkiye'de sosyal demokrasinin siyasal ve ideolojik kimliği	58
5.5.A.3. Türkiye'de sosyal demokrasinin sınıfsal tabanı	59
5.5.A.5. Sosyal demokrasiye karşı ideolojik savaşım ve pratik sergileme	59
Kaynaklar	59
Sorular	60
5.5.B. Kemalcilik-Atatürkçülük	61
5.5.B.1. Atatürkçülük nedir?	61
5.5.B.2. Atatürkçülüğün bugünkü işlevi	61
Kaynaklar	61
Sorular	61
5.6. Gericilik dönemi	62
5.6.1. Gericilik dönemi nedir?	62
5.6.2. Gericilik dönemi ve toplumsal ilerleme	62
5.6.3. Gericilik dönemi ve ekonomik toplumsal bunalım	62
5.6.4. Gericilik dönemi ve komünistlerin taktik çizgisi	62
5.6.5. Gericiliğın başarısı ve başarısızlığı	62
Kaynaklar	63
Sorular	63
5.7. Faşizm	64
5.7.1. Faşizm ve devrim	64
5.7.2. Faşizmin öncüsü ve rejimi kurtarma çabası	64
5.7.3. Faşizm ve burjuvazi	65
5.7.4. Faşizmin bağlaşıklık siyaseti	65
5.7.5. Faşizm ve ekonomik toplumsal bunalım	65
Kaynaklar	65
Sorular	65
5.8. İşçi sınıfının birliği, cephe ve eylem birliği	66

5.8.1. İşçi sınıfının birliği	66
5.8.2. Cephe ve eylem birliği	67
5.8.3. Proletaryanın bağımsız çizgisi	67
5.8.4. Bağımsız siyaset ve siyasal ödünler	67
Kaynaklar	67
Sorular	68
5.9. Ulusal sorun ve sömürgeler sorunu	68
5.9.1. Ulusal sorun ve sömürgecilik sorunu nedir?	68
5.9.2. Türkiye burjuvazisinin sömürgeci karakteri	69
5.9.3. Kürdistan iç sömürgeci	69
5.9.4. Ayrılma hakkı	69
5.9.5. "Otonomi", "özerklik"	69
5.9.6. Ayrılma hakkını savunmak ve örgütlenme	69
5.9.7. Ulusal azınlıklara genel yaklaşım	69
6. SBKP tarihi	71
6.1. RSDİP 2. Kongresi ve Bolşevizmin doğuşu	71
Kaynaklar	71
6.2. 1905 Devrimi'nde Bolşevikler ve Menşevikler	72
Kaynaklar	72
6.3. 1905 yenilgisinin ardından gelen dönemde Bolşevik Partisi'nin savaşımı	72
Kaynaklar	73
6.4. Büyük Ekim Devrimi'nde Bolşevikler	74
Kaynaklar	75
6.5. Sovyet iktidarının sağlamlaştırılması, iç savaş ve sosyalizm kuruculuğunda Bolşevik Partisi'nin deneyimleri	77
Kaynaklar	77
6.6. Sovyet devletinin savunmasını güçlendirme, Büyük Anayurt Savaşı ve savaş sonrası ekonominin yeniden canlandırılması döneminde parti	79
6.7. SBKP'nin sosyalist toplum deneyimi	79
Kaynaklar	79
Sorular	80
7. Dünya komünist hareketinin kısa tarihçesi	81
7.1. Marksizmin doğuş yılları, Komünist Birliği ve I. Enternasyonal'e dek olan dönem	81
7.1.1. Komünist Birliği öncesi dönem	81
Kaynaklar	81
7.2. I. Enternasyonal ve II. Enternasyonal'e dek olan dönem	82
7.2.1. I. Enternasyonal'in kuruluşu, koşulları ve amacı	82

10 EĞİTİM EL KİTABI

Kaynaklar	82
7.2.2. I. Enternasyonal'in örgütlenme ilkeleri ve tarihteki yeri	83
Kaynaklar	83
7.2.3. Paris Komünü ve I. Enternasyonal'in dağılması	83
Kaynaklar	84
7.3. II. Enternasyonal dönemi	84
7.3.1. II. Enternasyonal'in kuruluş koşulları ve amacı	84
Kaynaklar	84
7.3.2. II. Enternasyonal'de anarşizmle ve reformizmle savaşım	85
Kaynaklar	85
7.4. II. Enternasyonal ve sonrası	86
7.4.1. III. Enternasyonal'in kuruluşu	86
Kaynaklar	86
7.4.2. III. Enternasyonal'e akın ve 2. Kongre	87
Kaynaklar	87
7.4.3. Devrimlerin yenilgisi, yığınlara inme ve III. Kongre	87
7.4.4. Avrupa'da kapitalizmin yerini sağlamlaştırması ve IV. Kongre	88
7.4.5. Kapitalizmin görelî-dengeli gelişmesi dönemi ve V. Kongre	88
7.4.6. Kapitalizmin görelî ve dengeli gelişimi sonu, savaş tehlikesi, VI. Kongre ve Komintern'in taktiklerinde düzelme	88
7.4.7. Almanya'da faşizmin iktidara gelişi, VII. Kongre ve faşizm tanımı	89
7.4.8. Komintern'in kapatılışı	89
7.4.9. Komintern sonrası komünist hareketin durumu	89
Kaynaklar	90
Sorular	90
III. Bireysel eğitim için kaynakça	91

I. Eğitim üzerine

1. Partimizde eğitim

Devrimci teori olmadan devrimci hareket olmaz. İşçi sınıfının ideolojisi, bilimsel bir ideolojidir. Bilimin gerektirdiği ciddiyetle öğrenilmesi ve öğretilmesi gerekir. Devrimci teorinin devrimci harekete yol gösterebilmesi için, komünist partisinde eğitim zorunludur.

Komünist partilerinde eğitimin genel geçerli özellikleri ve koşullara göre değişen özgül yanları vardır.

Eğitimin tüm komünist partileri için geçerli en önemli özellikleri, bilimselliği ve sınıf savaşımının sorunlarına yönelik olmasıdır. Bu iki özellik birbiriyle bağlıdır.

Komünist teori bir doğma değildir. Komünist eğitim şu ya da bu yazıyı, cümleyi vb. ezberletmeye değil, bilimsel genellemeleri kavratmaya yöneliktir. Eğitime ancak böyle yanaşılırsa teori bir eylem kılavuzu olabilir.

Doğru bir sunuşla, en karmaşık bir teorik konunun kavranamaması diye bir sorun yoktur. İdeolojinin içini boşaltan aşırı basitleştirmelerden kaçınmak, eğitimin bilimselliğini doğru bir sunuşla korumak canalıcı bir öneme sahiptir.

Parti eğitiminin bilimselliğini akademiklikten ayıran, onun

savaşıma doğrudan yönelik olmasıdır. Örneğin “Amazon kızılderililerinde ailenin çözülüşü” bilimsel, Marksist bir anlayışla işlenebilecek bir konuya da özel durumlar dışında parti eğitiminde yeri yoktur. Lenin, komünizmi nasıl öğrenmeli sorusunu, *eğitimin her adımını tüm emekçilerin sömürücülere karşı savaşıyla kopmaz biçimde bağlayarak* diye yanıtıyor. (V.İ. Lenin, “The Tasks of the Youth Leagues”, *Collected Works*. İng. basım, c.31, s.283-299). Bu, genel olarak komünist partisinin eğitiminde en önemli özelliştir. İşlenecek konular buna göre seçilmeli ve seçilen konular işlenirken bu akıldan çıkarılmamalıdır.

Burada önemli bir nokta, sınıf savaşıyla bağın ölçütünü doğru anlamaktır. Komünist partisi işçi sınıfının enternasyonal uzun erimli ve temel çıkarlarını savunur. Bu açıdan, sınıf savaşıyla bağ ölçütünü yalnızca ülkeyle ve kısa erimli sorunlarla sınırlamak, ya da sorunları gerekli teorik derinlik içinde ele almayı akademik olarak nitelemek yanlış olur.

Bir başka önemli nokta sınıf savaşımıyla bağ ölçütünü eğitim uygulamasında da akıldan çıkartmamak, eğitime örgütsel çalışmayı hiçbir zaman karşı karşıya koymamaktır.

Parti eğitiminin, tüm komünist partileri için geçerli ortak özellikleri dışında, her partinin değişik bir eğitim çalışması olur.

İçerik ve biçim açısından “nasıl eğitim?” sorusunun yanıtını belirleyecek iki temel etken, ülkenin içinde bulunduğu *durum* ve partinin içinde bulunduğu *durumdur*.

Ülkedeki nesnel durumun parti eğitiminin içeriğini etkileyişini örneklersek, sosyalist ülkelerde bu eğitim ağırlıklı olarak sosyalizm kuruculuğunun teorik ve pratik sorunlarıyla ilgilenecektir. Öte yandan devrimci durum yaşayan bir kapitalist ülkede, parti eğitimi devrimi gerçekleştirmenin sorunlarına yönelecektir.

Partinin durumu da eğitimin içeriğini saptarken dikkate alınacaktır. Parti üyelerinin genel ideolojik düzeyi, parti içinde bir sapmanın ya da oportünizmin varlığı, partinin nicel büyüklüğü, üyelerin sınıf kökenleri, hepsi, değişen ölçüde, şu ya da bu konuya ağırlık vermeyi gerektirir.

Eğitimin biçimi yönünden baktığımızda da bu koşulların

etkisini görürüz. Örneğin legal çalışan bir parti rahatlıkla geniş çaplı seminerler, yaz okulları, konferanslar vb. düzenleyebilir, hatta eğitiminde bu biçime ağırlık verebilir. Öte yandan illegal çalışan bir partide, eğitimin ana biçimi illegal, hücre (ya da dar gurup) eğitimi olacaktır.

Eğitimin biçimleri konusunda dikkate alınması gereken kuşkusuz yalnızca koşullar değildir. Eğitimin biçimi konusu, iletişim sorunuyla yakından bağlıdır. Radyo, televizyon, basın vb. araçları kapsayan *yığınsal iletişim*, konferans, seminer, açık oturum, vb. yolları kapsayan *salon iletişimi* ve dar gurup eğitiminde olduğu gibi *karşılıklı iletişim* olarak ayrılan üç iletişim yolunun parti eğitiminde hangi ölçüde kullanılabilceğini belirlerken koşullar dikkate alınır. Ancak bu koşullardan bağımsız olarak, bu üç yolun birbirine göreceli etkinliğini ve kendi içlerindeki sınırlamalarını da bilmek gerekir.

En *etkili* iletişim yolu karşılıklı iletişimdir. Sonra sırasıyla salon iletişimi ve yığınsal iletişim gelir. Her koşulda belli bir uygulanabilirliği olmasına karşın, başta illegal partilerin eğitiminde temel olan gurup eğitimi, bu açıdan aynı zamanda en etkili eğitim yoludur. Ancak her yolun çeşitli başka üstünlükleri vardır. Her partinin, koşulların dayattığı sınırlar içinde, eğitim biçimlerinde üç iletişim yolunun uygun bir dengesini kurması gerekir.

Doğru bir ajitasyon-propaganda çalışması yürütmede eğitimin canalıcı önemi *Ajitasyon ve Propagandanın Güncel Sorunları* kitabında şöyle anlatılıyor:

“Bunun için *en başta* Marksizm-Leninizmin genel teorisini, TKP'nin Leninci kanadının Türkiye'ye ilişkin teorik, stratejik ve taktik çözümlerini iyi öğrenmek gerekir...Marksizm-Leninizmin genel teorisini ve TKP'nin Leninci kanadının çözümlerini öğrenme, *parti içi eğitimle* ve *bireysel eğitimle* bağlıdır.”

Bu anlayışla ve yukarıdaki genel çerçevede içinde, partimizde eğitimin içerik ve biçim açısından yansıtması gereken özgül yönler bakalım.

1.1. Eğitimin içeriği

Ülkemiz uzun süre devrimci durum yaşadı. Türkiye’de yıllarca süren devrimci durum, sınıf savaşımında paha biçilmez, yoğun deneyimlerle doludur. Eğitim, Türkiye’de sınıf savaşımının ulaştığı bu yüksek düzeyi yansıtmalı, edindiği deneyimleri yaşatmalı ve geliştirmelidir.

Faşist darbenin ardından devrimci durum bastırıldı. Gericilik dönemine girdik. Bu dönemde eğitimin önemi daha da arttı.

Bir kez, yenilgi söz konusudur. Durum doğru değerlendirilmezse, deneyimden ders çıkarıp, yeniden savaşa hazırlık görevi yerine, herşey bitti sonucuna ulaşmak kolaydır. Durumun doğru değerlendirmesi ise, olayları görünüşüyle değil derinlemesine anlamayı gerektirir. Bu dönemde, ancak bilinci sağlam, kafası aydınlık kadrolar ayakta kalabilir.

İkincisi, gericilik döneminin doğası gereği, devrimci durum yeniden doğabilir. Türkiye’deki sorunların yapısallığı, bu olasılığı daha da güçlü kılıyor. Bu dönemde kadroların eğitimi, hem devrimci durumun yeniden gelmesinde küçük de olsa bir etken, hem de geldiğinde devrimle sonuçlanması için hazırlıktır.

Son olarak, gericilik dönemi, Marksist-Leninist teoriyi çarpıtma çabalarının, işçi sınıfı ideolojisinden uzak teori arayışlarının yoğun olduğu bir dönemdir. Bu da ideolojik savaşımı derinleştirmeyi gerektirir, eğitimin önemini artırır, kadroların daha yüksek teorik düzeye ulaştırılmasını zorunlu kılar.

Gericilik döneminde eğitimin öneminin artış nedenleri aynı zamanda eğitimde yansımaları gereken özgüllükleri de belirlemektedir. Olayları görünüşüyle değil derinlemesine anlamayı, yeniden devrimci durum doğması ve başarıya gitmesi için hazırlığı, çarpıtmalara karşı teoriyi koruyabilmeyi sağlayacak bir eğitim gereklidir.

Toparlarsak, bugün, dünün yüksek sınıf savaşımının deneylerini yaşatan ve geliştiren, aynı zamanda teorik derinliği dünden daha fazla olan bir eğitim gereklidir.

Bugün partimizdeki durum açısından eğitimin önemini

arttıran ilk etken geçmişten devralınan bilgi birikiminin sığılıdır:

“...Hangi partili, ‘bana partim eğitim verdi, propaganda ve ajitasyon üzerine eğitti, yığın çalışması nasıl yapılır gösterdi’ diyebilir? Leninci yöneticilerin girişimiyle uygulanan dar kapsamlı bir-iki deneme dışında kimse böyle birşey diyemez. Sonra, bırakın aynı olmayı, hangi iki il komitesi benzer bir çalışma yürüttü? Tüm bunların sonucunda ne oldu? Demir disiplinli merkezi bir parti yerine, farklılıkların iki yüzlü Bizans oyunları ardına gizlendiği bir *dükahlıklar* sistemi doğdu. Biz bu yoldan yürümeyeceğiz.”

Bu yoldan yürümedik ve durum önemli ölçüde değişti. Hareketimizin taşıdığı ideolojik ağırlık bugün onun belirleyici özelliğidir. Ne var ki doğrudan *İşçinin Sesi*'nin konumuyla bağlı olan bu gerçeği hareketin tümüne *egemen* sanmak yanlış olur. Bu nedenle, genel ideolojik düzeyi, *genel ortalamayı* yükseltmek parti eğitiminin amaçları arasındadır.

“Ne ilginçtir ki, gücümüzün de güçsüzlüğümüzün de nedenleri arasında en başta ideolojik düzey geliyor. İdeolojik düzeyimizi başkalarıyla değil, olması gerekenle, görevlerimizle kıyaslamalıyız. O zaman alacak çok yolumuz olduğunu görürüz. İdeolojik düzeyimizi olması gereken yere çıkartmadan özlediğimiz demir disipline, anında taktik değiştirebilme esnekliğine, aynı taktiği her yerde aynı anda uygulama ustalığına, özlediğimiz partili bir örnekliğine ulaşamayız.” (R. Yürükoğlu, *Bu Kavga Gelecek Kavgasıdır.*)

Partinin bugünkü durumu, ideolojik düzeyi yükseltmeyi ve *İşçinin Sesi*'nin düzeyiyle bütünleştirmeyi gerekli kılıyor. Bununla bağlı olarak eğitim, temel konuları en karmaşık konularla birlikte içermelidir.

Yığınları devrime götürebilmek için, tek başına ideolojik etkinlik yetersizdir. Milyonları arkasından sürükleyebilecek örgütsel güce gereksinim vardır. İdeolojik gücü nesnel güce, örgütsel yapıya dönüştürmek gerekir.

Partimizin ideolojik etkinliğiyle örgütsel gücü arasındaki çelişkiyi değişen koşullara göre gidermek görevi, parti eğitiminde örgütlenme konularının çeşitli teorik ve pratik yönlerine özel bir önem vermeyi dayatıyor.

1.2. Eğitimin biçimi

Ülkenin durumu, uygulanabilecek eğitim biçimlerine nesnel bir sınırlama getiriyor. Özellikle bugünkü koşullarda, Türkiye’de, seminer, geniş çaplı eğitim biçimleri uygulamasına olanak yoktur. Türkiye’de parti örgütlerinin uygulayacakları eğitim biçimi, örgüt birimlerinde (hücre, komite, v.b.) örgütlenmiş eğitim olmak zorundadır. Avrupa’da çalışan yoldaşlar ise, koşullara göre öteki eğitim biçimlerinden de yararlanabilirler.

Birim eğitimi, en etkili iletişim yolu olan karşılıklı iletişime dayanıyor olması nedeniyle, en yararlı eğitim biçimidir. Ancak, birbirinden her açıdan farklı (işlev, sınıfsal köken, yetişkinlik) küçük küçük çok sayıda gurupta yürütülen bu eğitimin, diğer eğitim biçimlerine oranla, merkezi denetimi ve yönlendirilmesini, bir örnekliğini sağlamak çok daha güçtür. Bu güçlük, iyi bir örgütsel işleyişle, örgütün her parçasının üstüne düşen görevi yerine getirmesiyle aşılabılır.

Hem bu güçlüğü aşmak, hem de genel olarak, bugünkü koşullarda birim eğitimini doğru dürüst uygulamak demek, her alanda *illegal örgütlenmeyi* yetkinleştirmek demektir.

Öte yandan komünist eğitimin *en az* örgüt içi eğitim kadar önemli, ayrılmaz parçası olan bireysel ideolojik çalışma, partimiz açısından bugün daha da önem kazanmaktadır.

Marksizm-Leninizmin gerçekten derinlemesine öğrenilmesi ancak bu temelde gerçekleştirilebilir. Örgüt içi eğitimi olmayan bir parti eğitimi eksiktir, ama bireysel çabayla beslenmeyen bir parti eğitimi daha da eksiktir.

2. Eğitimin planlanması ve örgütlenmesi üstüne

2.1. Eğitimin planlanması

Partimizde eğitimi üç bölüm altında toplayabiliriz: (i) Genel parti eğitimi (ii) Özel eğitim (iii) Bireysel eğitim.

(i) Genel parti eğitimi

Bu eğitimi iki alt bölüme ayırabiliriz: a. Temel eğitim. b. Sürekli eğitim.

a. Temel eğitim:

Adından da anlaşılacağı gibi, *temel eğitimin* amacı tüm parti üyelerinin ortalama ve ortak bir bilgi düzeyine ulaşmasını sağlamaktır. Eğitim programının başlama tarihinde parti üyesi olan tüm yoldaşlar zorunlu olarak bu eğitimden geçeceklerdir. Bazı yoldaşlar geçmiş yıllarda buna benzer eğitim görmüşlerdir. Ancak, *parti çapında* ilk kez böyle bir uygulamaya gidiliyor olması nedeniyle onlar da bu eğitimden geçeceklerdir. Böyle bir tekrardan kimsenin zarar görmeyeceği açıktır.

Bu kitapçığın ikinci bölümü temel eğitim programını içeriyor. Konular, yedi ana başlık altında toplanmıştır.

b. Sürekli eğitim

Temel eğitimin yanısıra, aynı zamanda yürütülecek olan bu eğitimin amacı, üyelerin parti siyasetini daha derinden kavramalarını sağlamak ve onların genel ideolojik düzeyini yükseltmektir. Bu eğitime *İşçinin Sesi'*nde çıkan orta sayfalar, bazı yazılar ve yeni kitaplar temel oluşturacaklardır.

Partinin örgüt yapısını, disiplinini sürekli yükseltebilmek, en başta ideolojik bütünlüğünü korumakla sağlanır. Türkiye devrim hareketinin karşı karşıya olduğu birçok sorun vardır. Bu sorunlara partimizin getirdiği çözümlenmeleri, sürekli olarak üyelere kavratmak gerekir.

(ii) Özel eğitim

Amacı uzmanlık gerektiren konularda, seçilmiş yoldaşlara yönelik teorik ve siyasal özel eğitim vermektir. Bu eğitim, savaşımın gerekleri doğrultusunda ortaya çıkan sorunları daha

ayrıntılı çözmeyi amaçlamaktadır. Parti okullarında verilen yüksek düzeyde bir eğitimidir. Eşgüdüm Komitesi'ne bağlı ilgili büro tarafından doğrudan örgütlenmektedir.

(iii) Bireysel eğitim

Komünistlerin bağımsız çalışmalarıyla yapacakları eğitimidir. Yoldaşlar çalışmak istedikleri konuları kendileri seçmeli, ancak bu çalışma yöneticinin onayı ve sürekli denetimi altında sürdürülmelidir. Seçilen konuların içeriğine özellikle dikkat gösterilmelidir. Bu çalışmaların sonucunda merkez organa bir yazı çıkarılması, hem ürün vermek, hem çalışmanın daha etkin denetlenmesi açısından gereklidir.

Bireysel eğitime yararlı olmak amacıyla kitabın 3. bölümünde Marksist felsefe ve siyasal ekonomi üzerine okuma programları verilmiştir.

2.2 Eğitimi örgütlerken dikkat edilecek noktalar

Eğitimi örgütlemeye en önemli yön bir örnekliği sağlamaktır. Bu da merkezilik demektir.

Eğitimin merkeziliğini 4 noktada toplayabiliriz: 1. Eğitimin içeriği üstüne merkezi yönlendirme. 2. Merkezi denetim. 3. Geriye bilgi akışı. 4. İşleyişte bir örneklilik.

2.2.1. Eğitimin içeriği üstüne merkezi yönlendirme

Bu, kullanılacak kaynaklarla yakından bağlıdır. Parti eğitiminde okunacak temel kaynaklar Marksist-Leninist klasikler ve merkezi parti yayınlarıdır.

Bu kitapçığın ikinci ve üçüncü bölümlerinde, temel ve bireysel eğitim için Marksist-Leninist klasiklerden oluşan geniş kapsamlı okuma listeleri verilmiştir. Sürekli eğitim programı için kaynaklar ise *belli aralıklarla* örgütlere duyurulacaktır.

Kaynakların parti örgütlerinin elinin altında olması önemli bir sorundur. Geçtiğimiz dönemde pek çok yoldaşın evinde temel Marksist-Leninist yapıtlar barındıran kütüphaneler olabiliyor-ken, bugün durum değişti. Kimine polis el koydu, kimi gizlendi.

Bu güçlüğü aşmak, kitap alışverişini *illegal* olarak yürütmek gerekiyor.

Bunu yaratıcı biçimde örgütlemek gereklidir. Tek tek kişilerin, ya da her hücrenin bir kütüphanesi olması sakıncalı ve döneme göre lüktür. Ama önemli kaynaklar birarada toplanabilir ve gerektiğinde tektir, elle çoğaltma, fotokopi, vb. yollarla eğitim birimlerine ulaştırılabilir.

Öte yandan Türkçeye çevrilmiş klasiklerin sayısı kısıtlıdır. Okuma listelerinde belirtilen kilit pekçok yazı bulunmayabilir. Eksikler saptanarak ya çevrilmesi örgütlenebilir, ya da çeviri merkez organdan istenebilir.

Yaratıcılığı, *illegal* örgütlenmeyi geliştirerek, Marksist-Leninist klasiklerin parti eğitiminin temel kaynağı olarak kullanımı sağlanmalıdır.

2.2.2. Merkezi denetim

Eğitimin merkeziliğini sağlayan ikinci etken, *merkezi denetimdir*. Eğitimin parti örgütlenmesinin kendi yapısı içinde yürütülmesi bunu kolaylaştıran bir etkidir. Üst örgütler, alt örgütlerin gelişmesini etkin biçimde denetlemeli, düzenli rapor almalı ve yukarı iletmelidir. Bunda dikkat edilmesi gereken yönler hem düzenli yürütülüp yürütülmediği, hem de eğitimin *niteliği* olmalıdır.

2.2.3. Geriye bilgi akışı

Eğitimin merkeziliğini sağlamada üçüncü ve çok önemli bir nokta, yukarıya bilgi akışının (feedback) olmasıdır.

Bu, eğitimin her yönüne ilişkin bilgilerin, soruların, sorunların düzenli bir biçimde üst organlara iletilmesi ve tek elde biriktirilerek değerlendirilmesi, böylece eğitim deneyimlerinin kolektifleştirilmesi anlamına gelir. Her örgüt takıldığı, açılmasını istediği noktalarda Merkez Organ'a doğrudan, ya da üst örgütü aracılığıyla başvurabilmelidir.

Böylece yukarıdan aşağıya ve aşağıdan yukarıya canlı bir dolaşım kurulması sağlanmalıdır.

2.2.4. İşleyişte birörneklik

Her ne kadar eğitim merkezi yayınlar temelinde yürütülecek ve merkezi denetim altında tutulacaksa uygulamada birimler arası farklılıklar olması kaçınılmazdır. Bu farklılıkları en aza indirmek amacıyla deneyimden çıkan bazı noktaları belirtebiliriz:

1. Özel durumlar dışında eğitim kesinlikle birim sekreterleri tarafından yönetilmelidir. Bunun en başta kadro güvenliği açısından önemi vardır. Eğitim konusunda üst örgütlerle ilişkilerin olağan parti kanalları yoluyla yapılmasını sağlayacaktır. Ayrıca eğitimin başarısı büyük ölçüde yönetici yoldaşın çalışmasına bağlı olacağı için, onun yöneticilik nitelikleri gelişecektir.

2. Olağan parti toplantıları için geçerli tüm konspirasyon kuralları eğitim toplantısı için de geçerlidir. Bu iki toplantı birleştirilebilir ama eğitimin sürekli bir sonraki toplantıya ertelenmesi önlenmeli, eğitim aksamadan yürütülmelidir.

3. Olanak varsa eğitime katılan yoldaşların not tutmaları sağlanmalıdır. Ana fikirleri, canalcı noktaları, yararlı alıntuları, örnek ve istatistikleri içeren bu notlar, ileride de yararlı olabileceği gibi, katılımı etkinleştirecektir. Not saklama olanağı yoksa, ana fikirler not alınıp sonunda yokedilebilir. Buna da olanak yoksa, ana fikirleri defalarca tekrarlamak yararlı olur.

4. Örgütümüzün genel deneyiminin ışığında, eğitim şöyle verilmelidir:

a. Eğitimcinin konu üzerinde açıklayıcı, yönlendirici kısa bir giriş konuşması.

b. Tüm yoldaşların etkin bir biçimde, soru ve yanıtlarla katıldığı tartışmalarla açılan gelişme bölümü.

c. Eğitimcinin sorunları bağlayıcı, özetleyici sonuç konuşması.

Bu üçü arasında esas olan tartışma bölümüdür.

5. Tartışmanın havada kalmış fikirlerle dolmaması, her aşamada bağlanması, yani istenen verimde olması için, yönetici, eğitim konusunu önceden iyice planlamalıdır. Hangi fikirlerin öne çıkarılacağı, tartışma noktaları, tartışmayı yönlendirmek için yöneticinin soracağı sorular, yanıtları, yoldaşlardan

gelebilecek sorular, yanıtları vb. Yoldaşların konuyu önceden öğrenmeleri, toplantıya hazırlıklı gelmeleri sağlanmalıdır. Böylece gereksiz uzun tartışmalar, konuyu saptırmalar önlenerek, eğitimin verimliliği artacaktır.

6. Yönetici şu noktalara özellikle dikkat etmelidir:

a. Yönetici, tartışmadaki tutumuyla boşlukları doldurmalı, sivrilikleri gidermeli, yanıtların canlı olmasını sağlamalıdır.

b. Bir yoldaş soruya doğru yanıtı veremiyor, eksik veriyor, ya da açık koyamıyorsa, soru, yöneltildiği yoldaştan diğer yoldaşlara yöneltilmeli, yanıt iyice açığa çıkarılıncaya kadar canlı tartışma sürdürülmelidir.

c. Soruları yanıtlarken basitleştirmelerden kaçınılmalıdır.

d. Konu parti siyaseti ile ilgili ise, sorular yoldaşlara bu siyasetin mantığını kavratacak, teorik bir sorun ise, pratikle bağını kurmalarını sağlayacak biçimde hazırlanmalıdır.

7. Eğitimci, eğitime katılanların eğitim düzeylerini, psikolojilerini iyi bilmeli, çalışma ve toplantılarda bunlara dikkat etmelidir. Açık, anlaşılır, duru bir dil kullanılmalıdır.

8. Katılanların etkinliğini daha da arttırmak amacıyla, bazı konularda (yöneticinin denetiminde olmak koşuluyla) değişik yoldaşların sırayla araştırma, inceleme yapmaları ve bu konuları eğitim toplantılarında sunmaları sağlanabilir. Bu yöntem yoldaşlarda araştırma ve öğrenme gereksinimini körükleyeceği gibi, eğitimin kolektifliğini de zenginleştirecektir.

9. Bir konuda anlaşmazlık doğarsa, genellikle bir çözüme varmayan uzun tartışmalara girişmektense tüm yoldaşların, o konu üzerinde daha sonraki bir toplantıya hazırlanmaları kararlaştırılmalı, sorunun yanıtı akıl yürütmeler üzerinden değil doğrular üzerinden, Marksçı-Leninici öğretiden aranmalıdır.

10. Belli bir konu tamamlandıktan sonra yapılacak sınavlar, toplu değerlendirmeler, hem yöneticinin genel gidişi denetleyebilmesini, hem de katılanların kendi gelişmelerini izlemelerini sağlayacaktır.

Sınav sorularının yanıtlanmasına ayrılan zaman eğitimin tartışmalar bölümünden daha uzun sürmemelidir. Fakat bir

oturumda bitireceğiz diye de soruların üzerinden uçar gibi gidilmemelidir. Sonraki bir toplantıda devam edilebilir.

Konspirasyon açısından zorunluluk taşıyan 1. madde dışında, yukarıda önerdiğimiz eğitim yöntemleri yöneticilere ve yoldaşlara yardımcı olmak amacını taşıyor. Değişik koşullarda çalışan parti örgütleri, nicel, nitel ve çevresel etkenlere göre esnek ve çeşitli yeni yöntemler geliştirebilmelidirler. En önemlisi bunları da üst örgütlere iletmelidirler ki genel olarak partimizin deneyimi zenginleşsin.

3. Nasıl çalışılmalı?

Hem genelinde, hem de bugün içinde bulunduğumuz koşullarda birim eğitiminin başarısı, bunun bireysel çalışmayla ne ölçüde beslendiğine bağlıdır. Yoldaşların yanlarında not, kitap taşımaları, konspirasyon kuralları, eğitim toplantısından önce evde hazırlanmanın bugün taşıdığı özel önemi göstermek açısından yeterlidir. Sıkı bir ön hazırlık yapılmadan yürütülecek birim eğitiminin her zaman, bugün ise özel olarak daha az verimli olacağı açıktır. Bunun önemini ne kadar vurgulasak azdır.

Yoldaşlara yardımcı olmak amacıyla, burada bireysel çalışmaya ilişkin çeşitli noktalara kısaca değineceğiz.

Marksizm-Leninizmi çalışmak, okuma alışkanlığı olmayanlar için önceleri zor gelebilir. Fakat önemli olan öğrenmeye istekli olmak, disiplinli bir biçimde çalışmaktır. Lenin'in sözleri unutulmamalıdır:

“Bazılarınız, önceleri anlamının zorluğundan dolayı ürkebilirsiniz. Sizi yeniden uyarayım ki bu gerçek sizi rahatsız etmemelidir. İlk okuyuşta anlayamadıklarınız, ikinci okuyuşta ve değişik bir açıdan yanaşıldığında açık olacaktır.”

Doğru bir yaklaşım ve gerçek bir çabayla, Marksizm-Leninizmin anlaşılması diye bir sorun yoktur. *Kapital* en

ürkütücü kitap olarak bilinir, ama Marks onu işçiler için yazmıştır. Anlaşılmaz olmadığı gibi, yaşamda kördüğüm gibi duran birçok olguyu bir bir ayıklıyor, açıklıyor, koca bir kördüğümü çözüyor. İşçi sınıfı tanımının tipik özelliklerini taşıyan bir işçi, ciddi bir yanaşımlla, çalışarak *Kapital*'i anlayabilir.

Marksizm-Leninizm "bir dogma değil, eyleme yol göstericidir". Dolayısıyla, Marks, Engels ve Lenin'in yapıtları çalışılırken, sürekli olarak yazdıkları zaman ve koşullar dikkate alınarak ve hepsinden önemlisi bütünlüğü içinde çalışılmalıdır. Bu dikkate alınmadan yapılan bir çalışma, öğrenme değil ezbercilik olur. Onların da görüşlerinin zaman içinde geliştiği, sonra onların yazdıkları içinden genel doğruların cümleler olarak alınması değil fikir olarak süzülmesi gerektiği akılda tutulmalıdır.

Genel olarak, gözümüzle değil, kafamızla okumalıyız. Bu açıdan en verimli okuma etkin okuma dediğimiz, satır altı çizerek ve not tutarak okumadır.

Satır altı çizirken amaç bilgiyi kitap sayfasında düzenlemek, sınıflamaktır ki kafamıza da düzenli bir biçimde yerleşsin. Bu açıdan, satır altı çizirken ana fikirleri, öteki fikirleri, bunları açmak için anlatılanlardan ayırıp öne çıkarmaya dikkat etmek gerekir.

Bilgiyi içermek için yalnızca satır altı çizmek de yetmez. Not tutmak gereklidir.

Genel olarak not tutmanın şu yararları vardır:

a. Bireyi öğrenme işine etkin olarak sokar.

b. Yeniden gözden geçirmeyi kolaylaştırır.

Türkiye gibi yasaklar ülkesinde özel olarak bir de şu yararları sıralanabilir:

c. Yasaklanan kitapların yerini aldığı için kitaplar kadar değerlidir.

d. Bir yerden diğerine giderken kitap kadar dikkat çekmez.

Herkesin kendine göre not tutma yöntemleri vardır, olmalıdır. Biz burada sınanmış iki yönteme değineceğiz.

Birincisinde, not tutulan sayfanın üçte biri kadar bir kısmı dikey bir çizgi ile ayrılır. Bu çizginin sol yanına, önemli noktalar,

tanımlanacak terimler, ana fikirler gibi kısa notlar tutulur. Sağ yana ise uzun notlar, alıntılar, sol taraftaki önemli noktaların açıklamaları, tanımlar yazılır. Böylece çalışırken planlı çalışıldığı gibi, sonradan gözden geçirme de, notlar arasında yüzmekten çok, kısa sürede verimli bir hatırlama olur.

İkinci yöntem de kartlara not tutmaktır. Belli boyutlarda kesilmiş kartlar, cepte taşınabileceği gibi, sınıflandırmayı da kolaylaştırır. Kartın bir yüzüne önemli bir not, bir alıntı, tanımlamalar yazılır. Alıntıların hangi kaynaktan alındığı, basım tarihi, çeviri ise çevirinin adı, sayfa numarası, vb. notlar tutulur. Sınıflandırmada yararlı olacağı için kartın bir üst köşesine konunun başlığı yazılırsa, kolayca ayırılabilir.

Hem okumada, hem not tutmada önemli olan, rasgele değil, ne yaptığını düşünüp planlayarak, sistemli bir biçimde öğrenmeye çalışmaktır. Bu yaklaşım herkeş kendine göre en iyi okuma ve not tutma yöntemine ulaşır.

4. Bu eğitim kitabına yaklaşım

Son olarak, bir noktayı ısrarla vurgulamak gereklidir: Bu eğitim kitabı, reçete değildir. Örgütlü merkezi eğitimde bu kitapla bir adım atıyoruz, birörneklik sağlamaya çalışıyoruz. Ama örgütsel açıdan sağlamaya çalıştığımız birörneklikle, teorik-siyasal konuları kalıplandırmayı birbirine karıştırmamak için özel dikkat göstermeliyiz.

Bir eğitim kitabıyla partinin eğitim sorununu çözmek gibi birşey olamaz. Bu nedenle, "eğitim kitabımız çıktı, eğitim sorunumuz kalmayacak" gibi bir yaklaşım yanlış olur. Komünist eğitim, sonu gelmeyecek bir kavgaadır. Bu kitap asıl olarak, partinin *kollektif* eğitimi yönünde ileri doğru bir adım anlamı taşımaktadır.

Bu kitabın kullanımı, örgütümüze birçok yeni deneyim kazandıracaktır. Bu deneyimlerin ışığında eğitim kitabımızı hep birlikte yeniden değerlendiririz. Tüm yoldaşlara başarılar.

II. Temel eğitim dersleri

1. Sınıflar ve sınıf savaşımları

1.1. Sınıf, devlet ve sınıf savaşımları

1.1.1. Sınıf nedir?

“Tarihsel olarak belirlenmiş bir üretim sistemi içindeki yerlerine ve üretim araçları ile olan ilişkilerine (bu ilişkiler daha çok yasalarla saptanmış ve korunmuştur), toplum içindeki iş örgütlenmesinde oynadıkları rollere ve dolayısıyla sosyal zenginlikten paylarını almakta başvurdukları yollara ve elde ettikleri payın büyüklüğüne göre birbirinden ayrılan geniş insan guruplarına sınıf denir. Sınıflar öyle insan guruplarıdır ki, bir gurup, belirli bir sosyal ekonomi düzeni içinde aldığı farklı yer sebebiyle diğer gurubun emeğine sahip çıkabilir.” (Lenin)

1.1.2. Sınıfların doğuşu ve devlet

İlkel komünal toplumda, üretici güçlerin gelişmesiyle işbölümü ve artı-ürün oluştu. Bunun sonucu olarak ortaya çıkan üretim araçlarının özel mülkiyeti, toplumda uzlaşmaz karşıt sınıfları doğurdu.

Toplumun uzlaşmaz karşıt sınıflara bölünmesiyle eko-

nomik olarak egemen olan ve bu egemenlik temelinde siyasal olarak da egemen olan sınıfın, sınıf egemenliği örgütü olarak devlet ortaya çıktı.

1.1.3. Sınıf savaşı

İlkel komünal toplumun dağılışı ve uzlaşmaz karşıt sınıfların ortaya çıkmasından bu yana, tarih, sınıf savaşları tarihidir.

1.2. Kapitalizmde sınıflar ve sınıf savaşı

1.2.1. Temel sınıflar

Temel sınıflar egemen üretim biçiminin varlığıyla doğrudan bağlı sınıflardır. Kapitalizmde bunlar burjuvazi ve proletaryadır. Burjuvazi, üretim araçlarının sahibidir ve ücretli emeği sömürür. Proletarya ise üretim araçlarına sahip olmaması nedeniyle, yaşayabilmek için işgücünü satmak zorunda olan sınıftır. Çağımızda proletarya tek tutarlı, gerçekten devrimci sınıftır.

1.2.2. Ara sınıflar

Ara sınıflar egemen üretim biçimine doğrudan bağlı olmayan sınıflardır. Kapitalist toplumda küçük burjuvazi böyle bir sınıftır. Küçük burjuvazi, kendi üretim aracının sahibi olan, kendi geçimini kendi emeğiyle karşılayan ve bu nitelikleriyle proletarya ile burjuvazi arasında yer alan ayrı bir sınıftır.

1.2.3. Kapitalizmde sınıf savaşı

Kapitalizmde emekle sermaye arasında savaşım yürür. Bu en net yansımaları burjuvazi ile proletarya arasındaki sınıf savaşımında bulur. Emeğin ve sermayenin çeşitli özelliklerini karışık olarak içinde barındıran küçük burjuvazi ise doğası gereği yalpalır.

Kapitalizmde sınıf savaşımının altında yatan temel çelişki, üretimin toplumsal karakteri ile üretimin sonuçlarına el koymanın özel niteliği arasındaki çelişkidir. Proletarya, diktatörlüğünü kurarak üretim araçlarının mülkiyetini toplumsallaştırmak ve merkezi bir planlama ile üretici güçlerin gelişmesinin önünü açarak sınıfsız topluma ulaşmak için savaşır.

1.3. Proletaryanın sınıf savaşımları

1.3.1. Tarihsel gelişimi

İşçiler, iş ve yaşam koşullarının kötülüğü karşısında, başlangıçta, ilkel ve tekil başkaldırmalarla "mülkiyetin dokunulmazlığı"ni hiçe sayarak "suç" işlemeye başladılar. Bu aşamada, kişilerin tekil protestoları söz konusu olduğu için sınıf savaşımından sözedilemez. İşçi sınıfı kendiliğinden sınıftır.

Sınıf olarak proletaryanın ilk tepkisi sanayi devrimiyle birlikte gelir. Bu tepki makina kırıcılığı olarak yansır. Bu aşamada, işçiler kendi sınıf çıkarlarını ve düşmanlarını anlamamış ve örgütlenmemiş olduklarından hâlâ "kendiliğinden sınıf" oluşturmaktadırlar.

Endüstrinin gelişmesi ve yerleşmesiyle birlikte proletarya sayıca arttı ve kentlerde yoğunlaştı. Sömürüye karşı savaşımı ulus çapında genişledi. Savaşım, tekil insanların ya da, küçük gurupların eylemi biçiminden, sınıflararası çatışma düzeyine yükseldi. "İşçi sınıfının ülke çapında ayrı bir sınıf olduğu bilinciyle, yine ayrı ve düşman sınıf kapitalistlere karşı savaşım amacıyla birleşmesiyle birlikte, savaşım, sınıfın sınıfa karşı savaşımı" oldu. Bu aşamada proletarya "kendisi için sınıf" düzeyine yükseldi.

Her sınıf savaşımı siyasal savaşımdır. Çünkü kapitalistlere karşı savaşım siyasal savaşım olduğu ölçüde sınıf savaşımı olur. Ancak bunun da bir kendiliğinden ulaşılabilecek sendikal siyaset düzeyi, bir de en yüksek düzeyi olan bilinçli devrimci siyaset vardır. Bu en yüksek düzey, işçi sınıfının tam anlamıyla kendisi için sınıf olması demektir.

1.3.2. Proletaryanın sınıf savaşımının biçimleri

Proletaryanın sınıf savaşımının üç biçimi vardır. *Ekonomik savaşım*, proletaryanın tarihsel olarak, ilk savaşım biçimidir. İşçi sınıfının maddi durumunu, iş ve yaşam koşullarını iyileştirmek için verdiği savaştır.

İdeolojik savaşım, burjuva ideolojisine karşı savaşımdır. İdeolojik savaşım, işçi sınıfının uzun dönemli gerçek çıkarlarını dile getiren komünist düşüncüyü yerleştirme savaşımdır.

Siyasal savaşım, işçi sınıfının, devlet olarak örgütlenmiş

egemen siyasal güç olan burjuvaziye karşı iktidar savaşımıdır. Proletarya diktatörlüğünü amaçlar.

1.3.3. İşçi sınıfının kısa ve uzun erimli çıkarları.

İşçi sınıfının kısa erimli çıkarları günlük ekonomik-siyasal çıkarlarını içerir. Temel çıkarları ise iktidarın ele geçirilmesi, tüm dünyada sömürünün ortadan kaldırılması ve sınıfsız komünist toplumun kurulmasıdır.

1.3.4. İşçi sınıfının savaşımının enternasyonal niteliği

Kapitalist sömürünün evrenselliği nedeniyle işçi sınıfının savaşımı, enternasyonal nitelik taşır. Dünya işçi sınıfı çeşitli devlet sınırlarına bölünmüş olarak yaşamaktadır. Bu nedenle sınıf savaşımının biçimi ulusaldır ama özü her zaman enternasyonaldır. Proletarya, her zaman ulusal olanı uluslararası olana bağımlı kılmak zorundadır.

Günümüzde, dünyada öyle birbirine bağlı üretim süreçleri işlemektedir ki, gerçek anlamıyla dünya işçi sınıfı vücut bulmaktadır. Bu durumda, proletaryanın sınıf savaşımının biçimleri de giderek uluslararası nitelik almaktadır, almak zorunluluğuyla karşılaşmaktadır.

1.3.5. Proletarya enternasyonalizmi ve dünya devrimi

Dünya işçi sınıfının amacı dünya devrimini gerçekleştirmek, dünyayı komünizme götürmektir. Proletarya enternasyonalizmi dünya işçilerinin bu temelde birliğidir.

Lenin'in ölümünden sonra dünya devrimi fikri giderek unutuldu. Komünist hareket içinde, ekonomik yarışma yoluyla yaşayan sosyalizmin kapitalizmi geçebileceği ve bu yolla dünya devriminin gerçekleşeceği yolunda fikirler ağırlık kazandı. Sosyalist sistem ve öteki ülkelerdeki devrimlerden oluşan "dünya devrimi süreci" yerine "dünya devrimci süreci" teriminin kullanılışı, bu yanlış anlayışı dile getirmektedir.

1.4. İşçi sınıfının iktidarı ele geçirmesinden sonra sınıf savaşı

1.4.1. Proletarya diktatörlüğü altında sınıf savaşı

Proletarya diktatörlüğü, kapitalizmin devrilmesinden komünizme kadar uzanan geniş tarihsel dönemi kapsar. Proletarya diktatörlüğü sınıf savaşının sona ermesi değil, çeşitli biçimlerde sürmesidir. Başta zafere ulaşmış, siyasal iktidarı ele geçirmiş proletarya, yenilmiş, fakat yokedilmemiş, direnişini daha da yoğunlaştırmış olan burjuvaziye karşı şiddetli bir sınıf savaşı verir. Ülke içinde burjuvazi sınıf olarak yokedildikten sonra da sınıf savaşı yeni biçimler alarak sürer.

Kapitalizmden komünizme geçiş döneminin toplumu olan sosyalist toplum, bağrından çıktığı kapitalist toplumun izlerini taşır. Kapitalist sistem dünya üzerinde varlığını sürdürdükçe, kapitalizmin etkilerine, burjuva ideolojisine karşı savaş devam eder. Ayrıca ülkede sınıflar tümüyle yok olmaz, değişik biçimlerde bir sınıf savaşı yürür. Kent ile kır ve kafa emeği ile kol emeği arasındaki çelişki bunun temelidir. Sınıf savaşı komünizmde son bulur.

1.4.2. Sınıfların ve devletin yokoluşu

Kent ile kır, kafa emeği ile kol emeği arasındaki farkın ortadan kalkışı sınıflı toplumun son izlerinin de silinmesi demektir. Sınıflar ortadan kalktıkça, sınıflı toplumun bir ürünü olan devlet de, yavaştan söner gider.

Sosyalizmde demokrasinin giderek genişleyen biçimde uygulanması, toplumun bu aşamadan ileriye, komünizmin üst aşamasına yürüebilmesi için zorunlu koşuldur. Toplumun kendini yönetmeyi içermesi, böylece devletin gereksizleşmesi ve yavaştan sönməsi, ancak giderek genişleyen demokrasi uygulamasıyla gerçekleşebilir.

Kaynaklar

1. Marks-Engels, "Komünist Manifesto", *Seçme Yapıtlar*, Sol Yayınları, c.1, s.118-167 (İng. basım: Marx-Engels, *Selected Works*. Progress Publishers, Moscow 1969, vol.1, pp.98-138).

2. F.Engels, "Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni", Sol Yayınları, 9. bölüm, s.219-246 (İng. basım: Engels, "Origins of the Family, Private Property and the State", Marx-Engels, *Selected Works*. Progress Publishers, Moscow 1969)
3. V.İ. Lenin, *Ne Yapmalı*, Sol Yayınları, 2. ve 3. bölüm, s.40-123 (İng. basım: "What is to be Done?", *Collected Works*. Vol.5, parts 2 and 3)
4. V.İ. Lenin, *Devlet ve İhtilal*, Bilim ve Sosyalizm Yayınları, 1. ve 5. bölüm, s.10-27, s.92-113 (İng. basım: "State and Revolution", *Collected Works*. Vol.25, parts 1 and 5)
5. R. Yürükoğlu, *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye*, 5. basım, İşçinin Sesi Yayınları, 3. ve 4. bölüm, s.59-113.
6. R. Yürükoğlu, *Proletarya Enternasyonalizmi*, İşçinin Sesi Yayınları, 1. bölüm, s.17-22, 3. bölüm, s.65-87
7. V.İ. Lenin, *Sahte Bayrak Altında* (İng. basım: "Under a False Flag, *Collected Works*. Vol.21, pp.135-157)
8. V.İ. Lenin, *Avrupa Birleşik Devletleri Sloganı Üstüne* (İng. basım: "On the Slogan for a United States of Europe", *Collected Works*. Vol.21, pp.339-343)
9. V.İ. Lenin, *Proletarya Devriminin Askersel Programı* (İng. basım: "The Military Programme of the Proletarian Revolution. September 1916", *Collected Works*. Vol.23, pp. 77-87)
10. V.İ. Lenin, *Garip ve Korkunç* (İng. basım: "Strange and Monstrous", *Collected Works*. Vol.27, pp.68-76)
11. V.İ. Lenin, "Proletarya Diktatörlüğü Çağının Ekonomi ve Politikası", *İşçi ve Köylü İttifakı*, Sol Yayınları, s.183-196 (İng. basım: "Economics and Politics in the Era of the Dictatorship of the Proletariat. October 30, 1919" *Collected Works*. Vol.30, pp. 107-117)
12. V.İ. Lenin, "Aynî Vergi Üzerine", *İşçi Sınıfı ve Köylülük*, Sol Yayınları, s.420-464 (İng. basım: "The Tax in Kind", *Collected Works*. Vol.32, pp.329-365)
13. V.İ. Lenin, *RKP(B) 10. Tüm Rusya Konferansı* (İngilizce basım: "Tenth All-Russia Conference of the RCP(B). May 26-28, 1921", *Collected Works*. Vol.32, pp. 399-437)

14. V.İ. Lenin, *Rus Devriminin Beş Yılı ve Dünya Devriminin Perspektifleri* (İng. basım: "Five Years of the Russian Revolution and the Prospects of the World Revolution", *Collected Works*. Vol.33, pp.418-433)
15. V.İ. Lenin, *Moskova Sovyeti'nin Plenari Oturumunda Konuşma* (İng. basım: "Speech at a Plenary Session of the Moscow Soviet — November, 20, 1922", *Collected Works*. Vol.33, pp.435-443)
16. V.İ. Lenin, "Kooperasyon Üzerine", *İşçi ve Köylü İttifakı*, Sol Yayınları, s.253-261 (İng. basım: "On Co-operation. January 4, and 6, 1923", *Collected Works*. Vol.33, pp.467-475)
17. F. Engels, "Komünizmin İlkeleri", Marks-Engels, *Seçme Yapıtlar*, Sol Yayınları, c.1, s.98-118 (İng. basım: Marx-Engels *Selected Works*. Progress Publishers, Moscow, 1969, vol.1, pp.81-98)
18. K.Marks, "Fransa'da Sınıf Savaşmaları", Marks-Engels *Seçme Yapıtlar*, Sol Yayınları, c.1, s.226-347 (İng. basım: "The Class Struggles in France", Marx-Engels *Selected Works*, Progress Publishers, Moscow, 1969, vol.1, pp.205-300)
19. R. Yürükoğlu, *Kankun Konferansı ve Düşündürdükleri*, İşçinin Sesi Yayınları.
20. Hasan Derin, *Güvenlikli Çalışma*, İşçinin Sesi Yayınları.
21. R. Yürükoğlu, *Yaşayan Sosyalizm*, İşçinin Sesi Yayınları, 3. bölüm, s. 61-106.
22. R. Yürükoğlu, *Sosyalizm ve Demokrasi*, İşçinin Sesi Yayınları.
23. R. Yürükoğlu, *Durum ve Görevlerimiz 1983*, İşçinin Sesi Yayınları.
24. Ali H. Karadağ, "Kürt Sorunu, Örgütlenme ve Bir Yanıt", *İşçinin Sesi*, sayı:177.
25. C. Çakmak-Seçkin Başar, "Dünya Devrimi", *İşçinin Sesi*, sayı: 177.
26. Emine Engin, "Dünya Emperyalizmine Karşı Dünya Devrimi İçin", *İşçinin Sesi*, sayı:178-179.
27. Emine Engin, "Demokrasinin Sahibi İşçi Sınıfıdır", *İşçinin*

- Sesi, sayı:181-182.
28. Yusuf Caner, “Devrim Savaşımını Sosyalizm Savaşına Bağlayalım”, *İşçinin Sesi*, sayı:188-189.
  29. Memet Kurtalan, “Gerçek Demokrasi Ancak Sosyalizmde Sağlanabilir”, *İşçinin Sesi*, sayı:190-191.
  30. Serdar Soylu, “Toplumsal İlerleme”, *İşçinin Sesi*, sayı:190-191.
  31. Yalçın Çağlar, “Proletaryanın Vatanı Yoktur”, *İşçinin Sesi*, sayı:200.
  32. Hatice Dağlı, “Halkın Kurtuluş Yolu Dünya İşçi Sınıfının Devrim Savaşından Geçer”, *İşçinin Sesi*, sayı:204.
  33. Jülide Kayacan, “Gerçek Demokratik Devlet Devrim Savaşı İçinden Doğacaktır”, *İşçinin Sesi*, sayı:212-213.

Sorular

1. Genel olarak sınıfı ve kapitalizmde sınıfları tanımlayın.
2. İşçi sınıfını diğer ezilen sınıflardan ayıran nedir? Buna dayanarak, işçi sınıfının toplumda tek tutarlı ve gerçekten devrimci sınıf oluşunu açıklayın.
3. Proletaryanın sınıf savaşımının tarihsel gelişmesi temelinde “kendiliğinden sınıf”, “kendisi için sınıf” kavramlarını açıklayın.
4. İşçi sınıfının savaşımı ne zaman siyasal nitelik alır? Siyaset nedir? Siyasal savaşımın (sınıf savaşımının) değişik düzeyleri var mıdır? Açıklayın.
5. Proletaryanın sınıf savaşımının uluslararası niteliği nereden kaynaklanır?
6. Az ve orta derecede gelişmiş kapitalist ülkelerde işçi sınıfının durumunu belirleyen tarihsel gerçeklikleri açıklayın.
7. Türkiye işçi sınıfı kendiliğinden sınıf mıdır, kendisi için sınıf mıdır? Açıklayın.
8. Bu bölümde öğrendiklerinizin ışığında Türkiye’de sınıf savaşımının ulaştığı düzeyi tartışın.
Oniki Eylül faşist darbesi öncesindeki sınıf savaşlarını (İzmir ayaklanması, Çorum olayları, 1 Mayıs 1980, Maden-İş grevleri) değerlendirin.
9. Proletarya diktatörlüğü altında da sınıflar ve sınıf savaşımı

2. Devlet

2.1. Devlet — burjuva devleti

Devlet, üretim güçlerinin belirli bir gelişme aşamasında, sınıfların çıkışıyla birlikte, sınıf çelişkilerini denetim altında tutarak üretimin dış koşullarının sürmesini sağlamak gereksiniminden doğdu. Ekonomik yaşamda egemen olan sınıfın siyasal egemenliğini sağlamasının aracı, baskı aygıtıdır. Her devlet bir diktatörlüktür.

Her durumda özü burjuvazinin diktatörlüğü olan burjuva devleti çeşitli biçimler alabilir. Faşizm de bu biçimlerden biridir.

2.2. Devrim, burjuva devleti ve ordu

Her halk devriminin zaferinin birinci zorunlu koşulu burjuva devletini parçalamaktır. Bu da en başta orduyu ve bürokrasiyi parçalayarak gerçekleştirilebilir. Ordu, burjuva devletin en önemli baskı aracıdır ve kapitalist toplumda her zaman halkın karşısında bir güçtür.

2.3. Proletarya diktatörlüğünün gerekliliği

Devrimden sonra sömürücülerin direncini kırmak, halk yığınlarını sosyalist ekonominin kuruluşu doğrultusunda harekete geçirmek, sosyalist ülkeyi dış düşmanlardan korumak ve sınıfsız topluma, komünizme ilerlemek için proletarya diktatörlüğü zorunludur. Kapitalizmden komünizme geçiş dönemi dediğimiz uzun tarihsel dönem boyunca proletarya diktatörlüğü ve gerekliliği ortadan kalkmaz.

Proletarya diktatörlüğü, çeşitli ülkelerin gelişmişlik düzeyine, tarihsel geçmişlerine, geleneklerine ve devrimin oluştuğu özgül koşullarına bağlı olarak çeşitli biçimler alabilir. Ama her durumda özü aynıdır.

2.4. Sosyalist demokrasi

Proletarya diktatörlüğünün biçimi, tarihte ilk kez yalnız biçimsel olarak değil, aynı zamanda içerik olarak da çoğunluk için işleyecek olan sosyalist demokrasi olmalıdır. Sosyalist demokrasiden rıza demokrasisi değil, aktif yığın demokrasisi anlaşılmalıdır. Bu anlayışla sosyalist demokrasinin giderek geliştirilmesi, komünizme ilerlemenin, devletin sönmesinin zorunlu koşuludur.

2.5. Sınıfların, devletin ve demokrasinin yokoluşu

Üretim güçlerinin belirli bir gelişme düzeyinde sınıfların ortaya çıkışıyla doğan devlet, aynı şekilde üretim güçlerinin çok ileri bir gelişme düzeyinde sınıfların ortadan kalkmasıyla tarihten silinecektir. Devletin bu yokolması, yıkılma yoluyla değil, uzun bir tarihsel dönem içinde, yavaş yavaş, “sönme”, “kuruyup gitme” yoluyla gerçekleşir. Devletle birlikte, aslında bir devlet biçiminden başka birşey olmayan demokrasi de yokolur.

Kaynaklar

1. V.İ. Lenin, *Devlet ve Devrim*, Bilim ve Sosyalizm Yayınları (İng. basım: “State and Revolution” *Collected Works*. Vol.25, pp.401-492)
1. V.İ. Lenin, *Burjuva Demokrasisi ve Proletarya Diktatörlüğü*, Sol Yayınları, s.136-318.
  - “Demokrasi” ve Diktatörlük (İng. basım: “ ‘Democracy’ and Dictatorship”, *Collected Works*. Vol.28, pp.368-372)
  - *Komünist Enternasyonal I. Kongresi Konuşmaları* (İng. basım: “Speeches at the First Congress of the Communist International”, *Collected Works*. Vol.28, pp.453-477)
  - *Proletarya Diktatörlüğü* (İng. basım: “The Dictatorship of the Proletariat”, *Collected Works*. Vol.30, pp.93-104)
  - *Proletarya Diktatörlüğü Döneminde Ekonomi ve Politika* (İng. basım: “Economics and Politics in the Era of the Dictatorship of the Proletariat”, *Collected Works*. Vol.30,

107-117)

- *Kurucu Meclis Seçimleri ve Proletarya Diktatörlüğü* (İng. basım: "The Constituent Assembly Elections and the Dictatorship of the Proletariat" *Collected Works*. Vol.30, pp.253-275)
- *Diktatörlük Sorununun Tarihine Katkı* (İng. basım: "A Contribution to the History of the Question of the Dictatorship", *Collected Works*. Vol.31, pp.340-361)
- *Komünist Enternasyonal II. Kongresi'nin Temel Görevleri Üzerine Tezler* (İng. basım: "Theses on the Fundamental Tasks of the Second Congress of the Communist International", *Collected Works*. Vol.31, pp.184-201)
- 3. R. Yürükoğlu, *Üçüncü Program ve Görevlerimiz*, İşçinin Sesi Yayınları., s.48-53, s.58-61.
- 4. Ayla Antepli, "Devrimci Durum ve Ordunun Bölünmesi Sorunu", *İşçinin Sesi*, Çek-Al, sayı:117-118.
- 5. R. Yürükoğlu, *Sosyalizm Üstün Gelecektir*, İşçinin Sesi Yayınları.
- 6. Aytaç Çalışkan, "Bütün Halkın Devleti", *İşçinin Sesi*, sayı:132.
- 7. R. Yürükoğlu, "Ölmüş Atı Kırbaçlayanlar", *İşçinin Sesi*, sayı: 181-182
- 8. R. Yürükoğlu, *Sosyalizm ve Demokrasi*, İşçinin Sesi Yayınları
- 9. R. Yürükoğlu, *Yaşayan Sosyalizm*, İşçinin Sesi Yayınları
- 10. Yusuf Caner, "Demokrasi savaşını sosyalizm savaşına bağlayalım", *İşçinin Sesi*, Çek-Al, sayı:188-189
- 11. Ayla Antepli, "Sosyalizm ve Sendikalar", *İşçinin Sesi*, sayı: 190-191.
- 12. Jülide Kayacan, "Anayasa Nedir — Ne Değildir", *İşçinin Sesi*, sayı:197-198.
- 13. Seyit Havran, "Sosyalizmde Çok Partililik Olur mu?" *İşçinin Sesi*, sayı: 201.
- 14. Hasan Derin, *Güvenlikli Çalışma*, İşçinin Sesi Yayınları, 1. bölüm.

Sorular:

1. Devlet nasıl doğdu ve nedir?
2. Burjuva devletinin özellikleri nelerdir?
3. Tekelci devlet kapitalizmindeki devlet ile daha önceki burjuva devletini karşılaştırınız.
4. Oportünistlerin “ilerici halktan yana hükümet” anlayışı neden yanlıştır?
5. Kapitalist toplumda ordu, halkın ordusu olabilir mi? Neden?
6. Demokrasi ve diktatörlük çelişir mi? Açıklayınız.
7. Proletarya diktatörlüğü neden ve ne zamana kadar gereklidir?
8. Bugünkü yaşayan sosyalizmde demokrasinin eksiklerinin nedeni nedir ve bunlar nasıl eksikliklerdir? Bu eksikliklerden kalkarak burjuva demokrasinin proleter demokrasiden üstün olduğu sonucuna varılabilir mi?
9. Sosyalist demokrasinin komünizme ilerleyebilmek açısından bir zorunluluk oluşunu anlatın.
10. Devlet nasıl ve ne zaman yokolacaktır?

3. Komünist partisi

3.1. Komünist partisi, işçi sınıfı hareketiyle komünist teorinin birliğidir

3.1.1. İşçi hareketinin ve işçi sınıfı ideolojisinin ortaya çıkışı

İşçi hareketi ve işçi sınıfının ideolojisi yanyana ama ayrı ayrı ortaya çıktılar. İşçi hareketinin başlaması, yeterli bilgi birikimine ve üretimle geçmeyen zamana sahip aydınlar arasında, işçi sınıfının durumuna ve çıkarlarına yönelik araştırma eğilimi doğurdu. Bu temelde, Marks ve Engels'in ömür boyu süren yoğun bilimsel çalışmaları sonucunda işçi sınıfının ideolojisi doğdu ve o zamandan bu yana gelişti.

İşçi sınıfının bilimsel ideolojisinin ulaştığı sonuçlara, üretim koşullarında kendiliğinden ulaşabilmesi güçtür. İşçi sınıfına

bilincin “dışardan” taşınmasının anlamı budur. Ama işçi sınıfı bilimsel ideolojisinin kanıtlarını günlük yaşamında gördüğü için onu çok kolay kavrar, ona doğal bir yatkınlık taşır.

3.1.2. Komünist partisi işçi hareketiyle bilimin birliğidir
Komünist partisi işçi sınıfı hareketiyle bilimin birliği olarak ve bu birliği yaymak, pekiştirmek amacını da taşıyarak doğmuştur. İşçi sınıfı biliminin taşıyıcısıdır. İşçi sınıfının bilinçli öncü kesimlerini içeren, genel ve temel çıkarlarını savunan en yüksek örgütüdür.

Ancak komünist partisi niteliklerini taşımak, adı taşımanın otomatik sonucu değildir. Partinin, işçi sınıfının bilimsel ideolojisinin taşıyıcısı olma niteliğini sürdürmesi için, kendisinin o ideolojiye bilimin gerektirdiği ciddiyetle yaklaşması, onu sınıfına aktarmak için sürekli yoğun çaba harcaması gereklidir.

3.2. Komünist partisi öncü sınıfın öncü müfrezesidir

3.2.1. İşçi sınıfı tüm emekçilerin öncüsüdür

Burjuvazi toplumun geniş kesimlerini sömürür. Sömürünün en açık ve net olduğu yerde proletarya ve burjuvazi karşı karşıyadır. Proletarya, sömürücü ilişkilerini tümüyle yoketmeden, tüm emekçileri sömürüden kurtarmadan ve sınıfları kaldırmadan tarihsel misyonunu yerine getiremez. O, tüm emekçilere öncülük etmek zorundadır.

3.2.2. Komünist partisi işçi sınıfının öncü müfrezesidir

İşçi sınıfının tüm emekçilere öncülük edebilmesi için devrimci teoriyle donanmış bir siyasal parti kurmaya gereksinimi vardır. Komünist partisi işçi sınıfının kurmayı, öncüsüdür.

Partinin öncü olabilmesi için, sınıfın tümünü değil, en bilinçli, en ileri öğelerini içermesi gereklidir. Böylece tüm sınıfın gerçek çıkarlarını en iyi savunabilir, bilincini ilerletebilir, savaşımını yönetebilir. Komünist partisi işçi sınıfının öncü müfrezesidir.

3.3. Komünist partisi işçi sınıfının örgütlü müfrezesidir

3.3.1. Komünist partisi örgütlerinin bütünsel bir toplamıdır

Komünist partisi, kendi özel görev ve sorumlulukları üstünde hesap vermekle yükümlü, disiplinli örgütlerin bütünsel bir toplamıdır. Parti, merkezi yönetim örgütleri ve yerel örgütlerden oluşur.

Üye

Parti programını benimseyerek partiye giren, parti örgütlerinden birinde tüzüğün öngördüğü biçimde çalışan ve üyelik keseneğini düzenli ödeyen kişidir.

Yönetim örgütlenmesi

Yönetim örgütlenmesi hareketin sürekliliğini ve merkeziliğini ifade eder. Komünist partisinin yönetiminin örgütlenme biçimi, değişen koşullara bağlı olarak değişir. MK, MK'ya bağlı bürolar ve genel olarak komiteler partinin çeşitli düzeylerdeki yönetim örgütlenmeleridir.

Temel örgütler

Hücreler temel örgütlerdir. Bunlar, komünist partisinin yığınlarla bağıni somutlayan, partinin kilit örgütleridir.

Çevresel örgüt

Partinin doğrudan ya da dolaylı yönetimi ve denetimi altında çalışan örgütlenmelerdir.

İşbölümü ve uzmanlaşma

Partinin yerine getirmek zorunda olduğu çeşitli görevler, halkın tüm katmanları arasında çalışma gereği, yönetim hüneri, vb. tüm bunlar, parti örgütlenmesinde geniş bir işbölümü ve uzmanlaşma ister.

3.3.2. Parti disiplini: Demokratik merkezîyetçilik

Demokratik merkezîyetçilik, demokratiklik ve merkezîyetçilik öğelerinin diyalektik birliğini içeren temel bir örgütsel ilkedir. Parti disiplininin özü tartışma ve eleştiri hakkı-eylemde demir birliktir. Bu aynı zamanda yeni toplumun disiplin anlayışıdır.

3.3.3. Proletaryanın zaferi ve parti disiplini

Partide demir disiplin, proletaryanın zaferi için temel zorunluluktur. Düşmanın gücü karşısında bu etkin silahı edinmek, korumak ve geliştirmek, partinin bilinç ve özveri düzeyiyle, yığınlarla bağlanma yeteneğiyle ve siyasetinin doğruluğuyla, yığınların bunu kendi deneyleriyle görmesiyle kopmazcasına bağlıdır.

3.3.4. TKP tüzüğünün dayandığı temel düşünceler

Tüzük, örgütsel birliğin ve işleyişin belgesidir. Partinin anayasasıdır. TKP tüzüğünün dayandığı temel düşünceler şöyledir:

a) Komünist partisi, tek bir disiplinin uygulandığı, hiziplerin, fraksiyonların yer almadığı monolitik bir örgüttür. Tartışma, eleştiri ve fikirler yasaklanarak parti monolitik yapılamaz. Tartışma, eleştiri ve fikir alışverişi ancak belirli kurallar içinde örgütlü olarak yürütülebilir.

b) Tüzük esas olarak bugünü yansıtmak zorundadır. Bunun yanında yalnızca bugünü değil, yarını da kucaklayan bir anlayışla ele alınması gerekir.

c) Komünist partisi, komünist disiplin üstünde yükselir.

d) Demokratik merkezîyetçilik işleyişi, ülkenin ve partinin içinde bulunduğu duruma, o günkü çözümlenmesi gereken sorunlara bağlı olarak değişir.

e) Merkez komitesinden başlamak üzere parti organlarında kolektiflik tüm organların olabildiğince sık aralıklarla toplanmasıyla gerçekleştirilir.

3.4. Komünist siyaset

3.4.1. Genel olarak komünist siyaset üstüne

Siyaset sınıfların ve devletin çıkışıyla doğmuştur. Komünizmde sınıfların ve devletin yokolmasıyla siyaset de yokolacaktır.

Komünist siyaset, bilimsel komünizmi yaşama geçirmek, toplumu komünizme ulaştırmak için sınıf savaşımının her adımında işçi sınıfının izlemesi gereken yolu belirler. Dolayısıyla, bilimsel komünizmi ve nesnel koşulların bilimsel çözümlemesini sürekli gözönünde bulundurmaktır zorundadır. Tüm sınıfların tutumlarını izlemek, bunları yığınlara sergilemek, sınıf savaşımını yükseltmede ana halka niteliğindeki sorunları seçerek, bu sorunlar çevresindeki savaşım içinde yığınları bilinçlendirip eğitmek durumundadır. Proleter hegemonyası ve proletarya diktatörlüğü komünist siyasetin temel taşlarıdır.

Siyasette özeli genel, kısa erimliyi uzun erimli, yüzeysel temel çıkarın önüne koymak oportünizmdir. Komünist siyaset, işçi sınıfının kısa erimli çıkarlar için yürüttüğü savaşımı uzun erimli amaçlara, ekonomik savaşımı temel çıkarlara, özeli genelin çıkarlarına bağımlı kılar.

3.4.2. Komünist siyaset ve proleter hegemonyası

Toplumu bilimin öngördüğü yolda ilerletmek, devrim öncesinde proleter hegemonyası, devrim sonrasında devlet olarak örgütlenmiş proletaryanın diktatörlüğüyle olanaklıdır. Bu nedenle proleter hegemonyasını ve proletarya diktatörlüğünü yaşama geçirmek komünist siyasetin temel taşlarıdır.

Proletaryanın kendi kurtuluşu, tüm emekçileri kurtarıcı misyonunu gerçekleştirmesiyle bağlıdır. Burjuva hegemonyasını kırmak, kendi hegemonyasını kurmak için proletarya tüm emekçilerle bu anlayış çerçevesinde bağ kurar. Onları eğitir, disipline sokar.

Hegemonya, zorun örgütlenmesidir. Bu zor kime karşı ve hangi koşullarda uygulandığına bağlı olarak, çeşitli biçimler alabilir ancak içeriği her zaman işçi sınıfının temel ve uzun erimli çıkarlarıdır.

3.4.3. Komünist siyasetin yöntemleri

Komünist siyaset, işçi sınıfının temel ve uzun erimli çıkarlarına zarar vermeyen her yöntemi kullanabilir. Kullanılabilecek yöntemlerden hiçbiri mutlaklaştırılmaz. Bunlardan hangisini kullanmanın doğru olacağını, varolan nesnel koşullarda, sınıf savaşımının gerekleri belirler.

Kaynaklar

1. V.İ. Lenin, *Nereden Başlamalı*, Odak Yayınları (İng. basım: "Where to Begin?", *Collected Works*. Vol.5, pp.17-24)
2. V.İ. Lenin, *Ne Yapmalı*, Sol Yayınları, 4. ve 5. bölüm, s.124-217 (İng. basım: "What is to be Done?" *Collected Works*. Vol.5, pp.440-515)
3. V.İ. Lenin, *Bir Yoldaşa Örgütsel Görevlerimiz Üstüne Mektup*, Odak Yayınları (İng. basım: "A letter to a Comrade on Our Organisational Tasks", *Collected Works*. Vol.6, pp.233-250)
4. V.İ. Lenin, *Bir Adım İleri İki Adım Geri*, Sol Yayınları, s.55-97 ve 224-278 (İng. basım: "One Step Forward Two Steps Back", *Collected Works*. Vol.7, pp.242-274 and pp. 377-413)
5. V.İ. Lenin, "Yolda", *Tasfiyecilik Üzerine*, Sol Yayınları, s.27-38 (İng. basım: "On the Road", *Collected Works*. Vol.5, pp.345-356)
6. V.İ. Lenin, "Tasfiyeciliğin Tasfiyesi", *Tasfiyecilik Üzerine*, Sol Yayınları, s.45-57 (İng. basım: "The Liquidation of Liquidationism", *Collected Works*. Vol.15, pp.452-460)
7. J.V.Stalin, *Leninizmin İlkeleri*, Sol Yayınları, s.85-98.
8. V.İ.Lenin, *İllegal Parti ve Legal Çalışma*, (İng.basım: "The Illegal Party and Legal Work", *Collected Works*. Vol.18, pp.387-396)
9. V.İ. Lenin, *Komintern'e Giriş Koşulları*, (İng. basım: "The Terms of Admission into the Communist International, *Collected Works*. Vol.31, pp.207-212)
10. Lenin, *Komintern'in 4. Kongresi'nde Örgütlenme Üstüne Konuşma* (İng. basım: "Five Years of the Russian Revolution and the Prospects of the World Revolution", *Collected Works*. Vol.33, pp.430-432)
11. *TKP Tüzük*, Mart 1981

12. R.Yürükoğlu, *Üçüncü Program ve Görevlerimiz*, İşçinin Sesi Yayınları.
13. Cemil Silahtar, *Parti Disiplini*, İşçinin Sesi Yayınları.
14. R.Yürükoğlu, "Leninizmin Özü-Proleter Hegemonyası", *Bunalım Kalkıcıdır*, İşçinin Sesi Yayınları, s.39-42.
15. Ayla Antepi, "Leninci Örgütlenme İlkeleri", *İşçinin Sesi*, sayı:129.
16. *TKP I. Leninciler Konferansı Kararları 1980*, İşçinin Sesi Yayınları, s.17-25 ve s.29-30.
17. *TKP II. Leninciler Konferansı Kararları 1981*, İşçinin Sesi Yayınları, s.25-82 ve 84-90.
18. R.Yürükoğlu, *Bu Kavga Gelecek Kavgasıdır*, İşçinin Sesi Yayınları, s.10-25.
19. R.Yürükoğlu, *Yaşayan Sosyalizm*, İşçinin Sesi Yayınları, s.133-148.
20. R.Yürükoğlu, *Sosyalizm ve Demokrasi*, İşçinin Sesi Yayınları.
21. R.Yürükoğlu, "Dönemler ve Kadrolar", *İşçinin Sesi*, sayı:200.
22. R.Yürükoğlu, *Durum ve Görevlerimiz 1983*, İşçinin Sesi Yayınları, s.39-117
23. R.Yürükoğlu, "Örgütlülük-Özgürlük", *İşçinin Sesi* sayı: 221-222.
24. Hatice Dağlı, "Komünist Partisi ve Merkezizetçilik", *İşçinin Sesi*, sayı:221-222.
25. "Anahtar — Parti İçi Enformasyonun Önemi", *İşçinin Sesi*, sayı:217-218.
26. "Anahtar — Partinin Üyelik Ölçütleri, Üye Sayısı ve Etkinliği", *İşçinin Sesi*, sayı:219-220.
27. "Anahtar — Yoldaşça Güven", *İşçinin Sesi*, sayı:221-222.

Sorular

1. Komünist Partisi "işçi sınıfı hareketi ile bilimsel sosyalizm teorisinin birliğidir" sözünü açıklayın. Böyle olmadığı zaman ne olur? Teorinin önemini tartışın.
2. "İşçi sınıfına bilinç dışardan verilir" ne demektir?
3. Komünist siyaset nedir?

4. Komünist partisinin öncülüğünün önemini yaşanan bir olumsuz örnekle açıklayın.
5. Komünist partisini diğer işçi partilerinden ayıran nedir?
6. Komünist partisinin örgütlenmesini en genel hatlarıyla anlatın.
7. Parti üyesi kimdir? Bu ölçütlerin partinin örgütlenme ilkeleriyle bağına açıklayın.
8. Komünist disiplin nedir? Parti disiplininin proletaryanın zaferi için taşıdığı canalcı önemi açıklayın.
9. Proleter hegemonyası nedir? Nasıl sağlanır?
10. TKP'nin yeni tüzüğünün dayandığı beş temel düşünceyi açıklayın.

4. Yığınlar içinde parti çalışması

4.1. Yığın çalışmasının anlamı

Doğrular, yığınları sardığı ölçüde maddi güce dönüştür ve yığınların kendi deneyleriyle kanıtlandığı ölçüde yığınları sarar.

Komünist partisi, savaşım içinde, deneyimin derslerinden yararlanarak, yığınları bilinçlendirmeyi, eğitmeyi, toplumu ileri götürmenin görevlerine hazırlamayı, savaşımın ana hedefleri çevresinde örgütlemeyi amaçlar.

4.2. Propaganda ve ajitasyon

Bir fikri çeşitli yönleriyle ele alarak bütünlüğü içinde benimsetmeyi amaçlayan çalışma, propagandadır. Doğası gereği ağırlığıyla yazılı olarak yürütülür.

Bir fikrin bir yönünü ya da onu örnekleyen somut bir olayı ele alarak, bu fikir doğrultusunda düşünmeye itmeyi ve eyleme geçirmeyi amaçlayan çalışma ajitasyondur. Doğası gereği ağırlığıyla sözlü olarak yürütülür.

Komünist partisinin propaganda ve ajitasyon çalışması, öncelikle yığınların ileri unsurlarına, onlar aracılığıyla geniş yığınlara komünizmin ülkülerini, partinin amaçlarını benim-

setme, bu doğrultuda eyleme geçirme çalışmasıdır.

4.3. Sınıf psikolojisinin yığın çalışmasındaki yeri

Komünist partisi, *siyasal tutumunu*, siyasetini sınıf ve toplum psikolojisine bakarak çizmez. Ülkenin içinde bulunduğu *tüm* koşulların bilimsel çözümlemesine dayanarak çizer. Ama parti, bu siyasal tutumunu geniş yığınlara benimsetme çalışması olan ajitasyon ve propagandasında, sınıf psikolojisini mutlaka dikkate almak, biçimini buna uyarlamak zorundadır.

4.4. Parti toplumun hangi kesimlerine yönelir?

Komünist partisi, kapitalist düzenin “mezar kazıcısı” işçi sınıfı içinde çalışmayı en başa alır. Ama parti, çalışmasını yalnızca işçi sınıfıyla sınırlamaz, toplumun tüm sınıf ve katmanları içine yönelir.

4.5. Yığın örgütlerinde çalışma

Komünistler yığın örgütlerini partinin hattına kazanmak için çalışırlar. Yığın örgütlerine egemen kılınmak istenen her türlü burjuva etkisine, oportünizme karşı ideolojik savaş yürütürler. Ancak genel olarak yığın örgütlerinin parçalanmasından yana değillerdir. Geniş, yaygın yığın örgütlenmelerinin, en geniş yığınlara ulaşmadaki elverişliliğini gözden kaçırmazlar.

Kaynaklar

1. Aşağıdaki yazıların tamamı *Kitle İçinde Parti Çalışması* Lenin, Ser Yayınları isimli kitapta toplamıştır.
  - a) Hareketimizin Acil Görevleri (İng. basım: “The Urgent Tasks of Our Movement. October — beginning of November 1900”, *Collected Works*. Vol.4, pp.366-371.
  - b) Sosyal Demokratik Hareketin Görevleri (İng. basım:

II. TEMEL EĞİTİM DERSLERİ 45

- “On the Tasks of the Social-Democratic Movement”, *Collected Works*. Vol.6, pp.269-271)
- c) Yeni Güçler Yeni Görevler (İng. basım: “New Tasks and New Forces”, *Collected Work*. Vol.8, pp.211-220)
- d) Siyasetle Pedagojinin Karşılaştırılması Üstüne (İng. basım: “On Confounding Politics with Pedagogics. June 1905”, *Collected Works* Vol.8, pp.452-455)
- e) Moskova Ayaklanmasının Dersleri (İng. basım: “Lessons of the Moscow Uprising”, *Collected Works*. Vol. 11, pp.171-178.
- f) Burjuva Partilerinin ve İşçi Partisinin Seçimlere Karşı Tutumu (İng. basım: “The Attitude of the Bourgeois Parties and of the Workers’ Party to the Duma Elections”, *Collected Works*. Vol.11, pp.414-418).
- g) RSDİP 5. Kongre Karar Tasarılarından 5. ve 6. karar tasarıları (İng. basım: “Draft Resolutions for the 5th Congress of RSDLP”, *Collected Works*. Vol.12, pp.142-144)
- h) Bugünkü Durumun Değerlendirilmesi (İng. basım: “The Assessment of the Present Situation”, *Collected Works*. Vol.15, pp.267-280)
- i) Yolda (İng. basım: “On the Road”, *Collected Works*. Vol.15 , s.345-355)
- j) Bir Kez Daha Partililik ve Partisizlik Üstüne (İng. basım: “Once More on Partyism and Non-Partyism”, *Collected Works*. Vol.16, pp.62-64)
- k) Dördüncü Duma Seçimlerinin Arifesinde (İng. basım: “On the Eve of the Elections to the Fourth Duma”, *Collected Works*. Vol.18, pp.237-241)
- l) Köylü Sayılları Kongresi (İng. basım: “Congress of Peasants’ Deputies”, *Collected Works*. Vol.24, pp.167)
- m) İtalyan, Fransız ve Alman Komünistlerine Selam (İng. basım: “Greetings to Italian French and German Communists”, *Collected Works*. Vol 30, pp.52-62)

n) Sol Komünizm — Bir Çocukluk Hastalığı (İng. basım: “ ‘Left Wing’ Communism An Infantile Disorder. April-May 1920”, *Collected Works*. Vol.31, pp.17-118)

o) Komintern’in 2. Kongresi’nin Temel Görevleri Üstüne Tezler (I, II, III) (İng. basım: “Theses on the Fundamental Tasks of the Second Congress of the Communist International”, *Collected Works*. Vol.31, pp.184-201)

p) Komintern’in 2. Kongresi’nde Komünist Partisinin Rolü Üstüne Konuşma (İng. basım: “Speech on the Role of the Communist Party”, *Collected Works*. Vol.31, pp.235-239)

r) Komünist Enternasyonal’in II. Kongresi’nde Ulusal ve Sömürgeler Sorunları Komisyon Raporu (1920) (İng. basım: “Report of the Commission on the National and the Colonial Questions at the Second Congress of the Communist International”, *Collected Works*. Vol.31, pp.240-245)

s) Avusturyalı Komünistlere Mektup (İng. basım: “Letter to the Austrian Communists”, *Collected Works*. Vol.31, pp.267-269)

t) Komintern’in 2. Kongresi’nde Komintern’in Taktiklerini Savunurken Konuşma (İng. basım: “Speech in Defence of the Tactics of the Communist International”, *Collected Works*. Vol.32, pp.468-477)

2. R. Yürükoğlu, *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye*, İşçinin Sesi Yayınları.
3. R. Yürükoğlu, *Propaganda ve Ajitasyonun Güncel Sorunları*, İşçinin Sesi Yayınları.
4. *TKP I. Leninciler Konferansı Kararları 1980*, İşçinin Sesi Yayınları, s.25-29, 42-48, 50-55.
5. *TKP II. Leninciler Konferansı Kararları 1981*, s.54-63, 90-110.
6. TKP EK Üst Bürosu Duyurusu “Örgüt Seferberliği”, *İşçinin Sesi*, sayı:214-215
7. R. Yürükoğlu, “Sosyalist Yığın Örgütleri üstüne, *İşçinin*

Sesi, sayı:223-224.

8. "Yığın Çalışması Üstüne", *İşçinin Sesi*, Çek-al, sayı:223-224.
9. Emine Engin, "Partimizi Yükseltelim", *İşçinin Sesi*, sayı:223-224.

Sorular

1. a) "Sınıf", b) "halk", c) "yığın" kavramlarını açıklayın. Yığın çalışması görevinin özü nedir?
2. Bugün halkın savaşımını nasıl ve hangi aşamalardan geçilerek tekrar yükseltmek gerekir?
3. a) "Teorisyen" b) "propagandist", c) "ajitator" kavramlarını açıklayın.
4. a) Sınıf bilinci, b) sınıf psikolojisi kavramlarını açıklayın.
5. Ajitasyon-propagandada oportünistler ve küçük burjuva "sol"larıyla komünisti ayıran başlıca fark nedir?
6. Bugün ajitasyon-propagandada neler üzerinde durulmalıdır?
7. Komünistler yığın örgütlerinde ne için çalışırlar? Komünistlerin sendikalarda çalışmasının özü nedir? Hangi sendikalarda çalışmalıdırlar (devrimci, reformist, gerici)?
8. Kadınlar arasında çalışmada özel yöntemlerden ne anlıyoruz?

5. Parti taktiğinin çerçevesi

5.1. Türkiye'nin toplumsal ekonomik yapısı

5.1.1. Kısa tarihçe I. Kapitalist gelişme

Türkiye'de kapitalizmin tarihi eskidir. Ancak, aralıksız ve yoğun bir kapitalist gelişme süreci cumhuriyetten sonra başlamıştır.

1923 sonrasında burjuva devletin tüm olanakları seferber edilerek her yoldan yoğun bir ilkel birikim sağlandı. Daha 1940'larda bunun sonuçları gözleniyordu ama savaş koşullarının ertelemesiyle, kapitalist gelişme ancak 1950'lerde bir sıçrama geçirdi.

1950-1960 arasında kapitalizm çok hızlı gelişti, fabrika aşaması egemen oldu. Bunun kazandırdığı ivmeyle, 1960 sonrasında, küçük üretimin göreceli ağırlığı azaldı, üretimin yoğunlaşma ve merkezileşme süreci hızlandı, endüstri üretimi tarımı geçti, işçi sınıfının toplumdaki ağırlığı nitel bir değişime uğradı.

Tarımda kapitalist gelişme, endüstriyi on yıl kadar geriden izledi. 1950-1960 arasında tarıma yapılan yatırımların, sokulan makinaların etkisiyle, endüstride 1950'de yaşanan dönüm noktası, tarımda 1960'larda yaşandı. 1960 sonrasında tarımda çok hızlı bir kapitalist gelişme gözlemlendi. Bu yoldan döşenen temel üzerinde, 1970'lerde, tarım tekellerinin, finans kapitalin tarıma uzanan kollarının ağırlıklı varlığını görüyoruz.

5.1.2. Kısa tarihçe II. —

Orta derecede gelişmiş-dışa bağımlı yapı

Türkiye'de sağlıklı, dengeli bir endüstrileşme olmadan endüstri başı çeken sektör oldu. Endüstrinin üretim araçları üreten dalı yeterince gelişmeden, bu alandaki ihtiyaçlar ithalata giderek, öteki dal hızla gelişti. Bu, orta derecede gelişmiş ve dışa bağımlı ekonomik yapıyı belirler. Ayrıca, 1950'lerden bu yana çeşitli düzeylerde sık sık çıkan döviz ve dış kredi darboğazı sorununun temelidir.

5.1.3. Kısa tarihçe III.

Türkiye'de cumhuriyet sonrası başlayan aralıksız ve yoğun kapitalist gelişme süreci, içinde yer aldığı emperyalizm çağının ölçütlerinin nesnel etkisi altında yürüdü. Bu nedenle 1923 sonrasındaki ilkel birikim, kapitalizmin tarihindeki eski örneklerden çok daha fazla tekeli biçimlerle örülüdür. Ancak, henüz bu biçimlerin altı boştu, o zamanlar Türkiye'de tekeli kapitalizmin olduğu söylenemez. Sermaye birikiminin o düşük düzeyinde serbest rekabet de olamazdı.

1950-1960 arasındaki hızlı gelişmeyle, varolan tekeli biçimlerin altı döşendi. 1960'larda artık Türkiye'de tekeli kapitalizm vardır. Çağın hızlandırıcı etkisiyle, serbest rekabet

yaşanmadan tekelci kapitalizm, hem de orta derecede gelişmiş ve dışa bağımlı bir yapı temelinde, doğmuştur. Bu sorunlu yapının güçlükleri, tekelci kapitalizmin, daha baştan devlet ve bankalarla *sıkı sıkıya* örülmesini getirmiştir. 1970'lerde Türkiye'de devlet tekelci kapitalizmi ve finans kapital egemendir.

5.1.4. Sınıfsal yapı

Kendi içinde dengesizlikler taşısa da, endüstrinin gelişmesi, Türkiye'de güçlü bir işçi sınıfı doğurmuştur. Kapitalist gelişmenin her adımı bu sınıfı daha da güçlendirmektedir.

Türkiye'nin orta derecede gelişmiş dışa bağımlı kapitalizmi, attığı her adımla, yeniyi kurmaktan çok eskiyi yıkmada başarılı olduğu için, ülkede çok geniş bir yarı proleter yığını vardır.

Tekelci kapitalizm, üzerinde durduğu yapının doğurduğu güçlükleri hafifletici yönde, kendi çıkarları çerçevesinde, geniş bir orta ve küçük üretime yaslanmak zorunda kalmıştır. Orta ve küçük üretimin bu denli genişliği orta derecede gelişmişliğin bir parçası, tekelci kapitalizmin onunla kurduğu güdücü ilişki ise varolan yapı üzerinde durabilmesinin bir gereğidir. Ancak bunun sonucunda, finans kapitale bağımlı, onun izni ölçüsünde kâr eden genişçe bir tekeldışı burjuvazi ve özel mülkiyeti görünüşte kalmış, özde ise tekelci sermayenin işçisi gibi çalışan çok geniş bir küçük burjuvazi vardır.

Finans kapitalin içerde, üzerinde durduğu yapının doğurduğu sorunlar, hem sınıf savaşımını yükseltmiş, hem de süper kârlı alanları çok sınırlı kılmıştır. Her iki açıdan da dışa açılma gerekliliği doğmuştur. Ama bunun için yine içerdeki yapının yarattığı teknolojik gerilik, dünya standartlarına göre düşük kalite, döviz darboğazı gibi engellerle karşılaşmıştır. Bunları aşmak demek, kendi altında örgütlediği tüm üretimin düzeyinin yükselmesi, üretim güçlerinin gelişmesi demektir. Bu da yaygın orta ve küçük mülkiyetin çerçevesine takılıp kalmıştır.

Kaynaklar

1. V.İ. Lenin, *Rusya'da Kapitalizmin Gelişmesi*, Sol Yayınları (İng. basım: "The Development of Capitalism in Russia", *Collected Works*. Vol.3, pp.21-607)
2. V.İ. Lenin, *Emperyalizm*, Sol Yayınları (İng. basım: "Imperialism, the Highest Stage of Capitalism", *Collected Works*. Vol.22, pp.185-304)
3. R. Yürükoğlu, *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye*, İşçinin Sesi Yayınları, 5. basım, 1., 2., 3. bölümler.
4. R. Yürükoğlu, *Üçüncü Program ve Görevlerimiz*, İşçinin Sesi Yayınları, s:19-41.
5. Emek Çalışma Gurubu, "OYAK'ı Tanımak Cuntayı Tanımla Yakından Bağlıdır", İşçinin Sesi Yayınları.

Sorular

1. Türkiye'de kapitalizmin gelişmesini, dönüm noktalarıyla kısaca özetle.
2. Tarımda kapitalist ilişkilerin durumu nedir?
3. Emperyalizme bağımlı bir ülkede finans-kapital oluşamaz fikri neden yanlıştır?
4. Türkiye orta derecede gelişmiş bir ülkedir derken ne demek istiyoruz?
5. Tekeldışı burjuvazi ile küçük burjuvazi arasındaki farkı açıklayın.
6. Türkiye'nin toplumsal yapısını oportünistler nasıl değerlendiriyorlar ve bunun sınıfsal anlamı nedir?
7. Üretim güçleriyle üretim ilişkileri arasındaki çelişki nasıl yansıyor? Bunu faşist cunta nasıl gidermeye çalışıyor?

5.2. Devrim

5.2.1. Toplumsal ilerleme ve devrim

Bu çağda genel olarak tüm kapitalist ülkeler için, üretim güçlerinin ulaşılan gelişme düzeyiyle en hızlı, en sağlıklı toplumsal ilerlemeyi sağlamanın yolu, ancak proleter hegemonyasında gerçekleşebilecek olan devrimden geçer. Türkiye

gibi emperyalizmin zayıf halkası bir ülkede ise bu daha özel, daha güncel bir zorunluluktur. Ülkemizi, kapitalizmin içine sürüklediği köklü yapısal bunalımdan çabuk ve sağlıklı kurtarmanın tek yolu devrimdir.

5.2.2. Devrimin niteliği

Türkiye'nin toplumsal ilerlemesi önünde engel oluşturan acil sorunların çözüm yolu, anti-emperyalist, anti-tekelci, anti-faşist nitelikte bir halk devriminden geçmektedir. Tekelci kapitalizmi yıkip, buradan ileri adım atmak, kaçınılmaz olarak sosyalizme doğru ilerlemek demektir. Devlet tekelci kapitalizminin bir adım ötesi sosyalizmdir. Devlet tekelci kapitalizmi koşullarında, gerici bürokratik militarist burjuva devletini parçalayıp, yerine gerçekten devrimci demokratik bir devlet oturtmak, başlıbaşına sosyalizme doğru bir adım atmak demektir. Bu nedenle ülkemizde gündemde, sosyalizme açılan ileri demokratik halk devrimi vardır.

5.2.3. Devrimde proletarya hegemonyası

Devrimin amacına ulaşması ancak proletaryanın hegemonyasında gerçekleşebilir. Türkiye'de burjuvazinin tümü, karşı-devrimcidir. Küçük burjuvazi ise, devrimci potansiyel taşıdığı zaman bile, sınıfsal konumu gereği, tutarsız ve kaypaktır, devrimi sonuna dek ileri götürmekten yana değildir, tam tersine geriye dönük özelemlerle doludur.

5.2.4. Devrimde düşman ve bağlaşıklar

Devrim, işbirlikçi tekelci burjuvaziye ve emperyalizme karşı, tekeldışı burjuvaziye halk sınıflarından soyutlayarak ve tarafsızlaştırarak, kır ve kent küçük burjuvazisinin ve Kürt ulusal hareketinin proletarya hegemonyasında bağlaşıklığını sağlayarak gerçekleştirilecektir.

Kaynaklar

1. V.İ. Lenin, *Demokratik Devrimde Sosyal Demokrasinin İki Taktiği*, Sol Yayınları (İng. basım: "Two Tactics of Social-Democracy in the Democratic Revolution", *Collected*

- Works. Vol.9, pp.15-140)*
2. V.İ. Lenin, *Nisan Tezleri ve Ekim Devrimi*, Sol Yayınları (İng. basım: “The Tasks of the Proletariat in Our Revolution. Draft Platform for the Proletarian Party”, *Collected Works. Vol.24, pp.55-93)*
  3. V.İ. Lenin, *Yaklaşan Felaket* (İng. basım: “The Impending Catastrophe and How to Combat It”, *Collected Works. Vol.25, pp.319-365)*
  4. R. Yürükoğlu, *Üçüncü Program ve Görevlerimiz*, İşçinin Sesi Yayınları, s.41-51.
  5. *TKP II. Leninciler Konferansı Kararları 1981*, İşçinin Sesi Yayınları, s.13-27.

Sorular

1. Toplumsal ilerleme açısından devrim neden zorunludur?
2. Devrimde proletaryanın bağlaşıklarını sayın.
3. Karşı-devrim güçlerini hangi sınıflar oluşturur?
4. Devrimde tekeldışı burjuvazinin durumu nedir?
5. Devrimin burjuva devletine tutumu ne olacaktır?
6. Devrim neden sosyalizme açılmak zorundadır?

5.2.5. Devrimin yolu ve savaşım biçimleri

a. Barışçıl yoldan devrim

Barışçıl yoldan devrim teorik bir olasılıktır. Ancak bugünkü uluslararası güçler dengesi içinde pratik olarak henüz geçerli değildir. Türkiye’de böyle bir olasılık, çeşitli tarihsel toplumsal etkenler nedeniyle daha da zayıftır. Türkiye’de devrimin silahlı ayaklanmadan başka yolla gerçekleştirilemeyeceği temel alınarak, yığınlar buna hazırlanmalıdır. Hazırlığı iyi yapalım, barışçıl devrim olasılığı çıkarsa bundan yararlanmayı reddedecek değiliz.

b. Komünist partisi ve savaşım biçimleri

Komünist partisi, somut koşulları değerlendirerek uygun gördüğü, proletaryanın temel ve uzun erimli çıkarlarına ters düşmeyen her türlü savaşım biçimini kullanır. Savaş biçimlerinin doğruluğunda genel ölçüt proletaryanın sınıf çıkarlarına ters

düşmemesi, özel ölçüt ise nesnel durumun gereklerini en iyi yerine getirmesidir.

Kaynaklar

1. V.İ. Lenin, *Ne Yapmalı?*, Sol Yayınları, 3.Bölüm (İng. basım: “What is to be Done?” *Collected Works*. Part 3, Vol.5)
2. V.İ. Lenin, *Sol Komünizm*, Sol Yayınları, s.43-102 (İng. basım: “ ‘Left-Wing Communism — an Infantile Disorder. April-May 1920”. *Collected Works*. Vol.31, pp.56-105)
3. V.İ. Lenin, *Parlamentarizmde Oynama* (İng. basım: “Playing at Parliamentarianism”, *Collected Works*. Vol.9, pp.265-280)
4. V.İ. Lenin, “Moskova Ayaklanmasının Dersleri”, *Mark-sizm ve Gerilla Savaşı*: W.J. Pomeroy, s.82-92 (İng. basım: “Lessons of the Moscow Uprising” *Collected Works*. Vol.11, pp.171-178)
5. V.İ. Lenin, *Polonya Sosyalist Partisinin Gerilla Eylemi* (İng. basım: “The Guerrilla Action of the Polish Socialist Party”, *Collected Works*. Vol.11, pp.194)
6. V.İ. Lenin, “Gerilla Savaşı”, *Marksizm ve Gerilla Savaşı*, W.J. Pomeroy, s.92-103 (İng. basım: “Guerrilla Warfare”, *Collected Works*. Vol.11, pp.213-223)
7. V.İ. Lenin, *Boykota Karşı* (İng. basım: “Against Boycott — Notes of a Social-Democratic Publicist — June 26 (July 9), 1907”, *Collected Works*. Vol.13, pp.15-49)
8. V.İ. Lenin, *İşçi Sınıfı Hareketinin Biçimleri* (İng. basım: “Forms of the Working-Class Movement”, *Collected Works*. Vol.20, pp.209-212)
9. R. Yürükoğlu, *Üçüncü Program ve Görevlerimiz*, İşçinin Sesi Yayınları
10. *TKP I. Leninciler Konferansı Kararları 1980*, İşçinin Sesi Yayınları, s.42-43.
11. *TKP II. Leninciler Konferansı Kararları 1981*, İşçinin Sesi Yayınları, s.107-109.
12. Emine Engin, *Toplu Sözleşmeler ve Devrim Savaşımı*, İşçinin Sesi Yayınları s.98-107.

13. R. Yürükoğlu, *Sınıf Savaşımının Vardığı Aşama ve Komünist Partisi'nin Taktikleri*, İşçinin Sesi Yayınları.

Sorular

1. Bugün dünyada barışçıl yoldan devrim olanaklı mıdır?
2. Menşeviklerin parlamenter yol anlayışı neden yanlıştır?
3. Solcuların savaşım biçimlerine ilişkin yanışı nedir?
4. Komünist partisi savaşım biçimleri sorununa nasıl yanıştır?

5.3. Devrimci durum

5.3.1. Devrimci durum nedir?

Lenin'in klasik tanımıyla, devrimci durum, 1) ezilen sınıfların eskisi gibi yaşamak istemediği ve egemen sınıfın da eskisi gibi yönetemediği, 2) ezilen sınıfların çilesinin olağandan fazla olduğu, 3) bunların sonucunda yığınların hareketliliğinde dikkate değer bir artışın, yığınlarda bağımsız tarihsel eyleme yönelik bir çekimin olduğu, devrime elverişli nesnel koşullardır.

5.3.2. Devrimci durum ve ekonomik bunalım

Her devrimci durum şu ya da bu şiddette bir ekonomik bunalım temelinde yükselir. Ama her ekonomik bunalım otomatik olarak devrimci durum anlamına gelmez. Devrimci durum, ekonomik bunalımın siyasal yaşamda belli biçimlerde yansımaları içerir. Bu yansıma çeşitli nedenlerle yoksa, devrimci durum da yoktur.

5.3.3. Yığınların hareketliliği

Yığın eylemleri, açık yığınsal savaşımın yükselmesi, "yığınların hareketliliğinin artmasının" somut, tartışma götürmez biçimde yansımasıdır. Ancak yığınların hareketliliğindeki artışı, yalnızca fiziksel olarak yığın eylemlerine indirgemek yanlıştır. Asıl önemlisi yığın psikolojisinde, duygu ve düşüncesinde bağımsız tarihsel eyleme yatkınlığın belirmesidir. Bu ise yalnızca yığın eylemiyle değil, devrimci bir partiye sempatinin artmasıyla, siyasete artan ilgiyle, günlük yaşamda devlet güvenlik güçlerine saygısızca davranmakla vb.de yansır.

5.3.4. Devrimci durum, karşı devrim

Her devrimci durum, şiddeti ölçüsünde karşı devrim tehlikesini de beraberinde getirir. Ama her karşı devrim tehlikesi, faşizm tehlikesi değildir.

5.3.5. Öznel öge

Öznel öge, Lenin'in tanımıyla, devrimci sınıfın, eski hükümeti kırıp atacak güçte devrimci yığın eylemi koyma yeteneğidir. Bu ise yığınların devrimci bilinç ve örgütlülük düzeyinde, komünist partisinin yöneticilik yeteneği ve doğru siyasetinde yansımaları bulur.

5.3.6. Ulusal çapta bunalım

Her devrimci durum devrime yol açmaz. Devrimin olabilmesi için, devrimci durum denen nesnel koşullara öznel ögenin de eşlik etmesi gerekir. Bu ikisinin birlikte olabildiği ortam, ulus çapında bunalımdır ve devrim ancak ulus çapında bunalımdan doğar. Ulus çapında bunalım içinde de devrime her yönden elverişli an, devrim anıdır.

5.3.7. Devrimci durum ve görevler

Devrimci durum öznel ögenin öneminin arttığı, giderek belirleyici olduğu bir dönemdir. Bu nedenle her alanda yenilik gerektirir. Devrimci durum en başta ideolojik savaşıma yeni bir hız verilmesini gerektirir. İkinci olarak işçi sınıfının ve halkın örgütlerini güçlendirmeyi, üçüncüsü, yeni duruma uygun örgütleri kurma ve geliştirmeyi ve dördüncü olarak da yığınların eyleme geçmesine yardımcı olmayı gerektirir.

Kaynaklar

1. V.İ. Lenin, *Proleter Devrimi ve Dönek Kautsky*, Bilim ve Sosyalizm Yayınları, s.143-226 (İng. basım: "The Proletarian Revolution and the Renegade Kautsky", *Collected Works*. Vol.28, pp.105-113)
2. V.İ. Lenin, *II. Enternasyonalin Çöküşü, Proleter Devrimi ve Dönek Kautsky*, Bilim ve Sosyalizm Yayınları, s.7-78 (İng. basım: "The Collapse of the Second International. The

second part of May — the first part of June, 1915”, *Collected Works*. Vol.21, pp.205-259)

3. R. Yürükoğlu, *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye*, 5.basım, 2., 5., 6. bölümler.
4. Emine Engin, “Devrimci Durum Devrimci Eylem Gerek-tirir”, *İşçinin Sesi*, sayı:102.
5. Emine Engin, “Boş Çuval Dik Durmaz”, *İşçinin Sesi*, sayı:107-108
6. Emine Engin, “Devrimci Durumda Suçüstü Durumu” *İşçinin Sesi*, sayı:109-110.
7. “Devrimci Durum Üzerine Lenin”, *İşçinin Sesi*, sayı:109-110.
8. Ayla Antepli, “Devrimci Durum ve Ordunun Bölünmesi Sorunu”, *İşçinin Sesi*, sayı:117-118.

Sorular

1. Devrimci durumu, barışçıl dönemle ve gericilik dönemi ile kıyaslayınız.
2. 1968-1980 arası Türkiye’de hüküm süren devrimci durumun ekonomik temeli nedir?
3. Devrimci durumda öznel ögenin rolünde nasıl bir değişiklik olur?
4. Devrimci durum konusunda geçtiğimiz yıllarda Türkiye devrimci hareketinde görülen yanlış anlayışları belirtiniz.
5. Devrimci durumda yenilik gerektiren görevleri sıralayınız.

5.4 Burjuvazinin konumu

5.4.1. Burjuvazinin ilericiliğini ya da devrimciliğini belirleyen etmenler

Bir ülkede burjuvazinin ya da çeşitli kollarının ilericiliği, devrimciliği a) en başta kapitalizmin gelişme düzeyi; b) proletaryanın bağımsız bir güç olarak ortaya çıkmış olup olmaması; c) uluslararası kapitalist ekonomik ilişkiler sistemi ile belirlenir.

5.4.2. Tekelci sermaye ve tekeldışı sermaye arasındaki ilişkiler

Tekellerin ekonomiye egemenliği arttıkça, tekeldışı burjuvazinin bağımsız bir güç olarak tavır koyma olanağı azalır. Tekelci burjuvazi aynı sınıfın bir parçası olan tekeldışı burjuvazi üzerinde hegemonya kurar, bu ikisi arasındaki çelişkiler “alt üst” ilişkisi çerçevesindedir.

5.4.3. Türkiye’de tekeldışı burjuvazinin konumu

Türkiye’de tekeldışı burjuvazinin, tekelci sermayenin eklentisi gibi işlev görmesi burjuvazinin tüm kesimlerinin açık siyasal savaşıma girişmiş proletaryadan ölesiye korku duyması nedeniyle, devrimci bir güç olması düşünülemez.

Türkiye’de tekeldışı burjuvazi liberaldir, ama demokrat değildir. Emperyalist siyasete gönüllülüğü, anti-emperyalist olmaması, yığınların siyasal yaşama aktif olarak katıldığı gerçek bir demokrasiden yana, tutarlı anti-faşist olmaması ve Kürt halkına karşı şovenist tutumu vb. nedeniyle demokrat değildir.

5.4.4. İşçi sınıfının tekeldışı burjuvaziye tutumu

Burjuvazi içindeki tüm çelişkilerden yararlanmak, işçi sınıfına daha elverişli bir ortam yaratabilmek amacıyla tekeldışı burjuvaziye *sınırlı* ve *geçici* uzlaşmalar yapılabilir.

Devrimde ise işçi sınıfının tekeldışı burjuvaziye tutumu, onu halk sınıflarından soyutlamak ve ana düşmandan tarafsızlaştırmaktır. Bu ikisi aynı taktiğin iki yönüdür.

Kaynaklar

1. V.İ. Lenin, *İki Taktik*, Suda Yayınları, s.42 (İng. basım: “Two Tactics of Social-Democracy in the Democratic Revolution. June-July 1905”, *Collected Works*. Vol.9, pp.44-64)
2. R. Yürükoğlu, *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye*, 5. basım, 2. bölüm, İşçinin Sesi Yayınları.
3. R. Yürükoğlu, *Üçüncü Program ve Görevlerimiz*, İşçinin Sesi Yayınları, s.31-41.
4. R. Yürükoğlu, “ ‘Ulusal Burjuvazi’ Nedir?”, *İşçinin Sesi*,

Çek-al, sayı:113-114.

5. R. Yürükoğlu, "İleri Demokratik Halk Devrimi ve Tekeldışı Burjuvazi", *İşçinin Sesi*, Çek-al, sayı:115-116.
6. *TKP I. Leninciler Konferansı Kararları 1980*, İşçinin Sesi Yayınları, s.38-42.
7. *TKP II. Leninciler Konferansı Kararları 1981*, İşçinin Sesi Yayınları, s.37-44.

Sorular

1. Emperyalist ülkelerde burjuvazinin gelişmesinin ilk dönemindeki devrimler ile Türkiye'deki "Kemalist devrimi" karşılaştırınız.
2. Geçiş kuşağı ülkelerinde tekeldışı burjuvazinin devrimci bir güç olmasını olanaksız kılan ekonomik, toplumsal-siyasal ve uluslararası olguları belirtiniz.
3. Türkiye'de finans-kapital güçlendikçe, tekeldışı sermayenin tekellere bağımlılığının artmakta oluşunun göstergeleri nelerdir?
4. Türkiye'de tekeldışı burjuvazi neden devrimci değildir?
5. Demokratik ve liberallik nedir, kısaca tanımlayın. Türkiye'de tekeldışı burjuvazi neden demokrat değildir?
6. Devrim savaşımında işçi sınıfının tekeldışı burjuvaziye karşı doğru tutumu nedir? Oportünist tutumla karşılaştırın.

5.5. Burjuva ideolojisine karşı tutum

5.5.A Sosyal demokrasi

5.5.A.1. Sosyal demokrasinin doğuşu ve evrimi

Günümüzdeki anlamıyla sosyal demokrasinin doğuşu 1914'de II. Enternasyonal'in çöküşüyledir. Marksizmi genel taban olarak benimsemiş II. Enternasyonal partileri içindeki oportünist eğilim, savaşla birlikte iyice açığa çıktı ve giderek açık burjuva ideolojisine dönüştü.

5.5.A.2. Sosyal demokrasinin

siyasal ve ideolojik kimliği

Siyasal kimliği burjuva reformizmi olan sosyal demokrasi,

burjuva ideolojisidir. Sosyal demokrasi işçi hareketi içine burjuva ideolojisinin taşıyıcısıdır.

5.5.A.3. Türkiye’de sosyal demokrasinin sınıfsal tabanı
Türkiye’de sosyal demokrasi, burjuvazinin liberal kesiminin, hem finans oligarşisine duyduğu tepkiye halk hareketinde taban bulmak, hem de bu halk hareketini kapitalizmin sınırlarına hapsedip, “ehlileştirmek” amacıyla giderek oturmakta olduğu ideolojik tabandır.

5.5.A.4. Türkiye’de sosyal-demokrasinin
siyasal temsilciliği

Sosyal demokrasi siyasal alanda CHP ile temsil edildi. Bu parti daha kurtuluş hareketinden beri burjuva reformculuğunu içinde taşıyordu. 1960’larda tekellerin ekonomiye egemen olmasıyla, bu parti içinde ayrışma ve giderek sosyal demokrat bir ideolojik tabana oturma süreci gözlemlendi.

5.5.A.5. Sosyal demokrasiye karşı
ideolojik savaşım ve pratik sergileme

Komünist partisi, sosyal demokrasiye karşı yoğun, kararlı, tutarlı ideolojik savaşım vermeli ve pratik sergileme siyaseti izlemelidir. Sol sosyal demokrasi de, aynı siyaseti sol sözler ardında yürüterek partinin yığınlara hoş görünmesini sağlamaya çalışır. Bu nedenle ona karşı da aynı görev geçerlidir.

Kaynaklar

1. V.İ. Lenin, *II. Enternasyonalin Çöküşü, Proleter Devrimi ve Dönek Kautsky*, Bilim ve Sosyalizm Yayınları, s.7-28 (İng. basım: “The Collapse of the Second International. The Second part of the May — the first part of June, 1915”, *Collected Works*. Vol.21, pp.205-259)
2. V.İ. Lenin, *Emperyalizm*, Sol Yayınları, s.120-128 (İng. basım: “Imperialism, the Highest Stage of Capitalism”, *Collected Works*. Vol.22, pp.276-298)
3. V.İ. Lenin, *Üçüncü Enternasyonalin Görevleri, Komünist Enternasyonal*, Kor Yayınları, s.33-57 (İng. basım: “The

- Tasks of the Third International” *Collected Works*. Vol.29, pp.494-512)
4. V.İ.Lenin, *RKP(B) Merkez Komitesi'nin Siyasi Raporu* (İng. basım: “Political Report of the CC of the RCP(B) March 27”, *Collected Works*. Vol.33, pp.263-310)
  5. V.İ. Lenin, “Komintern'in Üçüncü Kongresi'nde RKP'nin Taktikleri Üzerine Konuşma”, *İşçi Köylü İttifakı, Sol Yayınları*, s.223-234 (İng. basım: “Report on the Tactics of the RCP”, *Collected Works*. Vol.32, pp.478-484)
  6. Emine Engin, Seyit Havran, “Sosyal Demokrasi” *İşçinin Sesi*, Çek-al, sayı:124-125
  7. Hatice Dağlı, “Kuyruğun Sağı Solu Olmaz” *İşçinin Sesi*, sayı:124-125.
  8. R. Yürükoğlu, “Yalandan Yardım Umanlar”, *İşçinin Sesi*, Çek-al, sayı:162-163.
  9. Emine Engin, “Küçük Burjuva Akımların Teorik Akrabalığı”, *İşçinin Sesi*, Çek-al, sayı:164

Sorular

1. Sosyal demokrasinin Batı'da ve Türkiye'de çıkışını karşılaştırınız. Bu fark nasıl bir sonuç doğurur?
2. Sosyal demokrasiye karşı ideolojik savaşım özellikle neden önemlidir?
3. Türkiye'de sosyal demokrasinin kaynağını ve işlevini açıklayınız.
4. CHP'nin sosyal demokrat bir tabana oturmaya doğru evrimi nasıl gelişmiştir.
5. Bir partinin işçi partisi olup olmadığına neye göre karar vermek gerekir?
6. Komünistlerin sosyal demokrasiye tutumunu anlatınız.
7. Sol sosyal demokrasinin işlevi nedir ve komünistlerin tutumu nasıl olmalıdır?
8. Avrupa'da sosyal demokrat partiler uzun yıllar hükümet olabilirlerken Türkiye'de sosyal demokrasi neden görelî uzun süreli bir siyasal çözüm olamamıştır?

5.5.B Kemalcilik-Atatürkçülük

5.5.B Kemalcilik-Atatürkçülük

5.5.B.1. Atatürkçülük nedir?

Kemalcilik-Atatürkçülük, Türk burjuvazisinin ideolojisidir. Atatürkçülük 600 yıllık Osmanlı devletinin egemen sınıflarının deneyimleri üzerinde biçimlenen ve bu deneylerden çok şeyi kendi bağrında barındıran bir ideolojidir. Atatürkçülük yayılcı, statükocu, anti-demokratik ve karşı-devrimci bir ideolojidir.

5.5.B.2. Atatürkçülüğün bugünkü işlevi

Atatürkçülük bugün Türk burjuvazisinin ülkeyi emperyalist bir konuma yükseltmek için kullandığı şovenist yayılcı bir ideolojidir. Atatürkçülük faşist bir ideoloji olarak ortaya çıkmadı. Ama cuntanın elinde Atatürkçülük faşist bir ideolojiye doğru evrimleşmeye açıktır. Atatürkçülüğe karşı yoğun ideolojik savaş verilmeden yürütülecek cuntaya karşı savaşım reformist bir savaşım olmaktan öteye gidemez.

Kaynaklar

1. *TKP II. Leninciler Konferansı Kararları 1981*, İşçinin Sesi Yayınları, s.45-54
2. Süleyman Sakalı, *Kürt Sorunu*, İşçinin Sesi Yayınları, s.100-102.
3. R. Yürükoğlu, "Yalandan Yardım Umanlar", *İşçinin Sesi*, Çek-A1, sayı:162-163

Sorular

1. Burjuva ideolojisi nedir?
2. Kemalcilik ile Atatürkçülük arasında fark var mıdır?
3. Kemalciliğe karşı savaşım vermeden cuntaya karşı yürütülecek savaşım neden reformist olur?
4. Atatürkçülüğün biçimlenişinde rol oynamış başlıca etkenler ve bunların sonuçları nelerdir?
5. Türk burjuva ideolojisinin dört gelişme durağı ve bunların temel işlevi nedir?
6. Atatürkçülüğün bugün kazandığı yeni işlev nedir?
7. Faşist cunta neden bir başka ideolojik akım yerine

Atatürkçülüğe sarılmıştır?

8. Atatürkçülük faşist bir ideoloji midir? Neden?
9. Kemalist hareketin kurtuluş savaşındaki nesnel ilerici işlevinden kalkarak Kemalizme ilerici bir ideoloji denebilir mi?

5.6. Gericilik dönemi

5.6.1. Gericilik dönemi nedir?

Üretim güçleri ile üretici güçler arasında nitel bir sıçrama gerektiren bir uçurum doğmuşsa, bu uçurumu gerici güçlerin reformlarla barışçıl yollardan giderme olanağı yoksa ve devrim de olamıyorsa, gerici güçler karşı devrimci bir şiddet eliyle bu uçurumu görelî olarak kapatmaya çalışırlar. Bu döneme gericilik dönemi denir.

5.6.2. Gericilik dönemi ve toplumsal ilerleme

Bu dönemde de toplumsal ilerleme vardır. Ama bu ilerleme gerici güçler eliyle, faturası halk yığınlarına ödetilerek gerçekleştiğinden bu döneme gericilik dönemi denir. Ve böyle bir ilerlemeye destek verilemez.

5.6.3. Gericilik dönemi ve ekonomik toplumsal bunalım

Gericilik döneminde devrimci durumun bastırılmış olmasına karşın ekonomik-toplumsal bunalım sürmektedir. Ekonomik-toplumsal bunalımı çözümlenmenin yolu olarak devrim geçerliliğini sürdürmektedir.

5.6.4. Gericilik dönemi ve komünistlerin taktik çizgisi

Gericilik döneminde, sınıfların yeralımı henüz değişmediği için komünistlerin taktik çizgisi değişmez. Gerici güçler uyguladıkları şiddet yoluyla ülkenin gelişmesinin önünde duran sorunları giderebilirse taktik çizgi değişir.

5.6.5. Gericiliğin başarısı ve başarısızlığı

Gericilik döneminden gerici güçlerin başarıyla çıkması teorik olarak olanaklıdır. Ama sorunların giderilmesi için uzun zaman

gerektirmesi, çözümün, yığınların çıkarlarına ters yönde ve bir azınlık eliyle aranması ve gericiliğin getireceği çözümlerin yeni sorunlar yaratması bunu zorlaştırır.

Kaynaklar

1. V.İ. Lenin, *Devrim ve Karşı-Devrim* (İng. basım: “Revolution and Counter-Revolution”, *Collected Works*. Vol.13, pp.114-122)
2. V.İ. Lenin, *RSDİP Dördüncü Konferansı* (İng. basım: “The Fourth Conference of the RSDLP (“Third All-Russian)””, *Collected Works*. Vol.13, pp.243-247)
3. V.İ. Lenin, *Devrimde Tarım Programının İki Çizgisi*, (İng. basım: “The Agrarian Programme of Social-Democracy in the First Russian Revolution, 1905-1907. Nov-Dec 1907” *Collected Works*. Vol.13, pp.243-247)
4. V.İ. Lenin, “Yeni Tarım Siyaseti (İng. basım: “The New Agrarian Policy”, *Collected Works*. Vol.13, pp.445-460)
5. V.İ. Lenin, *Yenilmiş Yolda* (İng. basım: “On the Beaten Track” *Collected Works*. Vol.15, pp.40-48)
6. V.İ. Lenin, *Şimdiki Durumun Değerlendirilmesi* (İng. basım: “The Assessment of the Present Situation”, *Collected Works*. Vol.15, pp.267-281)
7. V.İ. Lenin, “Yolda”, *Tasfiyecilik Üzerine*, Sol Yayınları, s.27-38 (İng. basım: “On the Road”, *Collected Works*. Vol.15, pp.345-356)
8. “Yeni Dönemin Özellikleri ve Parti Taktiğinin Genel Çerçevesi Üstüne Tezler”, *TKP II. Leninciler Konferansı Kararları 1981*, İşçinin Sesi Yayınları
9. Hatice Dağlı-Cemile Çakmak, “Gericilik Dönemi Üstüne Lenin”, *İşçinin Sesi*, sayı: 158-159.
10. “Anahtar — Lenin-Devrimin Dersleri”, *İşçinin Sesi* sayı:158-159.

Sorular

1. Karşı devrimin egemen olduğu döneme neden gericilik dönemi diyoruz?
2. Gericilik döneminde devrimin en iyi çözüm olarak

- geçerliliğini sürdürmesini açıklayınız.
3. Gericilik döneminde komünistlerin taktiği değişir mi? Ne zaman değişir?
  4. Gericilik döneminden gericilerin başarıyla çıkması olanaklı mıdır? Bugün biz neden karşı-devrim pratikte başaramayacaktır diyoruz?
  5. Gericilik döneminde komünistlerin ideolojik, örgütsel ve siyasal görevlerini sıralayınız.

5.7. Faşizm

5.7.1. Faşizm ve devrim

Faşizme en başta özü, işlevi açısından bakmak gerekir. Genel bir yaklaşımla faşizm emperyalist aşamanın karşı devrimidir.

Her toplumsal yapıda olduğu gibi, tekelci kapitalizmin egemenliği koşullarında da üretim ilişkileriyle üretim güçleri arasında, ancak nitel bir sıçramayla aşılabilecek bir uçurum doğmuşsa ve egemen sınıfın sıçramayı reformcu yoldan gerçekleştirecek manevra alanı yoksa, şiddetin ebelik edeceği bir dönem nesnel zorunluluktur. Devrim bunu olumsuzundan, kalıcı olarak çözer. Faşizm ise karşı devrimci şiddetle, finans kapitalin açık diktatörlüğü altında, geçici olarak olumsuzundan gidermeye çalışır. Bir yandan üretim güçlerini bastırır, öte yandan üretim ilişkilerini, varolan yapı içinde genişletmeye çalışır. Bu da, en önemli üretim gücü olan işçi sınıfına baskı ve devlet tekeli kapitalizminin merkezi bürokratik yapısını pekiştirmek, tüm üretimi bu yapı altında örgütlemek, büyük mülkiyeti güçlendirmek ve dışa açılmaya yönelmek demektir. Faşizmi, yığın hareketiyle gelmesi, parti eliyle gelmesi gibi bazı tarihsel örneklerdeki ikincil özelliklerine indirgemek ağır bir hatadır.

5.7.2. Faşizmin öncüsü ve rejimi kurtarma çabası

Faşizm finans kapitalin açık şiddete dayalı diktatörlüğü altında “rejimi kurtarma” çabasıdır. Bu bakımdan, başını, kapitalizmi kurtarmanın nesnel gereksinimleriyle, kendi gurupsal çıkarları en iyi üst üste düşen finans kapital gurubu çeker. Ancak bir gurubun kendi somut istemlerinden çıkararak “gereksinimleri” en

iyi görüyor olması, bunların yalnız o gurubu ya da yalnız finans kapitali değil, tüm kapitalizmi kurtarmanın nesnel gereksinimleri olduğu gerçeğini ortadan kaldırmaz.

5.7.3. Faşizm ve burjuvazi

Faşizmin kapitalizmi kurtarmaya yönelişi, tüm burjuvazinin desteğini alması için nesnel temeldir. Ülkenin yüksek sınıf savaşı yaşamış olması, burjuvazinin işçi sınıfı korkusuyla dolu olması da onun bu desteğini esirgememesinin güçlü bir öznel dayanağıdır.

5.7.4. Faşizmin bağlaşıklık siyaseti

Azınlığa dayalı hiçbir açık diktatörlük, öteki sınıflar üzerinde yalnızca kaba şiddetle ayakta duramaz. Faşist diktatörlüğün de, çeşitli ekonomik manevralarla ve yoğun propaganda beslenen bağlaşıklık siyasetleri vardır. Bu nedenle, faşist diktatörlüğe şu ya da bu kesimin öncülük etmesinden kalkarak, bundan doğrudan ya da dolaylı çıkarı olanları unutmamak gerekir. Bu gerçekler dikkate alınmalı, anti-faşist savaş hiçbir zaman finans kapitalin de yalnızca bir kesimine karşı savaşa indirgenmemelidir.

5.7.5. Faşizm ve ekonomik-toplumsal bunalım

Faşizmin ekonomik-toplumsal bunalımı çözmesi teorik olarak olanaklıdır. Ama bu hem çok uzun bir zaman gerektirir, hem de çok sorunlu, zor bir yoldur. Bu süre içinde devrim hâlâ en geçerli yoldur. Faşizme karşı savaşı devrimle bağlamak zorunludur.

Kaynaklar

1. G.Dimitrof, *Seçme Eserler*, Temel Yayınları, c.1.
2. Palme Dutt, *Faşizm ve Sosyal Devrim*.
3. R. Yürükoğlu, *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye*, İşçinin Sesi Yayınları
4. R. Yürükoğlu, "Herşeyin Sonunu Kadrolar Belirleyecektir", *İşçinin Sesi*, Çek-Al, sayı:101.
5. R. Yürükoğlu, "Acil Görevlerimiz", *İşçinin Sesi*, sayı:141.
6. Emine Engin, "Darbe Devrimle Gidecektir", *İşçinin Sesi*,

sayı:141.

7. *TKP EK Üst Bürosu 14 Eylül tarihli bildirisini.*
8. *TKP EK 29 Kasım 1980 Kararları*
9. *TKP II. Leninciler Konferansı Kararları 1981, İşçinin Sesi Yayınları.*
10. R. Yürükoğlu, *Bu Kavga Gelecek Kavgasıdır, İşçinin Sesi Yayınları.*
11. Emine Engin, *Toplu Sözleşmeler ve Devrim Savaşımı, İşçinin Sesi Yayınları, s.34-43.*
12. Selim Gür, "Faşizm Konusuna Devrimci Yaklaşım", *İşçinin Sesi, sayı:161.*
13. Hüseyin Çakır, "Troçki'nin Faşizm Anlayışı", *İşçinin Sesi, sayı:195-196.*

Sorular

1. Devrimci durum ve faşizm tehlikesinin ayrılmazlığını açıklayınız.
2. Devrim ve faşizmin ikilemini açıklayınız.
3. Faşizmin genel tanımını yapınız.
4. Faşizmin işlevi nedir?
5. Faşizme karşı savaş, yalnızca faşizme öncülük eden kesime karşı savaşa indirgenebilir mi?
6. Faşizme burjuvazinin tutumunu ne belirler?
7. Faşizme karşı savaşımı neden devrim savaşıyla bağlamak zorundayız?
8. Faşizmin iktidara gelişi tabandan olmak zorunda mıdır?

5.8. İşçi sınıfının birliği, cephe ve eylem birliği

5.8.1. İşçi sınıfının birliği

İşçi sınıfının gerçek siyasal birliği ancak komünist partisinde, onun sınıf siyaseti çevresinde oluşabilir. Bunu güçlendirmenin baş koşulu yoğun ideolojik savaşım ve işçi sınıfına doğruları gösterecek, bilinç bulanıklığı yaratan akımların yanlışlığını pratikte sergileyecek siyasettir.

İşçi sınıfının uzun erimli çıkarlarına ters düşmeden, ideolojiden ödün vermeden çeşitli siyasal örgütlerle geçici ve

sınırlı uzlaşmalara, eylem birliğine girilebilir. Bu tür eylem birliği, işçi sınıfının birliği değildir. İşçi sınıfına yanlışları sergileyebildiği, doğruları göstererek, onu komünist siyaset çevresinde daha yığınsal toplayabildiği ölçüde, işçi sınıfının siyasal birliğini güçlendirmede bir araçtır.

5.8.2. Cephe ve eylem birliği

Komünistler cephe ve eylem birliklerine karşı değillerdir. Devrimin ancak bu yoldan, aritmetik çoğunluk sağlanarak yapılabileceği anlayışına karşıdırlar. Devrimin kalıcı başarısı için proletarya hegemonyası zorunludur, Cephe ve eylem birliği de buna destek olduğu ölçüde yararlıdır.

5.8.3. Proletaryanın bağımsız çizgisi

Eylem birlikleri ve cepheleer siyasal uzlaşmalardır. Siyasal ödünleri içerir. Bunların karşılığında amaçlanan ise siyasal alanda varolan öteki güçlerin tutarsızlığını, nefessizliğini sergilemektir. Bunun için, cephe ya da birlik içinde renk farklarını ortadan kaldırmak yerine, proletaryanın ideolojisinin arılığı ve bağımsız siyasal çizgisi gözbebeği gibi korunur. Proletaryanın kızıl rengi, tek tutarlı ve kararlı alternatif olarak yığınlara apayrı sergilenir.

5.8.4. Bağımsız siyaset ve siyasal ödünler

Proletaryanın ideolojisinden en küçük bir ödün verilemez. Ancak siyasal alanda, komünistler ödünler verebilirler, uzlaşmalara girebilirler. İdeolojiden ödün verilmediği ve verilecek siyasal ödünler de proletaryanın bağımsız çıkarları açısından saptandığı sürece, bu bağımsız siyasetle çelişmez.

Kaynaklar

1. V.İ. Lenin, *Kadetlerle İttifaktan Yana Olan Kim?* (İng. basım: "Who is for Alliances with the Cadets? June 23 (July 6), 1906", *Collected Works*. Vol.11, pp.53-59)
2. V.İ. Lenin, *Sosyal Demokratlar ve Seçim Anlaşmaları*, (İng. basım: "The Social-Democrats and Electoral Agreements. The second half of October 1906", *Collected Works*. Vol.11,

pp.275-298)

3. V.İ. Lenin, *Kadetlerle Blok*, (İng. basım: “Blocs with the Cadets”, *Collected Works*. Vol.11, pp.307-319)
4. V.İ. Lenin, “Birlik”, *Hareketin Birliği*, Yücel Yayınları, s.20-21 (İng. basım: “Unity”, May 30 (June 12), 1914, *Collected Works*. Vol.20, pp.319-321)
5. V.İ. Lenin, “ ‘Yaşasın Birlik’ Avazcılarıyla Birliğe Saldırı”, *Hareketin Birliği*, Yücel Yayınları, s.23-50 (İng. basım: “Disruption of Unity Under Cover of Outcries for Unity” *Collected Works*. Vol.20, pp.325, 348)
6. *TKP I. Leninciler Konferansı Kararları 1980*, *İşçinin Sesi* Yayınları, s.38-41.
7. *TKP II. Leninciler Konferansı Kararları 1981*, *İşçinin Sesi* Yayınları, s.37-45
8. R. Yürükoğlu, *Bu Kavga Gelecek Kavgasıdır*, *İşçinin Sesi* Yayınları, bölüm 2.2.
9. Celal Yıldırım, “Birlik Üzerine” *İşçinin Sesi* sayı:172-173.
10. R. Yürükoğlu, *Durum ve Görevlerimiz 1983*, *İşçinin Sesi* Yayınları

Sorular

1. İşçi sınıfının birliği nedir?
2. Devrim için ille de cephe mi gereklidir?
3. Eylem ya da cephe birlikleri ne açıdan yararlıdır?
4. Eylem birlikleri ideolojik savaşı mı engeller mi?.
5. Komünistler cephe ya da eylem birliği tüccarlığını neden demagogluk olarak niteliyorlar?
6. UDC anlayışı neden yanlıştır?

5.9. Ulusal sorun ve sömürgeler sorunu

5.9.1. Ulusal sorun ve sömürgecilik sorunu nedir?

Uluslar kapitalizmin ürünüdür. Sömürgecilik ise çok eski tarihlere uzanır. Ulusal sorun, belli bir kapitalist gelişme sonucunda halkı uluslaşan sömürgeler sorunudur. Günümüzde sömürgelerin tümünde belli bir kapitalist gelişme olduğundan bu iki sorun içiçedir.

5.9.2. Türkiye burjuvazisinin sömürgeci karakteri

Türkiye burjuvazisi doğuştan sömürgeci bir burjuvazidir. Osmanlıların sömürgeci imparatorluğu koşullarında doğmuş, gelişmiştir.

5.9.3. Kürdistan iç sömürgeci

Kürdistan Türkiye'nin iç sömürgeci. Türk burjuvazisi Kürt halkının ulusal egemenlik haklarını en barbar yöntemlerle gasbetmiş, ekonomik kaynaklarını şiddetli ve sistematik olarak sömürmüş, ülkeyi sömürgeleştirmiştir.

5.9.4. Ayrılma hakkı

Ayrılma ve ayrı devlet kurma hakkını savunmadan, uluslara eşit haklar savaşımından söz etmek bir aldatmacadır. Bu hakkı savunmak, *ayrılmayı* savunmak anlamına gelmez.

5.9.5. “Otonomi”, “özerklik”

Özerklik, demokratik merkeziyetçi örgütlenme anlayışının bir parçasıdır. Ne var ki ulusal sorunda bu çözüm, söz konusu devletin bütünlüğü içinde kalmaya özgürce karar verildikten sonra, bu devletin nasıl örgütleneceği konusuna girer. Ezen ulus komünistlerinin bölgesel özerkliği bugünün hedefi olarak öne sürmeleri, ayrılma hakkını yadsımaktır, oportünizmdir.

5.9.6. Ayrılma hakkını savunmak ve örgütlenme

Ayrılma hakkını savunmak ayrı örgütlenmeyi savunmak anlamına gelmez. Ortak düşmana karşı savaşım, nesnel güçlüklerle engellenmediği yerde ve ölçüde tüm ulusların proletaryasının birlikte örgütlenmesini zorunlu kılar.

5.9.7 Ulusal azınlıklara genel yaklaşım

Türkiye’de ulusal sorun Kürt sorunudur. Kürt sorunu ile ulusal azınlıklara karşı uygulanan baskıları aynı düzeyde ele almak, oportünist bir tutumdur. Ancak bu oportünizme karşı çıkmak ulusal azınlıklar üzerindeki baskıları görmemek ve geçmişte izlenen cinayetleri yok saymak anlamına gelmez.

Kaynaklar

1. V.I. Lenin, *Ulusların Kaderlerini Tayin Hakkı*, Sol Yayınları:
  - Ulusal Sorunda Kritik Notlar (İng. basım: “Critical Remarks on the National Question”, *Collected Work*. Vol.20, pp.17-52)
  - Ulusların Kaderlerini Tayin Hakkı (İng. basım: “The Right of Nations to Self Determination”, *Collected Works*, Vol.20, pp.393-454)
  - Sosyalist Devrim ve Ulusların Kaderlerini Tayin Hakkı (İng. basım: “The Socialist Revolution and the Right of Nations to Self-Determination. Theses”, *Collected Works*. Vol.22, pp.143-156)
  - Kendi Kaderini Tayin Hakkı Üstüne Tartışmanın Özeti (İng. basım: “The Discussion on Self-Determination Summed Up” *Collected Works*. Vol.22, pp.320-360)
2. J.V. Stalin, Marksizm ve Ulusal Sorun ve Sömürgeler Sorunu, Sol Yayınları
3. Süleyman Sakalı, *Kürt Sorunu*, İşçinin Sesi Yayınları
4. “Kürt Ulusal Hareketi Üstüne”, *TKP I. Leninciler Konferansı Kararları 1980*, İşçinin Sesi Yayınları.
5. Emine Engin-Yıldırım Gıneli, *Kıbrıs Sorunu*, İşçinin Sesi Yayınları
6. “Ulusal Sorun ve Sömürgeler Sorunu”, *TKP II. Leninciler Konferansı Kararları 1981*, İşçinin Sesi Yayınları.
7. R. Yürükoğlu, “Türk ve Kürt Komünistleri Proletaryanın Kızıl Bayrağı Altında Kaynaşacaktır”, *İşçinin Sesi*, sayı:140
8. Ali.H. Karadağ, “Kürt Sorunu ve Örgütlenme”, *İşçinin Sesi*, sayı:160
9. Ali H. Karadağ, “Kürt Sorunu — Örgütlenme ve Bir Yanıt”, *İşçinin Sesi Çek-At*, sayı:177

Sorular:

1. Sömürge, ulus ve ulusal azınlık terimlerini açıklayın.
2. Kürdistan neden iç sömürge dir?
3. Komünistlerin ulusal soruna yanaşım larını ezen ve ezilen

- ulus komünistleri açısından inceleyiniz.
4. Ayrılma hakkını savunmakla ayrılmayı savunmak aynı mıdır?
  5. Ayrılma hakkını savunmak ayrı örgütlenmeyi gerektirir mi? Proletaryanın örgütlenmesi konusunda komünistlerin ilkesel tutumu nedir?
  6. Bölgesel özerklik konusunda komünistlerin ve oportünistlerin tutumlarını anlatınız.
  7. Komünistlerin Ermeni sorunundaki tutumunu açıklayın.
  8. Komünistlerin Kıbrıs konusundaki tutumunu açıklayın.

6. SBKP tarihi

6.1. RSDİP 2. Kongresi ve Bolşevizmin doğuşu

1901-1904 yılları Rusya'da devrimci hareketin yükseliş dönemidir. Ülkede devrimci durum vardır. Bu dönemde Lenin'in temel uğraşı, yeni tip bir Marksist parti planının ve örgütlenme ilkelerinin formüle edilmesi, bu doğrultuda savaşım olmuştur. Kongre'de bu savaşım parti içinde Bolşevik ve Menşevik kanatların ortaya çıkmasıyla doruk noktasına ulaştı. Aynı dönemde Bolşevikler güçleri yettiğince devrimci durumun gerekliliklerini yerine getirmeye çalıştılar.

Kaynaklar

1. *SBKP Tarihi (Bolşevik)*, Bilim ve Sosyalizm Yayınları, 1. ve 2. bölümler (İng. basım: *History of the CPSU*, Foreign Languages Publishing House, Moscow, Second Edition, parts 1 and 2)
2. V.İ. Lenin, *Ne Yapmalı*, Sol Yayınları (İng. basım: "What is to be Done" *Collected Works*. Vol.5, pp.349-520)
3. V.İ. Lenin, *Bir Adım İleri İki Adım Geri*, Sol Yayınları (İng. basım: "One Step Forward Two Steps Back", *Collected Works*. Vol.7, pp.233-245)

6.2. 1905 Devrimi'nde Bolşevikler ve Menşevikler

1905 burjuva demokratik devriminde Bolşeviklerin taktiği, ana düşman çarlığa karşı köylülüğü bağlaşıklık olarak ve liberal burjuvaziyi halk yığınlarından soyutlayıp tarafsızlaştırarak işçi sınıfının önderliğinde devrimi zafere ulaştırmaktı.

Menşevikler ise devrimin burjuva demokratik içeriğinden kalkarak, öncülüğün liberal burjuvaziye ait olduğunu savundular ve onun kuyruğuna takıldılar. Onların bu tutumu ve liberal burjuvazinin Çarlıkla uzlaşması, devrimin yenilmesinde rol oynadı.

Kaynaklar

1. *SBKP Tarihi (Bolşevik)* Bilim ve Sosyalizm Yayınları, 3. bölüm (İng. basım: *History of the CPSU*, Foreign Languages Publishing House, Moscow, Second Edition, part 3)
2. V.İ. Lenin, *İki Taktik*, Suda Yayınları (İng. basım: "Two Tactics of Social Democracy", *Collected Works*. Vol.9, pp.17-140)
3. V.İ. Lenin, *Silahlı Kuvvetler ve Devrim*, (İng. basım: "The Armed Forces and the Revolution", *Collected Works*. Vol.10, pp.54-57)
4. V.İ. Lenin, "Moskova Ayaklanmasının Dersleri", *Mark-sizm ve Gerilla Savaşı*, W.J. Pomeroy s.82-92 (İng. basım: "Lessons of the Moscow Uprising", *Collected Works*. Vol.11, pp.171-178)
5. V.İ. Lenin, *1905 Devriminin Dersleri*, Koral Yayınları (İng. basım: "The Lessons of the Revolution", *Collected Works*. Vol.16, pp.296-304)

6.3. 1905 yenilgisinin ardından gelen dönemde Bolşevik Partisi'nin savaşımları:

a. Devrimin yenilgisi ile ülke 1910 yılına dek süren ağır bir gericilik dönemine girdi. Dönem kendini devrimci örgütlerde

hissettirdi. Örgütler zayıfladı, parçalandı. Aynı durum RSDİP içinde de görüldü. Bu dönemde RSDİP içinde Lenin'in ve Bolşeviklerin yürüttüğü savaşımın ana doğrultusu illegal parti gerekliliğini yadsıyan sağ ve sol likidatörlere yönelikti.

Kaynaklar

1. *SBKP Tarihi (Bolşevik)* Bilim ve Sosyalizm Yayınları, 4. bölüm (İng. basım: *History of the CPSU*, Foreign Languages Publishing House, Moscow, Second Edition, part 4)
2. V.İ. Lenin, *Doğru Yol Üzerine*, (İng. basım: "On to the Straight Road", *Collected Works*. Vol.15, pp.15-22)
3. V.İ. Lenin, "Şimdiki Durum Üzerine Karar Tasarısı ve Partinin Görevleri", *Tasfiyecilik Üzerine*, Sol Yayınları, s.21-25 (İng. basım: "The Fifth (All-Russian) Conference of the RSDLP part 1", *Collected Works*. Vol.15, pp.321-325)
4. V.İ. Lenin, " 'Proletari'nin Genişletilmiş Yazı Kurulu Toplantısı Kararları", *Tasfiyecilik Üzerine*, Sol Yayınları, s.39-47 (İng. basım: "Resolutions of the Conference of the Extended Editorial Board of *Proletary*", *Collected Works*. Vol.15, pp.442-451)
5. V.İ. Lenin, *Partinin Kuvvetlendirilmesi ve Birliği Üzerine Karar Tasarısı* (İng. basım: "Draft Resolution on the Consolidation of the Party and its Unity", *Collected Works*. Vol.16, pp.77-78)
6. V.İ. Lenin, *Bir Gazetecinin Notları* (İng. basım: "Notes of a Publicist" *Collected Works*. Vol.16, pp.195-260)
7. V.İ. Lenin, *Devlet Gücünün Sosyal Yapısı, Umutlar ve Likidasyonculuk* (İng. basım: "The Social Structure of State Power, the Prospects and Liquidationism", *Collected Works*. Vol.17, pp.144-164)
8. V.İ. Lenin, "Parti Krizinin Zirvesi", *Tasfiyecilik Üzerine*, Sol Yayınları, s.237-246 (İng. basım: "The Climax of the Party Crisis" *Collected Works*. Vol.17, pp.343-354)
9. V.İ. Lenin, "Tartışmalı Sorular, Açık bir Parti ve Marksistler", *Tasfiyecilik Üzerine*, Sol Yayınları, s.308-336 (İng. basım: "Controversial Issues — An Open Party and

the Marxists”, *Collected Works*. Vol.19, pp.147-170)

b. 1910-1912 yılları ise yeniden canlanma yılları oldu. 1912-1913 yıllarında ülke bir kez daha devrimci duruma girdi. Sağlam bir çekirdek oluşturmuş olan RSDİP 1912’de toplanan 6. Prag Konferansı’yla toparlandı ve dönemin gerekleri doğrultusunda savaşıma atıldı.

Kaynaklar

1. *SBKP Tarihi (Bolşevik)*, Bilim ve Sosyalizm Yayınları, 5. ve 6. bölümler (İng. basım: *History of the CPSU*, Foreign Languages Publishing House, Moscow, parts 5 & 6)
2. V.İ. Lenin, “RSDİP’nin Prag Konferansı Kararlarından Parçalar”, *Tasfiyecilik Üzerine*, Sol Yayınları, s.246-253 (İng. basım: “The Sixth (Prague) All-Russia Conference of the RSDLP”, *Collected Works*. Vol.17, pp.455-482)
3. V.İ. Lenin, “Devrimci Canlanma”, *Tasfiyecilik Üzerine*, Sol Yayınları, s.253-257 (İng. basım: “The Revolutionary Upswing”, *Collected Works*. Vol.18, pp.102-110)
4. V.İ. Lenin, *RSDİP İçindeki Durum* (İng. basım: “The Present Situation in the RSDLP”, *Collected Works*. Vol.18, pp.203-219)
5. V.İ. Lenin, “Reformistler Platformu ve Devrimci Sosyal Demokratlar Platformu”, *Tasfiyecilik Üzerine*, Sol Yayınları, s.264-276 (İng. basım: “The Platform of the Reformists and the Platform of the Revolutionary Social Democrats”, *Collected Works*. Vol.18, pp.378-387)
6. V.İ. Lenin, *İyi Bir Karar ve Kötü Bir Konuşma* (İng. basım: “A Good Resolution and a Bad Speech”, *Collected Works*. Vol.19, pp.528-531)

6.4. Büyük Ekim Devrimi’nde Bolşevikler

1917 Şubat Devrimi’yle Çarlık yıkıldı. Sosyalist Devrimciler (SR’ler), Menşevikler ve Kadetlerin katıldığı, Sosyalist Devrimci Kerenski’nin başkanlığında bir geçici devrim hükümeti kuruldu.

Öte yandan halk ayaklanmasının organları olan Sovyetler ülkede ikinci bir iktidar oluşturmaktaydılar. Sovyetlerin işçi köylü devrimci demokratik diktatörlüğünü temsil ettiğini, ancak SR ve Menşevik çoğunluk yüzünden hükümetin kuyruğuna takılması nedeniyle, devrimin sosyalist devrime büyümediğini vurgulayan Lenin, Sovyetleri iktidarı ele geçirmeye zorlamak yönünde bir savaşım hedefi koydu. (*Nisan Tezleri*) Bu savaşımın özü, işçi sınıfını özellikle emperyalist paylaşım savaşımının sürdürülmesi noktasında yığınları sarmış olan küçük burjuva yanılığlara karşı korumak ve sosyalist devrimi gerçekleştirmektir.

Kerenski hükümetinin Bolşevik Partisi'ne saldırısı ve ikili iktidarın kalkmasıyla başlayan olaylar zinciri Lenin'in görüşlerini doğrulayarak gelişti. Karşı devrimci Kornilof ayaklanmasının Bolşeviklerin önderliğinde ve hükümete rağmen, işçilerce bastırılması bu gelişmenin dönüm noktası oldu. Artık Sovyetler'de çoğunluğu ele geçirmiş olan Bolşevikler "tüm iktidar Sovyetlere" belgisi altında ayaklanma çağrısı yaptılar. Devrim başarıyla gerçekleştirildi, Bolşevik Partisi'nin önderliğinde proletarya diktatörlüğü kuruldu.

Kaynaklar

1. *SBKP Tarihi (Bolşevik)* Bilim ve Sosyalizm Yayınları,4. bölüm (İng. basım: *History of the CPSU*, Foreign Languages Publishing House, Moscow, Second edition, part 7)
2. V.İ. Lenin, *Proletarya Devrimi ve Dönem Kautsky* (İng. basım: "The Proletarian Revolution and the Renegade Kautsky", *Collected Works*. Vol.28, pp.104-114)
3. V.İ. Lenin, "Uzaktan Mektuplar" *Paris Komünü Üzerine*, Odak Yayınları, s.49-53 (İng. basım: "Letters from Afar" *Collected Works*. Vol.23, pp.295-343)
4. V.İ. Lenin, *Oktober Devrimi'nin 4. Yıldönümü* (İng. basım: "Fourth Anniversary of the October Revolution", *Collected Works*. Vol.33, pp.51-60)
5. V.İ. Lenin, *Şimdiki Devrimde Proletaryanın Görevleri* (İng. basım: "The Tasks of the Proletariat in the Present Revolution", *Collected Works*. Vol.24, pp.21-26)

6. V.İ. Lenin, "İkili Erk", *Paris Komünü Üzerine*, Odak Yayınları, s.57-60 (İng. basım: "The Dual Power", *Collected Works*. Vol.24, pp.38-42)
7. V.İ. Lenin, *Taktikler Üzerine Mektup* (İng. basım: "Letters on Tactics" *Collected Works*. Vol.24, pp.42-54)
8. V.İ. Lenin, "Devrimimizde Proletaryanın Görevleri", *Hareketin Birliği*, Yücel Yayınları, s.53-58 (İng. basım: "The Tasks of the Proletariat in our Revolution" *Collected Works*. Vol.24, pp.55-65)
9. V.İ. Lenin, *RSDİP'nin 7. Konferansı (Nisan)* (İng. basım: "The Seventh (April) All-Russia Conference of the RSDLP (B))
10. V.İ. Lenin, *Üç Kriz*, (İng. basım: "Three Crises" *Collected Works*. Vol.25. pp.171-175)
11. V.İ. Lenin, *Belgeler Üzerine* (İng. basım: "On Slogans", *Collected Works*. Vol.25, pp.185-192)
12. V.İ. Lenin, *Devrimin Dersleri* (İng. basım: "Lessons of the Revolution" *Collected Works*. Vol.25, pp.227-244)
13. V.İ. Lenin, *Politik Şantaj* (İng. basım: "Political Blackmail" *Collected Works*. Vol.25, pp.261-264)
14. V.İ. Lenin, *Ödünler Üzerine*, (İng. basım: "On Compromises" *Collected Works*. Vol.25, pp.309-314)
15. V.İ. Lenin, *Yaklaşan Felaket* (İng. basım: "The Impending Catastrophe and How to Combat It" *Collected Works*. Vol.25, pp.323-370)
16. V.İ. Lenin, *Bolşevikler Erki ele Almalı* (İng. basım: "The Bolshevics must Assume Power", *Collected Works*. Vol.26, pp.19-21)
17. V.İ. Lenin, "Marksizm ve Ayaklanma", *Marksistler ve Revizyonistler*, Günce Yayınları (İng. basım: "Marxism and Insurrection" *Collected Works*. Vol.26, pp.22-27)
18. V.İ. Lenin, "Bolşevikler Devlet Erkini Elde Tutabilir mi?" *Paris Komünü Üzerine*, Odak Yayınları, s.131-138 (İng. basım: "Can the Bolshevics Retain State Power?" *Collected Works*. Vol.26, pp.87-136)
19. V.İ. Lenin, *Sol Komünizm — Çocukluk Hastalığı* (İng. basım: " 'Left-Wing' Communism — An Infantile

Disorder”, Vol.31, pp.21-104)

6.5. Sovyet iktidarının sağlamlaştırılması, iç savaş ve sosyalizm kuruculuğunda Bolşevik Partisi'nin deneyimleri

Devrim gerçekleştiğinde Almanlarla hâlâ sürmekte olan savaş, Brest antlaşması ile sona erdirildi. Fakat ardından içerideki karşı-devrim güçleri ile emperyalist burjuvazinin elbirliğiyle tezgahladıkları uluslararası bir karşı-devrimci saldırı başladı. Uzun savaşlardan sonra Sovyet devleti bu saldırıyı da savuşturdu. İç savaş dönemi boyunca uygulanması zorunlu olan “savaş komünizmi” biçimindeki ekonomik siyasetin yerine, karşı devrimci saldırı bastırıldıktan sonra Yeni Ekonomik Politika (NEP), yani proletarya diktatörlüğü altında devlet kapitalizmi demek olan bir ekonomi siyaseti uygulanmaya başlandı. Bu dönem boyunca ve bunun ertesinde yeni sosyalist devletin ana görevi sosyalist sanayileşme ve tarımın kolektifleştirilmesi oldu. Bu uğraşlar sırasında parti, kendi içindeki Troçkici ve Zinovyef-Kamanefci sağ sapmalara karşı savaştı. 1930'lara gelindiğinde kolektifleştirmede ve sanayileşmede önemli yol alınmıştı.

Kaynaklar

1. SBKP Tarihi (Bolşevik) Bilim ve Sosyalizm Yayınları, 4. bölüm (İng. basım: *History of the CPSU*, Foreign Languages Publishing House, Moscow, Second edition, parts 8, 9, 10, 11, 12, 13)
2. J.Stalin, “*Leninizmin Sorunları*, Sol Yayınları.
3. V.İ. Lenin, *Sovyet Hükümetinin Acil Görevleri* (İng. basım: “The Immediate Tasks of the Soviet Government”, *Collected Works*. Vol.27, pp.235-279)
4. V.İ. Lenin, *RKP(B) 8. Kongresi* (İng. basım: “Eighth Congress of the RCP(B) *Collected Works*. Vol.29, pp.141-226)
5. V.İ. Lenin, *Şimdiki Durum ve Sovyet İktidarının Acil*

- Görevleri* (İng. basım: "The Present Situation and the Immediate Tasks of Soviet Power", *Collected Works*. Vol.29, pp.456-470)
6. V.İ.Lenin "İç ve Dış Konumumuz ve Partinin Görevleri", *Barış İçinde Birarada Yaşama*, Ser Yayınları, s. 60-64 (İng. basım: "Our Foreign and Domestic Position and the Tasks of the Party", *Collected Works*. Vol.31, pp.408-427)
  7. V.İ. Lenin, Aynı Vergi Üzerine, *İşçi Sınıfı ve Köylülük*, Sol Yayınları, s.420-464, (İng. basım: "The Tax in Kind", *Collected Works*. Vol.32, pp.329-366)
  8. V.İ. Lenin, İş ve Savunma Konseyinin Yerel Sovyet Organlarına Talimatları (İng. basım: "Instructions of the Council of Labour and Defence to Local Soviet Bodies", *Collected Works*. Vol.32, pp.375-438).
  9. V.İ. Lenin, Yeni Ekonomik Siyaset ve Siyasal Eğitim Bölümlerinin Görevleri", *Halkın Eğitimi*, Ser Yayınları, s.145-154, (İng. basım: "The New Economic Policy and the Tasks of the Political Education Departments", *Collected Works*. Vol.33, pp.60-78.
  10. V.İ. Lenin, Yeni Ekonomik Siyasette Sendikaların Rolü ve İşlevleri, (İng. basım: "The Role and Functions of the Trade Unions Under the New Economic Policy", *Collected Works*. Vol.33, pp.184-197).
  11. V.İ. Lenin, Sovyet Cumhuriyetinin İç ve Uluslararası Durumu, *Barış İçinde Birarada Yaşama*, Ser Yayınları, s.125-132, (İng. basım: "The International and Domestic Situation of the Soviet Republic", *Collected Works*. Vol.33, pp.212-227).
  12. V.İ. Lenin, "Kooperasyon Üzerine", *İşçi Sınıfı ve Köylülük*, Sol Yayınları, s. 494-503, (İng. basım: "On Cooperation", *Collected Works*. Vol.33, pp.467-476).
  13. V.İ. Lenin, "Devrimimiz", *Son Yazılar, Son Mektuplar*, Ser Yayınları, s.51-57, (İng. basım: "Our Revolution", *Collected Works*. Vol.33, pp.476-481).
  14. V.İ. Lenin, "İşçi ve Köylü Denetimini Nasıl Reorganize Etmeliyiz," *Son Yazılar, Son Mektuplar*, Ser Yayınları, s. 57-65, (İng. basım: "How We Should Reorganise the Workers'

and Peasants' Inspection", *Collected Works*. Vol.33, pp.481-487).

15. V.İ. Lenin, "Az Olsun Öz Olsun", İşçi Sınıfı ve Köylülük, Sol Yayınları, s.503-520, (İng. basım: "Better Fewer, But Better", *Collected Works*. Vol.33, pp.487-503).

6.6. Sovyet devletinin savunmasını güçlendirme, Büyük Anayurt Savaşı ve savaş sonrası ekonominin yeniden canlandırılması döneminde parti

Dünya kapitalist sisteminin içine girdiği bunalım ve Almanya'da faşizmin iktidara gelişi, yeni bir dünya savaşı tehlikesini öne çıkardı. Sovyet devleti hızla savunmasını güçlendirmeye, ekonomisini ufukta beliren savaşa göre ayarlama çalışmasına girdi. Ardından savaş geldi. Sovyetler faşizmin saldırısını ezdi, bu arada bir dizi Doğu Avrupa ülkelerinde de devrimin gerçekleşmesini sağladı. Savaş sonrasında, savaşın yaralarını sarmak ve ekonomiyi yeniden canlandırmak için uzun bir zaman gerekti.

Kaynak

1. SBKP Tarihi (B), Bölüm 14, 15, 16, 17.

6.7. SBKP'nin sosyalist toplum deneyimi

Sovyetler Birliği'nin sosyalist toplum deneyimi, sosyalizmin tarihsel üstünlüğünü göstermenin yanı sıra, geri kalmış bir ülkede kurulmasının yol açtığı sorunlar açısından da, tüm komünistler için önemli dersler taşımaktadır. Bunların en başında sosyalist gelişmeye uygun bir demokratikleşmenin eşlik etmediği gerçeği gelmektedir.

Kaynaklar

1. SBKP Tarihi (B), Bölüm 18, 19.
2. SBKP'nin Kısa Tarihi, Progress Publishers, İngilizce basım,

Moscow, 1970, Bölüm 4 ve 5.

3. SBKP 20, 21, 22, 23, 24, 25 ve 26. Kongre Raporları.
4. R. Yürükoğlu, “Yaşayan Sosyalizm”. İşçinin Sesi Yayınları.
5. Seyit Havran, “Sosyalizmde Çok Partililik Olabilir mi?”, *İşçinin Sesi*, Çek-al, sayı:201-202.
6. R. Yürükoğlu, *Durum ve Görevlerimiz 1983*, İşçinin Sesi Yayınları, 3. bölüm.
7. R. Yürükoğlu, “Sosyalizm Üstün Gelecektir”, İşçinin Sesi Yayınları.

Sorular

1. Lenin'in yeni tip parti örgütlenmesinde gazeteye verdiği rolü ve parti üyeliğine ilişkin görüşlerini açıklayınız.
2. 1905 Devrimi'nde Bolşeviklerin ve Menşeviklerin tutumunu özetleyiniz.
3. 1905 Devrimi'nin gelişim aşamalarını özetleyiniz.
4. Gericilik yıllarında legal çalışma olanaklarının kullanılması ile illegal çalışmayı birleştirme konusunda doğan yanlış akımlar ve bunların görüşlerini kısaca açıklayınız.
5. Şubat Devrimi sonrasında ikili erk döneminde Bolşeviklerin taktiğini kısaca özetleyiniz.
6. Marksizm-Leninizmin ayaklanma üzerine görüşlerini açıklayınız.
7. Yeni Ekonomi Politika nedir? Neden zorunlu oldu?
8. Tarımın kollektifleştirilmesinde SBKP'nin deneyiminin dersleri nedir?
9. Sosyalist endüstrileşmede SBKP'nin deneyiminin dersleri nedir?
10. SBKP 26. Kongre Raporu'nda yer alan, “sınıfsız topluma gelişmiş sosyalizmin çerçevesi içinde ulaşma” fikrini nasıl değerlendiriyorsunuz?

7. Dünya komünist hareketinin kısa tarihçesi

(Genel Kaynak: *Proletarya Enternasyonalizmi*, R.Yürükoğlu)

7.1. Marksizmin doğuş yılları, Komünist Birliği ve I. Enternasyonal'e dek olan dönem

7.1.1. Komünist Birliği öncesi dönem

On dokuzuncu yüzyılın ortalarına doğru, Marksizmin kurucuları Marks ve Engels komünist teorisinin temellerini atmaya başladılar. Komünist Birliği'nin kurulması çalışmaları içinde, Marksizmin ilk ürünleri verildi.

Kaynak:

1. F. Engels, K. Marks, "Komünizmin İlkeleri", *Seçme Yapıtlar*, Sol Yayınları, c.1, s.98-118, (İng. basım: F. Engels, K. Marx, *Selected Works*, Progress Publishers, Moscow, 1969, vol.1, pp.81-98).

7.1.2. Komünist Birliği, İkinci Kongresi ve dağılışı

Birçok kapitalist ülkede proletarya adına ortaya çıkan guruplar türemişti. Bunlar arasında sosyalizm adına eski topluma dönmeyi savunanlar bile vardı. Çeşitli ülkelerdeki gelişmeleri toparlamak, gerçekten proletaryanın sınıf çıkarlarını savunan uluslararası bir örgüt kurmak gerekiyordu. Komünist Birliği bu gerekliliğin sonucuydu. Marks ve Engels *Komünist Manifesto*'yu Birliğin II. Kongresi'nde onaylanan programı olarak hazırladılar.

Bu sıralarda tüm Avrupa'yı saran burjuva devrimleri dalgasının ardından tüm devrim dalgasının yenilgisi geldi. İşçi hareketinde bir geri çekilme başladı ve bu Birlik'de farklı görüşlere yol açtı. 1852'de örgüt dağıtıldı. Birlik'in dağıtılmasından sonra Marks ekonomi-politik üzerinde çalışmaya başladı. Bu dönemde *Ekonomi Politikin Eleştirisine Katkı*'yı ve *Kapital*'in I. cildini hazırladı.

Kaynaklar

1. R. Yürükoğlu, "Engels'in Komünist Birliği'ni Değerlendirmesi", *Proletarya Enternasyonalizmi*, EK 1, İşçinin Sesi Yayınları, s.93-113, (İng. basım: F. Engels, "Komünist

- Birliği'nin Tarihi Üzerine", Marks-Engels, *Seçme Yapıtlar*. Vol.3, pp.173-191, Progress Publishers, Moscow, 1970).
2. "Komünist Birliği'nin Tüzüğü", (İng. basım: Marks-Engels, *Collected Works*. Vol.6, pp.633, London 1976).
  3. Marks-Engels, "Merkez Komite'nin Komünist Birliği'ne Çağrısı", *Seçme Yapıtlar*, Sol Yayınları, c.1, s.213-226, (İng. basım: Marks-Engels, *Selected Works*. Vol.1, pp.175-186, Progress Publishers, Moscow, 1969).
  4. Marks-Engels, "Komünist Parti Manifestosu", *Seçme Yapıtlar*, Sol Yayınları, c.1, s.118-167, (İng. basım: Marx-Engels, *Selected Works*. Vol.1, pp.98-138, Progress Publishers, Moscow, 1969).

7.2. I.Enternasyonal ve

II. Enternasyonal'e dek olan dönem

7.2.1. I. Enternasyonal'in kuruluşu, koşulları ve amacı

1848 burjuva devrimleri ertesinde hemen hemen bütün Avrupa ülkelerinde kapitalizm hızla gelişti. Proletarya tüm ülkelerde önemli bir toplumsal güç haline geldi. Çeşitli ülkelerde değişik görüşleri savunan akımlar ortaya çıktı. Marksizm hâlâ işçi sınıfının doğal ideolojisi olarak kendini kabul ettirememişti. I. Enternasyonal bu daha ileri kapitalist gelişme temeli üzerinde büyüyen ve genişleyen uluslararası işçi sınıfını tek bir örgütte birleştirdi, tüm farklı akımları kapsadı. Dolayısıyla komünist ilkeler üzerine kurulmadı, kurulamazdı.

Kaynaklar

1. Marks-Engels, "Uluslararası İşçi Birliği'nin Kuruluş Çağrısı", *Seçme Yapıtlar*, Sol Yayınları, c.2, s.11-21, (İng. basım: Marx-Engels, *Selected Works*. Vol.2, pp.11-19, Progress Publishers, Moscow 1969).
2. Marks-Engels, "Engels'den Haboken'deki F.A.Sorge'ye", *Seçme Yapıtlar*, Sol Yayınları, c.2, s.518-519, (İng. basım: Marx-Engels, *Selected Works*. Vol.2, pp.433, Progress Publishers, Moscow 1969).
3. Marks-Engels, "Komünist Manifesto'nun 1890 Almanca

Baskıya Önsözü”, *Seçme Yapıtlar*, Sol Yayınları, c.1, s.122-126, (İng. basım: Marx-Engels, *Selected Works*, Vol.1, pp.102-104, Progress Publishers, Moscow, 1969).

7.2.2. I. Enternasyonal’in örgütlenme ilkeleri ve tarihteki yeri

I. Enternasyonal bir anlamda proletaryanın ilk “dünya partisi” idi. Her ülkeden kişiler bireysel olarak üye oluyorlardı. Ayrıca her ülkede bir ulusal komite ve onun üzerinde de bir genel konsey vardı. Bu merkezi örgütlenme ve örgütü yöneten genel konseyin sürekli siyasal ve taktiksel uluslararası liderliği, dünya işçi sınıfının nasıl örgütlenmesi gerektiği konusunda kalıcı bir ders taşır. İçinde farklı görüşler barındırması nedeniyle, kendisi de bu görüşlerin bir çarpışma alanı oldu. Bu savaşlar içinde Marksizm dünya işçi sınıfının *tek ve tartışılmaz ideolojisi* olarak kendini kabul ettirdi. Ve daha sonra gelen Enternasyonal’ler Marksizmi açıkça kabul edilmiş bir taban olarak aldılar.

Kaynaklar

1. Marks-Engels, “Uluslararası İşçi Birliği Genel Tüzüğü”, *Seçme Yapıtlar*, Sol Yayınları, c.2, s.21-25, (İng. basım: Marx-Engels, *Selected Works*. Vol.2, pp.19-22, Progress Publishers, Moscow, 1969).
2. Marks-Engels, “Enternasyonal İçindeki Sahte Bölünmeler”, *Seçme Yapıtlar*, Sol Yayınları, c.2, s.296-337, (İng. basım: Marx-Engels, *Selected Works*, Vol.2, pp.247-287, Progress Publishers, Moscow 1969).
3. Marks-Engels, “Marks’tan New York’taki F. Bolte’ye”, *Seçme Yapıtlar*, Sol Yayınları, c.2, s.504-506, (İng. basım: Marx-Engels, *Selected Works*. Vol.2, pp.422-424, Progress Publishers, Moscow, 1969).

7.2.3. Paris Komünü ve I. Enternasyonal’in dağılması

I. Enternasyonal’in en büyük eseri, kuşkusuz 1870 Paris Komünü oldu. Komün, “söz götürmez bir biçimde onun çocuğu” idi. Komün deneyimi devlet-devrim ve proletarya diktatörlüğü gibi konularda Marksizmin görüşlerini olgunlaş-

tırdı. Komün'ün yenilmesi, Enternasyonal içinde çözülme sürecini başlattı. Enternasyonal Amerika'ya taşınarak gerçekte 1872'de fiilen kapandı. 1877'de de resmen kapandı.

Kaynaklar

1. Marks-Engels, "Fransa'da İç Savaş", *Seçme Yapıtlar*, c.2, Bölüm II ve III, s.252-277, Sol Yayınları, (İng. basım: Marx-Engels, *Selected Works*, Vol.2, chapters II and III, pp.210-230, Progress Publishers, Moscow 1969).
2. Marks-Engels, "Lahey Kongresi", *Seçme Yapıtlar*, c.2, s.349-352, Sol Yayınları, (İng. basım: Marx-Engels, *Selected Works*, Vol.2, pp.292-295, Progress Publishers, Moscow 1969).
3. Marks-Engels, "Gotha ve Erfurt Programları'nın Eleştirisi", Sol Yayınları.

7.3. II. Enternasyonal dönemi

7.3.1. II. Enternasyonal'in kuruluş koşulları ve amacı

I. Enternasyonal'in sonu ile II. Enternasyonal'in kuruluşu arasında geçen süre içinde Avrupa ve Amerika'da Marksizmi geneliyle benimseyen işçi sınıfı partileri doğdu. Bu partilerin savaşını birleştirmek, anlamlı bir bütüne ulaştırmak gerekiyordu. Artık Marksizm dünya işçi sınıfının tek ve doğal, bilimsel ideolojisi olmuştu. Bu nedenle II. Enternasyonal hem daha geniş bir taban üzerinde, hem de Marksizmin genel kabulü ile kuruldu.

Kaynaklar

1. Lenin, K. Marks'ın Doktrininin Tarihsel Kaderi, (İng. basım: "The Historical Destiny of the Doctrine of Karl Marx", *Collected Works*. Vol.18, pp.582-585).
2. Marks-Engels, "Fransa'da Sınıf Savaşımalarına F.Engels'in Önsözü", *Seçme Yapıtlar*, c.2, s.226-248, Sol Yayınları, (İng. basım: *Selected Works*, Vol.2, pp.186-205, Progress Publishers, Moscow 1969).

7.3.2. II. Enternasyonal'de anarşizmle ve reformizmle savaşım

II. Enternasyonal, genelinde Marksizmi kabul temelinde kurulmasına karşın, içinde yine de görüş farkları taşıyordu. Anarşistler, devrimci Marksistler ve oportünistler birarada bulunuyordu. II. Enternasyonal döneminin ilk başları Avrupa işçi hareketinde barışçıl gelişme dönemi idi. İlk savaşım, bu döneme uygun taktikleri doğru seçemeyen anarşistlere karşı verildi. Bu savaşta oportünistler ve devrimci Marksistler birlikte davrandılar. Bundan sonra oportünizmle, reformizmle savaşım geldi.

Bu savaşın komünist harekete klasik ders olan bir yönü vardır. Bu kavgada iki tutum ortaya çıktı. Bolşevikler örgütsel birlik ile ilkesel birliği ayırmayan, ideolojik disiplini başa koyan yolu izlediler. Ortacılar ise lafta oportünizmi mahkum ettiler, ama oportünist fikirlere karşı açık savaşı engellediler. İdeolojik savaş yerine kötü bir barış ve parti içi diplomasi uyguladılar. Sonradan da tümüyle Marksizme ihanet ederek burjuvazinin saflarına geçtiler.

Kaynaklar

1. V.İ. Lenin, "Devrimimizde Proletaryanın Görevleri, *Hareketin Birliği*, Yücel Yayınları s. 53-58-parçası, (İng. basım: "The Tasks of the Proletariat in the Present Revolution", *Collected Works*. Vol.24, pp.55-92).
2. Lenin, "Stuttgart'da Uluslararası Sosyalist Kongre", *Hareketin Birliği*, Yücel Yayınları, s. 12-14-parçası, (İng. basım: "The International Socialist Congress in Stuttgart", *Collected Works*. Vol.13, pp.75-93).
3. V.İ. Lenin, *Marksizm ve Revizyonizm*, Günce Yayınları, s.9-25 (İng. basım: "Marxism and Revisionism", *Collected Works*. Vol.15, pp.31-40)
4. V.İ. Lenin, "Avrupa İşçi Hareketinde Farklılıklar", *K. Marks ve Doktrini*, Bilim ve Sosyalizm Yayınları, s.122-129, (İng. basım: "Differences in the European Labour Movement", *Collected Works*. Vol.16, pp.347-352).
5. V.İ. Lenin, *Sosyalist Enternasyonalin Konumu ve Görevleri*

(İng. basım: *Collected Works*. Vol.21. 35-41)

6. V.İ. Lenin, *Ölü Şovenizm ve Yaşayan Sosyalizm*, (İng. basım: “Dead Chauvinism and Living Socialism”, *Collected Works*. Vol.21, pp.94-101).
7. V.İ. Lenin, “Opportunizm ve II. Enternasyonal’in Çöküşü”, *Proletarya Devrimi ve Dönem Kautsky*, Bilim ve Sosyalizm Yayınları, s.7-78, (İng. basım: “Opportunism and the Collapse of the Second International”, *Collected Works*, Vol.21, pp.205-259, Vol.22, pp.108-120).

7.4. III. Enternasyonal ve sonrası

7.4.1. III. Enternasyonal’in kuruluşu

Birinci Dünya Savaşı'nın patlamasıyla II. Enternasyonal partileri sosyal şövenizme kaydılar, burjuva işçi partileri durumuna geldiler. Bu durumda gerçekten komünist bir enternasyonal zorunluymdu. Genç Sovyet Devleti'ni savunmak ve Avrupa'da gelişen devrimci dalgayı kucaklamak gerekiyordu.

III. Enternasyonal'in I. Kongresi bu koşullarda toplandı. Kongre proleter devletine karşı yönelen kampanyayı yanıtlamak ve tüm ülkelerdeki komünist seksiyonları ortak bir savaşım içinde biraraya getirmek amacını taşıyordu.

Kaynaklar

1. V.İ. Lenin, “Üçüncü Enternasyonal ve Tarihteki Yeri”, *Komünist Enternasyonal*, Kor Yayınları, s.9-21 (İng. basım: “The Third International and its Place in History”, *Collected Works*. Vol.29, pp.305-315)
2. Üçüncü Enternasyonal Konuşmaları, *Komünist Enternasyonal*, Kor Yayınları
3. V.İ. Lenin, “Bern Enternasyonalinin Kahramanları”, *Komünist Enternasyonal*, Kor Yayınları, s.21-33 (İng. basım: “The Heroes of the Bern International”, *Collected Works*. Vol.29, pp.392-401)
4. V.İ. Lenin, “Üçüncü Enternasyonal'in Görevleri”, *Komünist Enternasyonal*, Kor Yayınları, s.33-57 (İng. basım: “The Tasks of the Third International”, *Collected Works*. Vol.29,

pp.494-512)

7.4.2. Üçüncü Enternasyonal'e akın ve 2. Kongre

I. Kongre ertesinde III. Enternasyonal'e karşı dünya işçi sınıfı içinde büyük bir sevgi belirdi. Bu arada Macaristan, Bavyera ve Slovakya'da kurulan Sovyet cumhuriyetleri iktidarı ellerinde tutamadılar. Almanya ve İtalya'da sınıf savaşımı keskinliğini koruyor, yığınsal grevler sürüyordu. Üçüncü Enternasyonal'in kurulmasına işçi yığınlarının gösterdiği büyük ilginin etkisiyle birçok eski II. Enternasyonal partisi Komintern'e katılmak istedi. Bunların çoğu henüz komünistleşmemişti, hatta bazıları'nın yönetimi hâlâ oportünist ya da ortacı unsurların elindeydi. İkinci Kongre bu partilerin sözde değil özde oportünizmden kopması istemini dile getiren *Komünist Enternasyonal'e Giriş Koşullarını* kabul etti. Ayrıca Marks ve Engels'in kurdukları I. Enternasyonal'in sınanmış ilkelerine dayanarak bir tüzük kabul etti, ulusal sorun ve sömürgeler sorunu, komünist partisinin rolü, tarım sorunu, parlamentoda, fabrikalarda ve sendikalarda çalışma konularında temel tezler hazırladı. İkinci Kongre her yönüyle Komintern'in en yaratıcı, en etkin kongresi oldu.

Kaynaklar

1. V.İ. Lenin, "Üçüncü Enternasyonal ve Tarihteki Yeri", *Komünist Enternasyonal*, Kor Yayınları, s.9-21 (İng. basım: "The Third International and its Place in History", *Collected Works*. Vol.29, pp.305-315)
2. Üçüncü Enternasyonal Konuşmaları, *Komünist Enternasyonal*, Kor Yayınları
3. R. Yürükoğlu, "III. Enternasyonal'e Giriş Koşulları", *Proletarya Enternasyonalizmi*, İşçinin Sesi Yayınları, s.107-113.

7.4.3. Devrimlerin yenilgisi, yığınlara inme ve III. Kongre

1921 sonrasında, Avrupa'da devrimlerin yenildiği, kapitalizmin yeniden saldırıya geçtiği bir ortam doğdu. Bu dönemde yığınlarla bağları güçlü tutabilmek önemli bir sorundu. Üçüncü

Kongre Temmuz 1921'de toplandı. Ana belgisi “yığınlarla inmek” oldu. Bu arada bazı “sol” sekte ve serüvenci akımlarla da savaşmak gerekti. Örneğin, Almanya’da “saldırı” teorisi, İtalya’da anti-parlamentoculuk, Fransa ve Britanya’da anarko-sindikalizm.

Bunun yanında, III. Kongre yığınlarla inmenin yolları konusunda öğretici tartışmalar yaptı. Yığınlarda savaşım isteğini canlandırmak, öteki II. ve II_{1/2} Enternasyonal partilerinin içyüzünü pratikte sergilemek ve böylece yığınları komünist partisine kazanmak için “*birleşik işçi cephesi*” ya da “*yakın amaçlar için eylem birliği*” fikrini ortaya attı.

7.4.4. Avrupa’da kapitalizmin yerini sağlamlaştırması ve IV. Kongre

1921 yılıyla başlayan kapitalizmin saldırısı kısa zamanda Avrupa’nın hemen tüm ülkelerinde kapitalizmin yerini sağlamlaştırmasını getirdi.

1922’de toplanan IV. Kongre, Lenin’in katıldığı son uluslararası forum oldu. Lenin, kongrede yaptığı konuşmada, Avrupa komünist partilerinin daha çok şey öğrenmesi gerektiğini belirtti.

7.4.5. Kapitalizmin göreceli-dengeli gelişmesi dönemi ve V. Kongre

1923 yılına gelindiğinde Batı ve Orta Avrupa’da kapitalist egemenlik iyice yerleşmişti. Sovyetler Birliği dışında devrimler yenilmişti.

5. Kongre 1924’de toplandı. Kapitalizmin içine girdiği göreceli, dengeli gelişmeyi, bunun bazı ülkelerde sosyal demokrat ya da radikal burjuva hükümetler eliyle, bazı ülkelerde ise faşizm ve zorbalık yöntemleriyle uygulanışını inceledi.

7.4.6. Kapitalizmin göreceli ve dengeli gelişmesinin sonu, savaş tehlikesi, VI. Kongre ve Komintern’in taktiklerinde düzelme

1928’de toplanan VI. Kongre’de, bir önceki kongrenin saptadığı, kapitalizmin göreceli dengeli gelişme döneminin sonunun

geldiği belirlendi. Ekonomik çelişkilerin ve krizlerin hızla yükseleceği, bunun sonucunda büyük siyasal çatışmaların ve yeni bir dünya savaşının gelmekte olduğu söylendi. Ardından gelen yıllar, bu çözümlenin doğruluğunu kanıtladı.

7.4.7 Almanya'da faşizmin iktidara gelişi,

VII. Kongre ve faşizm tanımı

Almanya'da Hitler'in iktidara el koymasından ve Nazi diktatörlüğünün tüm yönleriyle biçimlenmesinden sonra, 1933 yılında toplanan Komintern yürütme kurulu 13. Plenumu, faşizmi şöyle tanımladı. "Faşizm, finans kapitalin en gerici, en şoven ve en emperyalist unsurların açık terörist diktatörlüğüdür."

7.Kongre, 1935 yılında toplandı. Faşizmin işçi sınıfına ve halklar karşı yürüttüğü kuduz saldırıyı ezmede önemli rol oynadı.

7.4.8. Komintern'in kapatılışı

Komünist Enternasyonal'in Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra yer alan devrimci kabarış dönemindeki genel kurmaylık rolünü yerine getirmesinden sonra dünya devrimci dalgası geriledi. Ve ulusal durumlarda ve partilerde çok değişik gelişmeler yer aldı. Haziran 1943'de Komünist Enternasyonal kapatıldı.

7.4.9. Komintern sonrası komünist hareketin durumu

Komintern'in kapatılmasından sonra komünist hareket iyice dağıldı. Macaristan'da karşı devrim girişimi dünya komünist partilerinin biraraya gelmesini zorunlu kıldı (1957). Daha sonra yeni gelişmeleri gözden geçirmek ve bilimsel teknolojik devrimin yarattığı yeni koşullarda ortak taktikler bulabilmek için komünist partileri 1960'da bir daha biraraya geldiler. 1968 Çekoslovakya olayları komünist partilerini 1969'da bir daha biraraya getirdi. Fakat bütün bu toplantılar giderek komünist hareketin daha fazla ideolojik birliğinin parçalanmasını ve bir bütün olarak sağa kaymasını önleyemedi.

Uluslararası bir sınıf olan proletaryanın savaşımı da uluslararasıdır. Bu, uluslararası bir örgütlenme ister. Dünya

partisi, bu nedenle proletaryanın konumundan gelen kalıcı bir istemdir.

Kaynaklar

1. *Komünist ve İşçi Partilerinin 4. Toplantısı*, Ürün Yayınları 16, Kasım 1976.
2. R. Yürükoğlu, *Sosyalizm Üstün Gelecektir*, İşçinin Sesi Yayınları.
3. R. Yürükoğlu, "Dünya Devrimci Merkezi ve Oportünistler", *İşçinin Sesi*, sayı:113-114.
4. R. Yürükoğlu, "Dünya Devrimci Merkezi ve Oportünistlerin Çaresizliği", *İşçinin Sesi*, sayı:210-121.
5. Emine Engin, *Afganistan Devrimi*, İşçinin Sesi Yayınları.
6. Gus Hall, "Polonya'da Neler Oluyor", *İşçinin Sesi*, sayı:149-150.

Sorular

1. Komünist Birliği'nin asıl işlevi neydi ve ne gibi önemli dersler bıraktı?
2. I. Enternasyonal'in kuruluş koşulları neydi ve tarihteki yeri ne olmuştur?
3. II. Enternasyonal'i önceki enternasyonallerden ayıran en önemli özellik nedir?
4. II. Enternasyonal içinde reformizmle savaşımın komünistler için ders çıkartılması gereken yönü nedir?
5. III. Enternasyonal'in kuruluşunun zorunluluğu neydi?
6. *Komünist Enternasyonal'e Giriş Koşulları* ne için kabul edildi ve önemi nedir?
7. Komünist hareketin uluslararası merkezi liderliğe sahip olması, ulusal seksiyonlarının özerkliğine engel midir? Neden?
8. Komünist partilerinin uluslararası toplantıları, bir enternasyonal gerekliliğini ortadan kaldırır mı? Neden?
9. Dünya komünist hareketinin bugünkü durumunu kısaca özetleyiniz.

III. Bireysel eğitim için kaynakça

1. Diyalektik Materyalizm

a. Felsefenin bilimsel bilgi sisteminde yeri ve ideolojik savaşım ile bağı

Marks ve Engels	Komünist Partisi Manifestosu	TY 4:19-59
Engels	Anti-Dühring, Giriş	genel
	Doğanın Diyalektiği	
Marks	Feuerbach Üzerine Tezler	SY 1
Lenin	Marksizmin Üç Kaynağı ve Üç Bileşeni	TY 19
	Karl Marks (Felsefi Materyalizm)	TY 21
	Materyalizm ve Empiriyo-Kritisizm	TY 14
	Militan Materyalizmin Önemi	
	Üstüne	TY 33: 201-10

b. Marksizm öncesi felsefenin temel gelişme aşamaları

Marks ve Engels	Kutsal Aile	TY 2:138-48
	Alman İdeolojisi (Feuerbach)	TY 3:15-78
Marks	Kapital'in 2. basımına sonsöz	Kapital 1:10-20

Lenin	Marksizmin Üç Kaynağı ve Üç Bileşeni	TY 19:3-8
c. Marksçı-Leninci felsefenin gelişimi		
Engels	Doğanın Diyalektiği	TY 20:264-72
Marks	Feuerbach Üzerine Tezler	TY 3:1-4
	Hegelci Hak Felsefesinin Eleştirisi	TY 1:414
Lenin	Marksizm ve Revizyonizm	TY 15:15-25
	Militan Materyalizmin Önemi Üstüne	TY 33:201-210
	Karl Marks'ın Doktrininin Tarihsel Yazgısı	TY 18
ç. Marksçı-Leninci felsefenin içeriği ve toplumsal rolü		
Marks	Feuerbach Üzerine Tezler	TY 3:1-4
Lenin	Materyalizm ve Empiriyo-Kritisizm	TY 14: 6. bölüm, arabölüm 4, sonuç 321-31
	Militan Materyalizmin Önemi Üstüne	TY 33:203-5
d. Madde ve varoluşun biçimleri		
Engels	Anti-Dühring	TY 20:1
	Doğanın Diyalektiği, "Hareketin Temel Biçimleri", "Maddenin Hareketinin Temel Biçimleri", "Bilimlerin Klasifikasyonu"	TY 20:391-407, 558-571
Lenin	Materyalizm ve Empiriyo-Kritisizm	TY 14:I.1, s.86-94; III.1/3/4/5, s.131-38, 140-75; V.1/2/3/8, s.237-61, 268-9
	Karl Marks	TY 21:34-6

e. Madde ve bilinç

Engels	Anti-Dühring	I, III-VIII
	Maymundan İnsana Geçişte	
	Emeğin Rolü	TY 20
Lenin	Materyalizm ve Empiriyo-	TY 14:28-81
	Kritisizm	III. 1/4/5
		V. 1/2/3/8
	Karl Marks, "Felsefi	
	Materyalizm"	TY 21:34-6

f. Materyalist Diyalektiğin ilkeleri ve temel yasaları

Marks	Kapital	I:1.1-1.3
Engels	Anti-Dühring	1, 12, 13.
		bölümler
	Doğanın Diyalektiği	I.12, I.13
Lenin	Karl Marks, "Diyalektik"	TY 21:37-8
	Felsefe Defterleri	TY 38:353-61
	Ayırpa İşçi Sınıfı Hareketindeki	
	Ayrılıklar	TY 16:317-22
	Bir Kez Daha Sendikalar Üstüne	TY 32:71-4
	"Halkın Dostları" Kimlerdir ve	
	Sosyal Demokratlara Karşı Nasıl	
	Savaşıyorlar	TY 1
	Gençlik Birliklerinin Görevleri	TY 31

g. Materyalist diyalektiğin temel kategorileri

Marks	Kapital	I:1.1; 18.
		III:28.3
Engels	Anti-Dühring	I, XI
Lenin	Materyalizm ve Empiriyo-	TY 14:III.3
	Kritisizm	III.8, s.175-80,
		140-56

h. Diyalektik materyalizmde bilgi teorisi

Marks	Feuerbach Üzerine Tezler	SY 1:1.2.8, II
Engels	Anti-Dühring	IX. bölüm
	Ludwig Feuerbach ve Klasik	

Lenin	Alman Felsefesinin Sonu Materyalizm ve Empiriyo- Kritisizm	SY 3 TY 14:2. bölüm I.1-I.3 II, III.1-III.2, IV.1 IV.6 TY 22
	Cunyas Broşürleri Doğu Halkları Komünist Örgütlerinin İkinci Tüm-Rusya Kongresi'ne Rapor	TY 30

1. Çağdaş burjuva felsefesinde ana akımların eleştirisi

Lenin	Marksizm ve Revizyonizm	TY 15:15-25
	Yine Yıkılan Sosyalizm	TY 20:167-83
	İkinci Enternasyonal'in Çöküşü	TY 21:193-8
	Militan Materyalizmin Önemi Üstüne	TY 33

2. Tarihsel Materyalizm

a. Tarihe materyalist bakış açısı. Toplumsal gelişmenin temeli olarak maddi üretim

Marks	"Siyasal Ekonominin Eleştirisine Bir Katkı"ya Önsöz J.Bloch, Schmidt ve F.Mehring'e Mektuplar	SY 1 SY 2:467-80, 483-86
Lenin	"Halkın Dostları" Kimlerdir Materyalizm ve Empiriyo- Kritisizm	TY 2:115-41 TY 14:308-320
	Karl Marks, "Tarihe Materyalist Bakış Açısı" Bölümü Proletarya Diktatörlüğü	TY 21:38-41
	Çağında Ekonomi ve Siyaset	TY 30
Marks ve Engels	Komünist Partisi Manifestosu	1. ve 2. bölüm
Engels	Ütopik ve Bilimsel Sosyalizm Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni	TY 19 SY 3

b. Toplum yapısı ve sınıflar

Marks ve Engels	Komünist Partisi Manifestosu	SY 1
Marks	J.Windemeyer'a mektup	SY 1
	P.V.Annekov'a mektup	SY 1
Engels	Anti-Dühring	II.2, II.3
Lenin	Sınıf Savaşına Liberal ve Markist Bakış Açuları Üstüne	TY 19:95-100
	Karl Marx, "Sınıf Savaşı" bölümü	TY 21:41-43
	Büyük Bir Başlangıç	TY 29:286-90
	Proletarya Diktatörlüğü Üstüne	TY 30:73-84
	Sol Kanat Komünizm	TY 31: 5. bölüm
	Bizim Programımız	TY 4
	Devlet ve Devrim	TY 25:5.böl.
	Ne Yapmalı?	TY 5:1. böl.

c. İnsan topluluklarının tarihsel biçimleri

Engels	Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni	SY 3
Lenin	Ulusal Sorun Üzerine Eleştirel Notlar	TY 20
	Ulusların Yazgılarını Belirleme Hakkı	TY 20
	Sosyalist Devrim ve Ulusların Yazgılarını Belirleme Hakkı (Tezler)	TY 22
	Ulusların Yazgılarını Belirleme Hakkı Üstüne Tartışmanın Sonuçları	TY 22
	Proleter Devrim ve Dönek	TY 22
	Kautski	TY 28

ç. Toplumsal devrim

Marks	Fransa'da İç Savaş	TY 21: II. böl.
Engels	1891 Sosyal Demokrat Programının Eleştirisi	TY 16:II. böl. 1.Rusça basım

		s.103-16
Lenin	Devlet ve Devrim	TY 25:357-403 439-45
	Proleter Devrim ve Dönek	
	Kautski	TY 28:207-236
	Devlet	TY 29:433-51
Marks	Louis Bonaparte'nin 18. Brumer'i	TY 6

d. Toplumsal-tarihsel bir olgu olarak savaş. Çağdaş Militarizm.

Engels	Anti-Dühring II.3	TY 20:170-78
Lenin	Port Artur'un Düşmesi	TY 8:47
	Savaş ve Devrim	TY 24:362-85
	Proleter Devrimin Askeri Programı	TY 23:65-76
	Sosyalizm ve Savaş	TY 21:1. böl.
	Savaş ve Rus Sosyal Demokrasisi	TY 21

e. Birey ve Toplum. Tarihte yığınların ve bireylerin rolü.

Marks	V.Bloch'a mektup	TY 26:487
Engels	Otorite Üstüne	TY 18:302-5
Lenin	Sol Kanat Komünizm	TY 31:22-28

f. Toplumsal bilinç ve biçimleri

Engels	Margaret Harkness'e mektup, Nisan 1888	SM 404-6
	J. Bloch'a mektup, Eylül	SY 2:467-70
	G. Starckenburg'a mektup, Ocak 1894	SM
Marks ve Engels	Sanat Üstüne	V.I.İsskusto Yayınevi
Lenin	Sosyalizm ve Din	TY 10:65-69
	Parti Örgütlenmesi ve Parti Yayınları	TY 10:23-31
	İşçilerin Partisinin Dine Karşı Tutumu	TY 15:371-81
	Gençlik Birliklerinin Görevleri	TY 31:258-75
	Militan Materyalizmin Önemi Üstüne	TY 33:201-10

Dine ve Kiliseye Karşı	
Tutumlarında Sınıflar ve Parti	TY 15
Sol Kanat Komünizmi	TY 31:1, 7, 10. böl.
Edebiyat ve Sanat Üstüne	

f. Çağdaş burjuva sosyolojisinin eleştirisi ve reformizm, revizyonizm ve dogmatizmin felsefi temelleri

Lenin	Materyalizm ve Empiriyo-	
	Kritisizm	TY 14:300-16
	Marksizm ve Revizyonizm	TY 15
	Avrupa İşçi Hareketinde	
	Ayrılıklar	TY 16:317-22
	Emperyalizm ve Sosyalizmdeki	
	Bölünme	TY 23:94-109
	Devlet ve Devrim	TY 25:446-61

3. Siyasal Ekonomi

3.1. Kapitalizm

a. Siyasal ekonominin içeriği

Marks	Siyasal Ekonominin Eleştirisine	
	Katkı'ya Önsöz	
Engels	Anti-Dühring	II.1.1
Lenin	Cilt 4	
Marks	Kapital, Cilt 1, Birinci Almanca	
	Basıma Önsöz; İkinci Almanca	
	Basıma Sonsöz	

b. Kapitalizm öncesi üretim biçimleri

Engels	Ailenin, Özel Mülkiyetin ve	
	Devletin Kökeni	I, V, IX
Lenin	Rusya'da Kapitalizmin	
	Gelişmesi	TY 3:3.1-3.3

c. Kapitalist gelişmenin aşamaları. Meta üretimi

Marks	Kapital	I:1, 2, 3. böl.
Lenin	Karl Marks	TY 21
	Sözümona Pazar Sorunu Üstüne	TY 1:93
	Rusya'da Kapitalizmin	
	Gelişmesi	TY 3:1.1, 2.13
ç. Kapitalist sömürünün özü		
Marks	Kapital	I: 5.2, 6, 7.1, 4, 8.1, 9, 10, 14
Lenin	Karl Marks (Değer)	TY 21
	Terlemenin "bilimsel" Bir	
	Sistemi	TY 18
	Rusya'da İşçi Sözleşmeleri ve	
	Kapitalist Kârlar	TY 18
	Grev Hareketi ve Ücretler	TY 18
d. Kapitalizmde ücretler		
Marks	Kapital	I:17., 20. böl.
e. Sermaye birikimi. Proletaryanın günümüzde koşulları.		
Marks	Kapital	I:23.1-23.4, 21, 22.1, 24.7
Lenin	Kitap Eleştirisi, Karl Kautski	TY 4
	Karl Marks, (Sermaye birikimi,	
	Sermaye birikiminin tarihsel	
	eğilimi)	TY 21
	Kapitalist Toplumda	
	Yoksullaşma	TY 10
	Sayıların Dili	TY 19
f. Sermaye dolaşımı. Artık-Değerin dönüşmüş bir biçimi olarak kâr		
Marks	Kapital	II:1, 8. böl.
Marks	Kapital	III:1, 2, 9, 13, 14, 15. böl.
Lenin	Karl Marks (Artı Değer,	
	Ortalama kâr oranı nasıl oluşur)	TY 21

III. BİREYSEL EĞİTİM İÇİN KAYNAKÇA 99

- Engels Kapital'in 3. cildine Ek. Değer Yasası ve Kâr Oranı, Kapital 3. Cilt
- g. Ticaret sermayesi**
- Marks Kapital 3:17, 21, 16, 23, 25, 27. böl.
- h. Toprak rantı. Tarımda Kapitalist Gelişme.**
- Marks Kapital 1:13.10
Kapital 3:37, 38, 39, 40, 45, 46. böl.
- Lenin Tarım Sorunu ve Marks'ı "Eleştirenler" TY 5:1, 2. böl.
Tarımda Kapitalizmin Gelişmesini Yönlendiren Yasalara İlişkin Yeni Veriler TY 22:5, 7, 8, 10, 11, 14, 15, 16. böl.
- ı. Toplumsal sermayenin yeniden üretimi ve ekonomik krizler**
- Marks Kapital 2:18.1, 20.1, 20.3, 21.3
- Engels Anti-Dühring III.2
- Lenin Ekonomik Romantisizmin Bir Nitelemesi TY 2:1.7
Sözümona Pazar Sorunu Üstüne TY 1:1, 3. böl.
Rusya'da Kapitalizmin Gelişmesi TY 3:1.1-1.3
Bir Kez Daha Gerçekleştirme Teorisi Üstüne TY 4
Bunalımın Dersleri TY 5
- i. Tekellerin ve finans-kapitalin çıkışı ve günümüzdeki gelişiminin yasaları**
- Lenin Kapitalizmin En Üst Aşaması

	Emperyalizm	TY 22:1-3.böl.
	Rusya'da Üretimin	
	Yoğunlaşması	TY 18
	Parti Programının Yeniden	
	Hazırlanmasına İlişkin	
	Materyaller	TY 24
j. Devlet tekелci kapitalizminin bugünkü aşaması		
Lenin	Yaklaşan Felaket ve Onunla	
	Nasıl Savaşmalı	TY 25
	Devlet ve Devrim	TY 25
k. Bilimsel teknik devrim. Uluslararası ilişkiler.		
Dünya kapitalist ekonomisi		
Lenin	Avrupa Birleşik Devletleri	
	Belgisi Üstüne	TY 21
	Kapitalizmin En Üst Aşaması	
	Emperyalizm	TY 22
l. Az gelişmiş ülkelerin ekonomik sorunları		
Lenin	Komintern'in İkinci Kongresi,	
	Ulusal ve Sömürgeler Sorunu	
	Komisyonunun Raporu	TY 31:240-45
	Ulusal ve Sömürgeler Sorunu	
	Üstüne Tezlerin İlk Taslağı	TY 31
m. Emperyalizmin tarihteki yeri		
Lenin	Avrupa Birleşik Devletleri	
	Belgisi Üstüne	TY 21
	Emperyalizm	TY 22:7-10
		böl.
	Komintern'in İkinci Kongresi,	
	Uluslararası Durum ve	
	Komintern'in Temel Görevleri	
	Üstüne Rapor	TY 31:215-34
	Emperyalizm ve Sosyalizmdeki	
	Bölünme	TY 23

III. BİREYSEL EĞİTİM İÇİN KAYNAKÇA 101

	Yaklaşan Felaket	TY 25
	RKP(B) Program Taslağı	TY 29:2. böl.
n. Burjuva siyasal ekonomisinin krizi		
Lenin	Emperyalizm	TY 22:285-95

3.2. Sosyalizm

a. Komünist üretim biçimi ve iki aşaması

Marks	Gotha Programının Eleştirisi	
Lenin	Devlet ve Devrim	TY 25:5.2
	Proletarya Diktatörlüğü	
	Çağında Ekonomi ve Siyaset	TY 30
	Sovyet Hükümetinin Acil	
	Görevleri	TY 27
	Kooperatifler Üstüne	TY 33

b. Üretim araçlarının toplumsal mülkiyeti. Sosyalizmde emeğin niteliği

Marks	Siyasal Ekonominin Eleştirisine	
	Katkı — Giriş	1.2
Engels	Anti-Dühring	III.2
Lenin	Yarışmayı Nasıl Örgütlemeli?	TY 26
	Emek Disiplini	TY 30
	Eski Toplumsal Yapının	
	Yıkılmasından Yenisinin	
	Yaratılmasına	TY 30
	RKP(B) 10. Kongresi'ne	
	Parti'deki Sendikal ve Anarşist	
	Sapma Üzerine Karar Tasarısı	TY 32:245-48

c. Sosyalizmin temel ekonomik yasası

Lenin	RKP(B) Program Taslağı	TY 29 1. böl
	SBKP Programı	II.2

d. Toplumsal üretimin planlı gelişimi

Engels	Anti-Dühring	III.2
--------	--------------	-------

Lenin	Bilimsel ve Teknolojik Çalışmanın Plan Taslağı	TY 27
	Bütünleşmiş Ekonomik Plan	TY 32

e. Meta ve Para İlişkileri

Lenin	Vergi Çeşidi	TY 32 329-65
	Altının Önemi	TY 33

f. SSCB'de değer hesapları ve ekonomik reform

Lenin	Ekim Devrimi'nin 4. Yıldönümü SBKP Programı	TY 33 II. 1, 3
-------	--	-------------------

g. Kollektif tarımın temeli ve özellikleri

Lenin	Kooperasyon Üzerine	TY 33
-------	---------------------	-------

h. Dağıtım ve hizmet sektörünün gelişimi üzerine

Marks	Gotha Programının Eleştirisi	I.3
Lenin	Devlet ve Devrim	TY 25IV.3-4

i. Sosyalizmde finans ve kredi sistemleri. Para dolaşımı

Lenin	Yaklaşan Felaket — Bankaların Devletleştirilmesi	TY 25:329-35
-------	---	--------------

j. Sosyalist yeniden üretim

Marx	Gotha Programının Eleştirisi	I.3
------	------------------------------	-----

k. Sosyalizmden komünizme geçişte ekonomik yasalar

Marx	Gotha Programının Eleştirisi	I.3
Lenin	Devlet ve Devrim	TY 25 V.3-4
	Eski Toplumsal Yapının Yıkılmasından Yenisinin Yaratılmasına	TY 30
	Büyük Bir Başlangıç	TY 29
	Gençlik Ligası'nın Görevleri	TY 31
	Daha Az Daha İyi	TY 33

l. Dünya sosyalist ekonomisi ve ekonomik bütünleşme

**Komünist ve İşçi Partilerinin
Uluslararası Toplantılarında
Benimsenen Dokümanlar
SBKP Programı**

I.3, II.6